

D R A U G A S Exch
4545 West 63-rd Str.
Chicago, IL 60629

USPS 301 580

Free Lithuania

2618 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629

AC, 312 Tel. 476-3371 or 839-5531

Second Class Postage Paid
At Chicago, Illinois

Atskiro nr. kaina 50 ct.
Individual Copy 50 cents

Laisvoji Lietuva

KAS GYVENA SAVO TAUTAI -
GYVENA VISAI ŽMONIJAI!

Prof. A. Voldemaras

EINA XXXIX METUS

1985 RUGPIŪČIO - AUGUST 8

Nr. 15 (1462)

DERYBOS BE PASEKMIŲ

Ženevoje vykusių ginklų apribojimo derybų tarp J. A. V. -bių ir Sov. Sąjungos ir antroji sesija pasibaigė be jokių rezultatų.

Nors tose derybose ir nieko pozityvaus neatsiektą, bet šio krašto žinių tarnyba vis tiek jas gana plačiai komentuoja, kai trumpai apie jas galima būtų pasakyti tik tiek: nesutarė ir jokio progreso nepadarė!

Maskva, žinoma, kaip jai yra įprasta, kaip ir po pirmos tų derybų nesekmingos sesijos, kaltina Amerikos delegaciją, kad ji nedaranti naujų pasiūlymų. Sov. S-gos delegacijos pirmininkas V. Karpovas ir jų žinių agentūra "Tass", už derybų nepasisekimą, kaltina tik Ameriką.

Atseit Sov. S-gos ginklų kontrolės projektai, planai ir jų pasiūlymai yra idealūs ir nekeičiami. Jei Amerika nori susitarti, tai ji turi juos priimti be jokių kompromisų! Žodžiu, Maskva Amerikai palieka teisę ir privilegiją daryti nuolaidas ir priimti jų "neklaidingus" ir nekeičiamus ginklų kontrolės projektus ir jos statomas sąlygas. Kitaip už tų derybų nepasisekimą, Maskva pagal jos įprastą ir standartinę politiką ir metodus, kaltina ir kaltins tik J. A. V.-bes už jos "nenorą" susitarti ir pašalinti trečio pasaulinio karo grėsmę.

Kad Maskva politinėse derybose visada yra "kieta", tai tas faktas jau visiems gerai žinomas. Ji savo tokia laikysena derybose su vakarais jau daug yra laimėjusi ir ateityje dar tikisi laimėti, nes žino, kad laisvasis pasaulis, norėdamas taikos, darė ir darys ir toliau įvairias nuolaidas.

Laimė dar, kad prez. Reaganas ne-

sivadovauja iliuzijomis ir nors "viešo sios opinijos" (Maskvos pataikūnų) spaudžiamas, nesileidžia komunistų apgaudinėjamas ar jų šantažuojamas.

Tačiau prez. Reagano liga dabar vėl duoda naujų vilčių Maskvai, kad jis galės "suminkštėti" ir daryti nuolaidas, nukrypdamas nuo savo, komunistų atžvilgiu, tvirtos politinės linijos.

Maskva, kaip daugeliui žinoma, labiausiai nori priversti prez. Reaganą, kad jis atsisakytų tos populiariai vadinamos "Žvaigždžių karo" programos. Kadangi erdvės ginklų išvystymo srityje Maskva yra dar toli atsilikusi, tai ji labai bijo, kad Amerika su savo nepalenkiamą technologiją, gali pasiekti šioje srityje tokių rezultatų, jog Sov. S-gos atominių ginklų arsenalai galėtų likti beveik tušti. Tad kuo tada beremsi savo užsienio politiką ir kuo besantažuos Vakaru pasaulį?.. Juk raudonųjų Kremliaus bonzų užsienio politika dabar paremta tik karine ir atominių ginklų jėga ir jų persvara. Jų ta politika visiemis gana aiški. Atominio karo bijote ir todėl jo nenorite (o koks sveiko proto žmogus galėtų jo norėti?), tai priimkite mūsų diktuojamas sąlygas ir planus!..

Pagaliau jau turėtų būti visiems aišku ir tai, kad kol Sov. S-ga jausis esanti karinėje srityje žymiai pranašesnė, tol ir visokios taikai išlaikyti, ginklų kontrolės ar nusiginklavimo derybos galės būti sėkmingos tik, jei bus priimtos Maskvos diktuojamos sąlygos. Tokias išvadas diktuoja reali padėtis ir dabartinę Maskvos laikyseną ir jos dabar vedamą užsienio politiką.

J. P. K.

GORBAČEVO KORTOS

DR. JONAS KUNCA

Pereitą savaitę Gorbachev atvertė kai kurias jo kortų kaladės kortas. Likusios kol kas lieka tik jam žinomos.

Savo viešam pranešime jis pareiškė, kad dabartinė vadovybė yra nepatenkinta krašto industrijos ir žemės ūkio stoviu ir imsis sekančių priemonių jo pakeitimui: 1) sumoderninti ir išnaudoti esamus fabrikus, vietoj leis ti pinigų naujų statymui, 2) suteikti daugiau laisvos iniciatyvos jų vadovybėms, 3) leisti suvartoti didelę dalį pelno mašinų atnaujinimui - pagerinimui ir darbininkų atlyginimo pakėlimui, 4) siekti maisto gamybos pakėlimo, kad nereikėtų jo importuoti, Čia nepaaiškino, kokių priemonių bus imasi, 5) tęsti apsiginklavimo lenktynes.

Nepasigallėjo viešai papeikti keturis įvairių industrijos šakų ministrus dėl jų nesugebėjimo. Tai retai daroma Sovietų Sąjungoje ir gali reikšti jų pakeitimą kitais, Gorbachev parinktais asmenimis.

Kiek anksčiau Kremliaus vadas įvedė alkoholio pardavimo kontrolę ir pasirašė sutartį su Lenkija dėl bendros sienos uždarymo panaikinimo.

Kad Gorbachev bus priverstas griebtis permainingo, buvo lengva iš anksto atspėti, nes vadas ir tarptautinė padėtis ji verčia tai daryti, nežiūrint į nei jo politbiuro palinkimo jėga tęsti Lenino-Stalino įvestą marksistinę sistemą, kuri, nors pasirodė esanti visiškai nepritaikoma praktikoje, garantuoja partijos aristokracijai gana ištaigų gyvenimą.

Imperijos viduje trūksta maisto ir prekių, ypač geresnės kokybės. Dėl to masės abejoja taip giriama sistema ir jos vadais. Abejojimas gali pavirsti į neapykantą. O ši jau pavojinga režimui, ypač, jei persimestų į Raudonąją Armiją. Drausmė gana pakriko ir sovietų okupuotuose kraštuose kaip tik dėl blogos ekonominės padėties ir Maskvos nesugebėjimo jos išspręsti.

Kinijos greitėjantis progresas ne tik žemės ūkyje, bet dabar ir industrijoje, didina Kremliaus susirūpinimą. Mat, kinai ne tik atskleidė kapitalistinėmis metodais savo marksistinę sistemą, bet dar pagreitino progresą su taupydami laiką. Vietoj statyti naujus fabrikus jie už pigią kainą nusiperka subankrutavusius V. Vokietijoje, greit vežą į Kiniją kartu su vokiečių vadovu, kuris prižiūri mašinų teisingą montavimą naujam krašte ir fabrikas pradeda savo gamybą po 6-10 mėnesių. Dirbdami dviem pamainom kinai padaro dvigubai didesnę produkciją negu anksčiau V. Vokietijoje ta pati įmonė. Tai greitas ir ekonomiškai metodas. Rusija negali prileisti, kad kinai ją pralenktų industrijoje, jei nori išsigelbėti nuo Azijos Rusijos prara-

REAGANO-GORBAČEVO SUSITIKIMAS

JAV prez. Reaganas ne kartą yra pasakęs, kad jis nėra priešinąs susitikimui su Sov. S-gos vadais, bet norėtų ir būti geriau, kad susitikimas nebūtų rankos paspaudimas, votkos stikliuko išgėrimas. JAV ir Sov. S-gos vadovų susitikimui reikėtų gerai pasiruošti, nustatyti ir aptarti su susitikimui reikiama programą, darbotvarkę įrašyti svarbiausius klausimus, kurie užsienio reikalų ministerių ar specialiųjų abiejų šalių atstovų būtų išnagrinėti, išdiskutuoti ir su savo rekomendacijomis pristatyti vadamams peržiūrėti. Tokio principo Reaganas ir laikėsi, susitikimui nesiskubino, nors buvo raginamas ir spaudžiamas.

PASKELBTAS SUSITIKIMAS BE PROGRAMOS

1985 m. liepos mėn. 2 d. Valstybės departamente lankėsi Sov. S-gos ambasadorius Washingtonė A. Dobryninas ir kalbėjosi su sekretoriumi G.

dimo ir pačios Sovietų Sąjungos subirimo.

Kita išorinė priežastis Kremliaus nerimo dėl technologinio atsilikimo yra ginklavimo lenktynės su Š. Amerika. Rusų inžinieriai, kad ir taip garbinami pasaulio marksistų, tikrumo je nesugeba patys padaryti naujų technologinių išradimų ir Maskva iki šiol uoliai kopijuoja vakariečių lėktuvus ir aparatus. Dažnai vartoja savo ginklam nelegaliai importuotas jų dalis. Kol kas tai buvo galima dėl Š. Amerikos neapdairumo. Vakaruose nauji išradimai yra smulkiai aprašomi specializuotoj spaudoj, kurią rusų agentai skubiai perka ir siunčia į Maskvą. Jau pačiam lėktuve sovietų agentai pradeda nagrinėti jiems svarbius straisnius. Daug šnipų nežmoniškai padeda rusams išgauti Vakaru technologijos paslaptis dėl ideologinių ir pasipelnymo priežasčių. Eksportacijos uždraudimas kai kurių reikmenų yra apeinamas juos perkant netiesioginiais per Švediją, Šveicariją ar kurį kitą Vakarų kraštą. Bet Reagano valdžia gali šį paslapčių filtravimą žymiai apstabdyti. Kas tada būtų? Patys rusai negalėtų užpildyti esanti 3-10 metų technologinį atsilikimą.

Dėl minėtų vidaus ir išorės priežasčių Gorbachev mėgina paskelbti priemonėmis pagerinti rusų industrijos lygį. Tik jo reformos yra nepakankamos, kad galėtų duoti laukiamų vaisių. Sunku tikėti, kad apsiręs chronišku alkoholizmu kraštas virstų blaiviu dėl alkoholio pardavimo suvaržymo. Rusai suras kelius, (aplinkinius) nusipirkti vėdą juodojo rinko. Viešpataujanti korupcija tai labai palengvina. Be žemės davimo žmonėms žemės ūkis nesuklestės. Industrijos suplanuoti pakeitimai taip pat daug nežada. Gorbachev nori atsiekti progreso ir kartu išlaikyti Lenino įvestą santvarką. O tai yra neįmanoma. Neužlgo jis bus priverstas atsisakyti "neklaidingų" komunistų dogmų arba apsiprasti su Rusijos atsilikimu ir pirmaujančios pasaulinės galybės vietos praradimu Kinijos naudai.

Iš Gorbachevo pareiškimų nieko nesužinojome apie Kremliaus planus užimtuose kraštuose, apie tolesnį siekimą pasaulinės revoliucijos ir partizanų rėmimą įvairiose planetos dalyse. Bet pats sovietų elgesys rodo, kad jie šitoj srityj dar eina senu imperializmo keliu. Maskva dar nepraranda vilties suskaldyti ne taip jau vieningus Vakarus atitolinant Europą nuo Š. Amerikos. Dar tikisi, kad savo propaganda galėtų priversti Š. Amerikos prezidentą atsisakyti kai kurių rusams nepalonių apsigynimo planų darant spaudimą per amerikiečių rūsoliais politikus ir protestuojančias ignorančių mases.

Shultz. Spaudoje ir televizijos žiniose tuojau buvo paskelbta, kad paruoštas prez. Reagano ir komunistų partijos gen. sekretoriaus Gorbachevo susitikimas. 1985 m. liepos mėn. 3 d. Valstybės departamento kalbėtojas Bernard Kelb Washingtonė ir Sov. S-gos užsienio reikalų ministerijos kalbėtojas Maskvoje Lomeiko, kartu paskelbė, kad Reagano ir Gorbachevo susitikimas ir pasikalbėjimas įvyks 1985 m. lapkričio 19-20 dienomis Ženevoje, Šveicarijoje. Tačiau susitikimo ir pasitarimų programos nebuvo paskelbta ir nieko nepasakyta ar kokia programa bus ruošiamą, darbotvarkė nustatyta ir sutarta, kad susitikę vadai galėtų pasiekti kokio nors susitarimo.

DETENTĖ AR NUOLAIDOS

Spaudos atstovų paklaustas sekretorius G. Shultzas apie susitikimo programą pasakė, kad matysis ir kalbės prieš vadų pasitarimą su nau-

Upės Šlaitas Prie Alytaus

juoju Sov. S-gos užsienio reikalų ministeriu Eduard A. Shevardnadze Helsinkyje 1985 m. liepos 31 d., kaip bus minima 10 metų sukaktis nuo Hel sinkio Saugumo ir Kooperavimo akto pasirašymo. Dar kartą abu ministrai susitiks ir kalbės New Yorke Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos susirinkimo rugsėjo mėnesį proga. Nieko blogo nėra, jei prez. Reaganas pasveikins Gromyko pakėlimo "dekoratyvinius prezidentus" proga, o sekretoriaus Shultzo pasveikinimas naujojo Maskvos užsienio reikalų ministerio Shevardnadze, bet blogiausia kad prez. Reaganas pakeitė savo nusistatymą susitikti tik tada, kaip bus iš kalno susitikimui paruošta programa, išdiskutuoti pasitarimų punktai ir matysis, kad susitikus bus galima vienu kitu klausimu susitarti. Politikos komentatoriai prileidžia, kad Reaganas neatsilaikė prieš Amerikos liberalus ir sutiko pasimatyti ir kalbėtis su Maskvos komunistų partijos gen. sekretoriumi Gorbachevu be jokios programos, ATSEIT, PADARĖ NUOLAIDĄ ir pasuko naujos DETENTĖS link.

McFARLANE

NORI AMBASADORIAUS VIETOS

Chicago Sun-Times politiniai komentatoriai Rowland Evans ir Robert Novak rašo, kad Baltųjų Rūmų prezidento Saugumo politikos patarėjas Robert C. McFarlane norėtų gauti Japonijoje Amerikos ambasadoriaus vietą. Dabar tą vietą turi buvęs demokratų Senate vadovas sen. Mike Mansfield, 82 metų politikas. Tačiau tas padaryti yra sunkoka, nes prezidentas ambasadoriaus darbu Japonijoje yra patenkintas, o Valst. sekretorius G. Shultzas pakeitimo galios neturi. Dabar McFarlane tikisi, kad atsidursi Kongrese protekcionistų politikų grupė, kuri nepatenkinta ambasadoriaus pasitarimais ir parodyti darbai yra per minkšti derybose su japonais prekybos reikaluose. Politikos stebėtojai prileidžia, kad Saugumo patarėjas McFarlane nusivylęs prezidentūroje "švelnaus pataikavimu Maskvai" užsikrėtusia dvasia.

K. T. K-ga

ALT Leidinys Indijoje

Indijoje besidarbuojąs L. Kacamanu palaiko ryšį su Amerikos Lietuvių Tarybos centru Čikagoje. Paskutiniame laiške jis džiaugiasi iš ALT-bos gautu leidiniu "Lithuania" ir informuoja, kad jis renka parašus po prašymu So vietų Sąjungos vadovybei, kad grąžintų Klaipėdos bažnyčią tikintiesiems.

(ALT INF.)

"Maldos Diena" Už Pabaltijį Vokietijoje

Vakarų Vokietijos vyskupai jau daugelį metų ruošia metines "Maldos dienas už persekiojamą Bažnyčią." Gegužės 12 d. įvykusioje "Maldos dienoje" V. Vokietijos katalikai buvo prašomi melstis už "pavergtus ir persekiojamus" Lietuvos, Latvijos ir Estijos katalikus.

Žurnalo Glaube in der 2. Welt 4-ame numeryje šia tema išspausdintas vedamasis, kuriame rašoma: "Po Čekoslovakijos (1983) ir Albanijos (1984) vokiečių vyskupai dabar pasirinko tris šalis, kurios prarado savo valstybių suverenumą ir nuo sovietinės okupacijos gyvena kolonijiniame priklausomume. Tai pažymėjo ir Europos Parlamentas, 1983 m. sausio 13 d. rezoliucijoje jais siūlo Pabaltijio valstybių klausimą pristatyti Jungtinių Tautų Dekolonizavimo pakomisei...

"Kaikurie vidurio ir vakarų europiečiai yra linkę šias tris šalis valstybių į mostolius, kaip nereikšmingas. Bet tai nėra miniaturinės valstybės, kaip Liechtenšteinas ir Andora; kiekviena valstybė, pavieniui, didesnė už kitas Europos šalis, kaip Albanija, Belgija, Danija, Olandija, ar Šveicarija, kurių suverenumu niekas neabejoja, kaip valstybės, jos didesnės už Izraelį, Haiti, ar Dominikonų Respubliką. Lietuva ir Latvija yra didesnės už To mo patarėjas McFarlane nusivylęs prezidentūroje "švelnaus pataikavimu Maskvai" užsikrėtusia dvasia.

(ELTOS Inf.)

DEMOKRATIJOS PRIEŠŲ PASTANGOS ĮSIGALĖTI PILIPINUOSE

K. GILVAINAS

Pilipinų (Philippines) valstybės strategija turi nepaprastos reikšmės Amerikos saugumui, interesams ir Pietryčių Azijos demokratinėms valstybių laisvei. Amerikos jūros laivyno bazė Sabic ir oro laivyno bazė Clark Pilipinų teritorijoje yra laisvės pastovumo pagrindai Pietryčių Azijos demokratinėse tautos ir Pilipinų valstybės viduje. Pilipinai priklauso Pietryčių Azijos erdvės rajonui. Jos 7000 salų ir salelių, išskylų ir kalnų sudaro vandenų kontrolę Pietryčių Azijos vandenų keliuose. Pilipinuose gyvena 80% Romos katalikų, 5% protestantų, 5% musulmonų, ir 1% mišinio. Teritorija - 115,831 kv. mylių. Gyventojai - 45 milijonai.

KOMUNIZMO PAVOJUS PILIPINAMS RIMTAS

Nėra jokia paslaptis, kad Pilipinai būtų laisvi nuo komunizmo pastangų įsigalėti, 1946 metais Pilipinams pakelbus nepriklausomybę, komunistų partizanų Huk vadovaujami komunistai ir kairieji liberalai pradėjo kelti krašte neramumus, pasipriešinimą valdžiai, agitaciją išvaryti iš krašto amerikiečius, atimti jų prekybos privilegijas, ypatingai likviduoti Pilipinų teritorijoje įsikūrusias 23 karines bazes, kurių pačios didžiausios ir stipriausios laikomos laivyno bazė SABIC ir oro laivyno bazė Clark. 1954 metais Pilipinų vyriausybė sudavė rimtą smūgį komunistams, bet jų nelikvidavo. Kairieji pilipiniečiai ir komunistai 1970 ir 1971 metais su kėlė rimtas riaušes Manilos mieste, bet vyriausybė remiama karinių jėgų tvarką atstatė, o gen. Ferdinandas E. Marcos ėmė komunistus persekti ir jų veiklą varžyti. Jis Pilipinų valstybės prez. išrinktas 1969 metais ir yra vyriausias valstybės vadovas pagal 1935 metų konstituciją. Prezidentas Marco yra gimęs 1917 metais. Labai pasižymėjo Antrame Pasauliniame kare išlaisvinant iš japonų okupacijos Pietryčių Azijos valstybes.

AMERIKOS LIBERALŲ SPAUDIMAS NUOLAIDOMS

Naivu skaityti Amerikos sindikatinės ir visos kitos spaudos komentatorių išvedžiojimus, kuriuose jaučiamas noras tuojau įgyvendinti laisvės demokratiją kaip yra Amerikoje. Jiems visai nesvarbu, kad skubus demokratijos įgyvendinimas gali demokratiją pakeisti kaip atsitiko Kuboje, Vietname, Etiopijoje, Nikaragvoje, Chile, Angoloje, Mozambike, Kinijoje ir kitur. Tik Sun-Times laikraščio komentatorius Cord Meyer, užvardinęs savo rašinį "Marcos needs to reform-fast" pataria daryti stiprų spaudimą pilipiniečiams ir Reagano administracijai, kad Pilipinų prez. F. E. Marco darytų reikalavimus opozicijai nuolaidas, kol Pilipinų komunistų partizanų armija-Nauja žmonių armija (NEW PEOPLES ARMY) nepradėjo pilietinio karo veiksmus. Aukšti Amerikos valdžios pareigūnai šio mėnesio pradžioje važinėjo Pilipinuose, kalbėjosi su prez. Marco, kad jis skubiai darytų politines ir karines reformas, nes to nedarant, Pilipinai gali negauti Amerikos paramos, o tada komunistų partizanų armija, slapta veikianti didesnėse salose, kaip Mindanao, Luzano, Agosono, Pampanga ir kitose, plėsis. Jei tik prez. Marco nedarys reformų ir nekeis savo dabar vedamos politikos linijos, jis paverčia į komunistinę diktatūrą.

PORTUGALIJOS VALDŽIOS SISTEMOS KRIZĖ

Portugalijos prez. Amónio Eanes šių metų gale baigia savo terminą ir pasitraukia iš pareigų. Tačiau jis ne pasitraukia iš politinio gyvenimo, bet jame pasireiškia plačiau ir giliau. Birželio mėn. 16 dienos savaitgalį Portugalijoje įvyko pirmasis visai naujos politinės partijos - Demokratinio atsinaujinimo-atstovų suvažiavimas. Tos partijos politinė programa dar mažai žinoma. Tačiau gerai žinoma, kad toji naujoji partija yra susidariusi iš prez. Eanes rėmėjų ir simpatikų bei šalininkų.

VALDŽIOS GALIOS PADALINIMAS

Šiuo metu Portugalijos valdžios galia yra padalinta tarp ministerio pirmininko ir prezidento. Portugalijos politikai kritikuoja, kad tas valdžios galios padalinimas ir sudaro pagrindinę krizės priežastį. Žinoma, kad Portugalijos vyriausybė pergyvena gilią krizę, kuri gali pakeisti visą demokratinę Portugalijos sistemą.

tai, Cord Meyer teigimu, už trijų metų Manilos gatvėmis žygiuos NPA armijos daliniai.

TEISMAS IR ARMIJOS KORUPCIJA

Sindikatinės spaudos komentatorių (juodis) Carl T. Rowan smerkia prez. Reaganą, kad jis pataikauja ir remia Pilipinų prez. Marco, kuris skriaudžia neturtinguosius pilipiniečius, karinėmis jėgomis valdo kraštą, nedaro jokių reformų, kurių reikalauja pilipiniečių liaudis. 1983 m. rugpjūčio mėn. 21 d. Manilos aerodrome buvo nušautas Pilipinų demokratinės jėgų opozicijos vadovas Benigno S. Aquino, kuris vadovavo sąjūdžiams, kurie priešinosi prez. Marco vidaus politikai. Teismas dar nėra baigtas ir iki šandien. Buvo apkaltinta Pilipinų kariuomenė, kad ji suorganizavo nužudymą. Apkaltintas Pilipinų kariuomenės armijos vadas gen. Fabian C Ver. Komentatorius Geyer pripažįsta, kad jei ir būtų kariuomenės štabo viršininkas gen. Ver išteisintas ir jį atgal po teismo prez. Marco paskirtų štabo viršininku, tai jaunesni ir žemesnio laipsnio armijos karininkai būtų nepatenkinti, o Pilipinų liaudis, liberalai ir kairieji pilipiniečiai masiškai pradėtų remti komunistų slaptai veikiančią Naują Liaudies Armiją, prieš kurią Pilipinų valstybės veikianti armija neatsilikytų, nes Amerikos Kongresas su laikytų prez. Marco armijos išlaikymui ir apginklavimui teikiamas lėšas net ir stambias sumas mokamas už Amerikos karines bazes Pilipinų vyriausybei.

PILIPINŲ ARMIJOS PERTVARKYMAS

Sindikatinės spaudos komentatoriai Evans ir Novak praneša, kad Reagano administracija labai stengiasi, kad Pilipinų valstybės armija būtų labai rimtai patikrinta ir rasti trūkumai pašalinti. Vyresnio amžiaus vadai paleisti į atsargą, o jaunesni ir jaunesni paskirti vadovauti. Rasta korupcija pašalinti, apleistos karių treniravimas skubiai atgaivintas ir pradėtas. Iš karinių jėgų pašalintas politikas, politinis rekomendavimas pakėlimas ir aukštesnius laipsnius karininkų, kurie nėra sumanūs ir energingi, pasirodęs karo mokyklose ar specialiuose kursuose. Pentagono vienas aukštas pareigūnas, nedavęs skelbti savo pavadėdus yra pasakęs, kad jeigu tik prez. Marco vėl paskirs jau žinomus neigiamai pasižymėjusius korupcijoje savo armijos žinomus generolus, padėtis Pilipinų armijoje gali labai drastiškai pasikeisti neigiamon pusėn. Gi tada Maskva Pilipinų komunistų armijai suteiks dar didesnę paramą ir Pilipinų valstybė, siekdama demokratinės laisvės, gali patekti į globą ir kietą priežiūrą komunistinės diktatūros arba "socialinės demokratijos". Buvo įrodyta, kad sen. Benigno S. Aquino mūšė komunistas Rolando Galman, bet Pilipinų liberalai politikai netiki, spauda laiko melu, kaltę verčia aukštajai Pilipinų karo vadovybei ir ją, talkininkaujant Amerikos liberalams ir kairiesiems spaudos žmonėms, suniekina ir demoralizuoja. Laisvės demokratija yra brangiausias žmogaus žemėje turtas, bet tik tiems, kurie ją supranta, o ne tiems, kurie laisvės demokratijos vado skelbiasi už ją kovoją, bet laimėjus paverčia į komunistinę diktatūrą.

Portugalijos dabartinės vyriausybės ministeris pirmininkas yra socialistas Soares, kuris pasisako prieš dabartinės sistemos reformas. Jo nuomone, jog po ilgų diktatūros metų Portugalija neturėjo pakankamai laiko parodyti, kad jos demokratinė sistema veikia. Po diktatoriaus Salazario pašalinimo prieš 11 metų Portugalija jau turėjo 15 vyriausybų. Paskutinė koalicija buvo sudaryta iš socialistų ir socialdemokratų. Paskutinieji iš koalicijos pasitraukė ir sukėlė valdžios krizę, nes partija vyriausybėje turėjo 8 ministerius.

KRITIKAI IR NAUJOS SISTEMOS SIŪLYMAI

Dabartinės Portugalijos sistemos kritikai sako, kad reikėtų reformuoti 1976 metų Konstituciją ir pavesti didesnes galias prezidentui. Kiti siūlo, kad prezidentą reikėtų palikti tik reprezentacijai, ceremonijoms ir panašioms reikalams, kad dabar yra Vakarų Vo-

GRUZINAS PAKEITĖ GROMYKO

Sovietų aukščiausios tarybos suvažiavime 1985 m. liepos mėn. 2 d. komunistų partijos generalinis sekretorius Gorbačiovas pristatė paaugstinimui seną partietį užsienio reikalų ministrį (komisarą) Gromyko aukščiausios tarybos pirmininku - valstybės prezidentu. Jis tarybos buvo vienbalsiai patvirtintas. Kaip sveikino su paaugstinimu Gorbačiovas, tai Gromyko vos parodė mažos šypsenos išraišką, bet silpną balsą ištarė, kad dirbsias energingai partijos ir liaudies labui.

PAREIGŲ SUMAŽINIMAS

Gorbačiovas pristatydamas Gromyko paaugstinimui dekoracinės galios prezidento postui, pasiūlė rezoliuciją kad Gromyko atleidžiamas iš pirmojo vicepirmininko ir užsienio reikalų ministerio pareigų. Aukščiausia taryba rezoliuciją patvirtino. Pristatydamas paaugstinimui Gorbačiovas Gromyko išgyrė, jo darbus įvertino priminė, kad dirbo partijos ir liaudies gerovei.

PAAIŠKINO KODĖL NESIEKĖ PIRMININKO PAREIGŲ

Savo trumpoje kalboje partijos generalinio sekretoriaus Gorbačiovas priminė, kad nuo 1977 metų partijos gen. sekretorius būdavo ir prezidento pirmininkas. Visgi jis apsigalvojo ir manė, kad sekretoriui reikia koncentruotis daugiau į partijos organų darbą, norint pilnai įvykdyti partijos nustatytą kursą. Mat, jaunesnioji komunistų karta mėgina atsikratyti senosios komunistų partijos gvardijos įpročio, kad visos aukščiausios vietos turi priklausyti komunistų partijos generaliniam sekretoriui.

GRUZINAS GROMYKO ĮPĖDINIS

Gorbačiovas užimti Gromyko vietą nominavo naują politbiuro narį gruziną Eduard Shevardnadze, 57 metų amžiaus. Sovietologai pastebi, kad per naująjį Sov. S-gos užsienio reikalų ministrį, Gorbačiovas savo rankose turės ir tvarkys užsienio politikos reikalus. Gromyko dar paliktas partijos politiniame biure, tik ar jo pasisakymai to biuro debatuose užsienio politikos reikalų turės kokios nors įtakos ar svorio, - greitai pamatysime gyvenimo realybėje.

Dirbdamas Gruzijos valdžioje naujasis Sov. S-gos užsienio reikalų ministris pasirodė kietu komunistu ideologijos klausimuose, bet turi ir nuo saikumo ir atvirumo ekonominiuose reformų reikaluose. Jam nekeliama mės privlačios iniciatyvos pasireiški mai. Atsimintina, kad Gruzija buvo pirmoji sovietų respublika, kur buvo leista atskirioms šeimoms mažesni, privatus bizneliai. Žemės ūkio srityje gruzinai turi regionines kooperatyvines organizacijas, kurios nepriklausomai nuo centro, plamuoja ir vykdo savo darbus. Naujasis užsienio reikalų ministris Shevardnadze nebijo plogstyti savo tautos nacionalines ir kultūrinės ambicijas, nes savo kalboje išskeldavo ir skatindavo gruzinų liaudies laimėjimus, tradicijas, papročius, kurie skiriasi nuo slavų papročius ir tradicijų.

Portugalijos ...

ketijoje ir kitose valstybėse. Valdžia tada būtų ministerio pirmininko rankose. Tas sudarytų pastovesnės krašto vyriausybės. Tačiau socialistai tam yra priešingi ir sako, kad tik prezidentas turėtų turėti didesnę valdžios galias.

NAUJŲ VEIDŲ IŠKILIMAS

Komentatoriai labai kritikavo buvęs krikščionių demokratų partijos vadas Freitas do Amaral. Jis pasisako už stiprią prezidentūrą ir silpną parlamentą. Iš Portugalijos vyriausybės koalicijos pasitraukę socialdemokratai taip pat išsirinko naują partijos vadą Anibal Cavaco e Silva, kuris tuojaus pareiškė, kad jis remia Amaral siūlymą. Jaučiasi galimybę, kad būsimuose rinkimuose gali susiblokuoti krikščionių demokratai ir socialdemokratai. Tokia koalicija sudarytų centro dešinės vyriausybę, kuri pakeistų iki šiol buvusią centro kairės vyriausybę. Tada socialistui Soares nebūtų vilties patekti į prezidentūrą. Kritikai sako, kad prez. Eanes siekia likti Portugalijos ministerių pirmininku ir pakeisti Portugalijos valdžios sistemą jam norima kryptimi.

K. K-ga

Pavegtų Tautų Savaitė New Yorke buvo paminėta liepos 14 d. dviejų organizacijų. Pavegtų Tautų k-to ir A. F. - A. B. (anti-bolševikinis tautų blokas). Pirmoji demonstravo nuo St. Patrick katedros, 5-Ja Ave. į Centrinį Parką, o antroji - iš Dag Hammershold Plaza, Park Ave. iki Sovietų Ambasados prie J. T., 67 Str. Abiejose susitelkimo vietovėse buvo pasakytos įtakingų asmenų kalbos ir pareikšti protestai prieš Sovietų Sąjungos laisvų valstybių bei tautų užgrobinimą ir jų naikinimą. Nuotraukoje iš kairės: antroji E. čekienė, P. Ažuolas, P. Wytemus, C. Rogers.

L. Tamošaičio nuotrauka

MASKVOS PASIKEITIMŲ VERTINIMAI

Vakarų politiniai komentatoriai pasikeitimus Kremliuje vertina kaip M. Gorbačiovo rėmėjų ir bendraminčių greitą stiprinimą. Šalia dabar paskirtų politikų biurą Shevardnadze generalinis sekretorius Gorbačiovas jau turi tris naujus, savo parinktus žmones: Jegorą Ligačiovą, Nikolajų Ryžkovą ir Viktorą Čebrikovą. Politiniai biurai dabar vėl 13 pilnateisių narių ir penki nariai kandidatai, kurie

dalyvauja posėdžiuose, bet nebusuola Gorbačiovas pakėlė tris savo žmones į partijos centro sekretoriatą, kuris tvarko kasdieninius valstybės reikalus. Jis lengvai iš politbiuro pašalino savo rimčiausią varžovą G. Romanovą. Nežinia, ką dabar veiks pašalintasis. Manoma, kad jis greitai dings iš viešo gyvenimo, neteks savo prie Maskvos turėtos vilos, reikės atsisakyti su valdžios šoferio vairuojamų ZIL limuzinų, negalės važinėti ir į užsienį.

C. K. T.

O, Hare Aerodromo Saugumas

1985 m. birželio mėnesio antrosios pusės oro piratų ir teroristų veiksmai atkreipė dėmesį į aerodromų saugumą laisvame pasaulyje. Illinois valstijos didžiausias aerodromas yra O' HARE ir priklauso Chicago miestui. Dienraščio Sun-Times vadovybė pasiuntė žurnalistus Fran Spielman, Debbie Nelson ir Bernard Judge pasižvelgti ir pareikšti savo nuomonę dėl O' Hare aerodromo apsaugos nuo oro piratų, teroristų ir sabotažniukų apsaugos galimumo priemonių vykdymo ar jų sustiprinimo.

1985 m. birželio mėn. 30 d. spaudos atstovai pareiškė savo nuomonę parašytame pranešime, kuris taip užvardintas "O Hare not ready to thwart terrorism...". Jie pripažįsta, kad per metus O' Hare aerodromu pasinaudoja daugiau 50 milijonų keleivių, bet jo apsaugos vykdoma sistema yra 24 metų senumo, pritaikinta ramių laikų keleivių judėjimui. Šiandien, kada aerodromų apsaugojimui grasi naujausias terorizmo pasėkos, O' Hare aerodromo apsaugos priemonės naudojamos patikrinimo keleivius ir čemodanus ar bagažus, yra labai silpnas, nepakankamas ir reikalingas skubiai peržiūrėti ir aerodromo apsaugą ko skubiausiai sustiprinti.

REPORTERIŲ RASTI TRŪKUMAI

1. Kaip keleiviai, taip ir vizitatoriai gali laisvai, be sargų patikrinimo vaikščioti aerodromo rajone, lėktuvų takuose. Tiesa, keleivių čemodanus ir mažesnius su savimi nešamus bagažus, ar nėra ginklų bei bombų, tikrina elektroninėmis mašinomis tačiau tikrintojai yra privačios bendrovės pasamdyti žmonės, kurie nėra tam darbai paruošti, dažnai priėmusi darbą pamokyti valandą laiko ir patatyti dirbti, net nėra jų praeitis patikrinta saugos tarnybos įstaigų.

2. Aerodromo lėktuvus, kaip rajone, taip ir pastatytus prie keleivius susodinti vartų saugoję politikų privilegijų surinkti žmonės, kurie nėra tam darbai kvalifikuoti ar paruošti, ką pripažino ir O' Hare aerodromo saugumo viršininkas.

TARPTAUTINIS SKYRIUS

Reporteriai pripažįsta, kad O' Hare aerodromo tarptautinis skyrius tuoj apsaugą ir patikrinimą geresnį. To skyriaus į draudžiamas vietas įėjimą saugojamas, įėjimo durys užrakintos keleivių čemodanai atidaromi ir valdininkų asmeniškai patikrinami. Taip daro ir su bagažo paketais. O' Hare aerodromo saugumo viršininkas Le Roy O' Shield, kuriam yra patikėtas aerodromo saugumas, auenraščio Sun-Times reporterių rastų trūkumų nepaneigė, rastų trūkumų negalėjo pateisinti, tik pasakė, kad jis Chicago

burmistro H. Washingtono yra paskirtas tvarkyti aerodromo saugumo reikalus taikingo, ramaus laikotarpio, bet ne dabartinio iškilusio sustiprinimo terorizmo. "Mūsų pirmasis O' Hare aerodromo sustiprinimo reikalas buvo aptvėrimas 6 pėdų aukščio vielos tvora, kad nebėgiotų gyvuliai ir vaikai..."

Stipriausia apsauga aerodromo turėtų būti rajonas, kur stovi lėktuvai ir yra mechanikų ir inžinierių tikrinami, paruošiami skridimui, pripažino Senato Aviacijos pokomitečio patarėjas Chuck Doyle. Jis pasakė, kad yra nuomonė, jog Atėnų aerodrome į lėktuvų teroristų ginklų ineše darbininkai ar aerodromo sargai. Reporteriai rado, kad po O' Hare aerodromo rajoną laisvai buvo galima pasivaikščioti be jokio patikrinimo trims būdais: ėjimas per draudžiamas eiti duris, perlipimas per spygliuotą tvorą ar mašina važiuoti per patikrinimo punktą. Tie trys būdai O' Hare aerodrome buvo visai nenaudojami ir kas tik norėjo galėjo be jokio patikrinimo vaikščioti po aerodromo rajoną. Kad taip buvo pripažino ir dabartinis O' Hare aerodromo apsaugos viršininkas O' Shield. Tačiau dabar padėtis ir O' Hare aerodrome drastiškai pasikeitė saugumo sustiprinimui.

Tuojaus bus "politikierių pažinčių" sargų armija paleista ir lėktuvus bei rajoną perims saugoti profesionaliai saugumo reikalus žinantys asmenys.

O' HARE SAUGUMO REIKALUS TVARKĖ

O' Hare aerodromo saugumo ir keleivių bei bagažo reikalus tvarkė ir tikrino dvi privačios bendrovės. Viena vadinosi J J Security of Greer Bay kita Andy Frai Service. Pajūta daugiasia naudojo United Airlines. Tų bendrovių tarnautojai ar darbininkai tam darbai nebuvo paruošti ir net saugumo organų nebuvo patikrinta tų žmonių praeitis ir kas jie per žmonės. O' Hare aerodromų lėktuvų linijų vadovybė pareikalavo Chicago miesto valdžios O' Hare aerodromo skubaus saugumo sustiprinimo Patikrinimo darbas yra didelis. Tik per vieną dieną O' Hare aerodrome tikrinimo tarnautojai praleidžia daugiau 150.000 žmonių. Kaip tik atsirado metalų surasti naudojami detektoriai aerodrome buvo 1973 m. surasti 33 sprogstamosios medžiagos daiktai, 30.000 šovinių buvo konfiskuota, 13.000 asmenų Amerikos aerodromuose buvo areštuota pareiškė O' Hare aerodromo apsaugos J J ir Fra in bendrovių atstovai Denis Gorecki ir Andy Frai.

Sulietuvino S. K. ŠILELIS

USPS 301 580
Laisvoji Lietuva

2618 West 71-st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. : 476-3371 or 839-5531

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Published bi-weekly on Thursdays (Except July) by

LITHUANIAN REGENERATION ASSOCIATION

Subscription Rates: \$ 15. annually, in Canada \$15. Individual copy 50c.

Postmaster : Send address changes to the Laisvoji Lietuva

Leidžia LIETUVOS ATGIMIMO SĄJŪDIS. Įgaliotas leidėjas Valerijonas Šimkus, pavaduotojas Jonas Vasaitis, Redaktorius Morkus Šimkus, administratorė Ona Šimkuvienė.

Redakcinė kolegija: Marijus Blynas, Vilijus Bražėnas, Algirdas Budreckis, Stepas Jakubickas, Jurgis Juodis, Kazys Oželis, Vladas Petkūnas, Vytautas Semaška, Kazys Tautkus, Stepas Varanka, Jonas Virbalis, Juozas Vilutis ir Povilas Zičkus.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami LAISVOJOJE LIETUVOJE ne visada reiškia redakcijos ar leidėjo nuomonę. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi, grąžinami tik iš anksto susitarus. Prireikus, rankraščius redakcija trumpina ir juos taiso savo nuožiūra.

TAUTINIŲ ŠVENČIŲ IR ĮVYKIŲ MINĖJIMAS

P. ŽIČKUS

Ne tik lietuviai, bet visos kultūringos tautos turi ir švenčia savo tautines šventes. Taip pat ir didelių įvykių yra minėjimai, vieni kaip didžiausio, kiti kaip baisių įvykių prisiminimai, kurių tauta negali ir neprivalo užmiršti. Tą darome ir mes lietuviai prisimindami nepriklausomybės pradžią ir baisius pirmuosius vežimus. Tik tų baisių įvykių nešvenčiame ir neminėme su džiaugsmu, o ruošiamės paminėjimus, kad jie neišdildytų iš atminties mums patiems, o taip pat ir ateinančioms kartoms.

Tačiau įvykių prisiminimų paminėjimo reikala sukėlė rūpestį perskačius Aurelijos Balašaitienės straipsnį "Praradimai ir pergalės" Dirva 1985. VI. 20.

Tikrai mėgstu A. Balašaitienės rašinius. Ji gyvai ir įdomiai gana dažnai pagvildena mūsų gyvenimo įvairius įvykius ir apraškas. Tačiau aukščiau paminėtas jos straipsnis man padavėkė vėsumą ir neaiškumą. Aprašydama išeivių gyvenimą nuo UNRRO S laikų ir įsikūrimą svečiose šalyse ji pasižiniaugia nesuvaržyta laisve dirbti, džiaugiasi mūsų prisigyvenimu ir t. t. ir toliau rašo: "Tačiau dvasinio gyvenimo pažangos neliko daug... Praradimo skausmas, metų tekėmės seniai nuslopintas ir užgydytas, turėjo virsti į kovingą mūtaiką, blaiviai žvelgiant į rytojų, grindžiant nepriklausomybės ir Lietuvos laisvės kovų svajai priaugusių naujų kartų pagrindais. O vis tik gyvenime vien praradimų ženklai".

Taip, kol tėvynė yra okupuota, kol mūsų broliai ir sesės neša okupanto uždėtą priespaudos jungą, mes turime ir privalome prisiminti patys ir rodyti savo priaugūnčiam kartai tas baisias dienas ir tuos įvykius, kurie uždėjo tą vergijos našta ir panaikino Lietuvos nepriklausomybę. Tie praradimų baisūs įvykiai ir ženklai negali būti užmiršti, o turi būti minimi. Juk tik dėl tų baisių įvykių ir mes esame išeiviai. Lygiai negalime pamiršti Klaipėdos ir Vilniaus praradimų, kaip siūlo A. Balašaitienė. Kai Lietuva bus laisva ir su tais miestais ir tais kraštais, tada ir mes jų neminėsim, kaip rašo A. B. "... Austrijos prijungimas (Anschluss) ir kiti dideli įvykiai nemini nei Austrijoje nei kitur."

A. B. rašo: "Pažvelkime ir taip sekmingus komunistų minėjimus. Visos jų šventės yra minimos pergalės ženklai, džiaugsmingų jubiliejų sukaktyvė, bandant jauniausiose kartose įkvėpti pasididžiavimą komunistinio "jojaus" atsiėkimais ir pergalėmis. Šiais metais ir Lietuvoje bus švenčiama "išlaisvinimo" šventė. Bet niekur nebus minimas tas faktas, kad kadaise komunistams nesisekė 1918 metų kovų metu užgrobti Lietuvą... Ir niekur nebus minimos jų nesėkmės su liūdesiu ar gedulu. Raudonose agunosose ir raudonose vėliavose paskandintos minios sveikins "išlaisvintojus", o jaunimas, nematęs nieko skirtingo, izoliuotas nuo likusios pasaulio dalies, yra priverstas patikėti "pergalėmis". Jaunimas nemėgsta ašarų ir vengia žvelgti į praeitį. Jis gyvena dabarty su žvilgsniu į rytojų. O ką mes savo jaunimui duodame? Minėjimus su ašaromis ir nuolatiniams tų pačių frazių kartojimais, tik pasigraudendami garbingos senovės legendomis ir netolimos praeities skausmais. Minėjimų šablonas jau senai suvargino vyresniąją kartą ir galutinai atstūmė jauniasias mūsų atžalas."

Reikia sutikti su A. Balašaitiene, kad mūsų minėjimuose prelegentai mėgsta labai ilgą kalbą ir visą laiką tas pačias. Kartą prieš kokią dvidešimt metų Vasario 16-sios minėjime buvo pilna salė. Užgirdau, kad už durų vyksta koks tai juokas. Išėjau pasižiūrėti. Būrys jaunimo buvo apsitęgęs vieną jaunuolį tik išėjusį iš salės ir klausinėjusį, ar prelegentas jau pasiekė Juodasias jūras ir kur jis dabar yra? Taip tos pačios kalbos jau šimtą kartų girdėtos gali atsibosti. Prelegentai turi trumpai pakalbėti apie įvyki, kuris yra minimas, o paskaita turi būti aktuali ir gerai paruošta, bet irgi neperilga. Tačiau ne sutinkame su A. B., kad nereikia liūdėti įvykių minėjimu. Komunistų minėjimai, kuriuos mini A. B. negali būti mūsų pavyzdžiu. Jie niekur nemini savo grobuoniškų žygių ar darbų, kurie jiems nepasisekė. Jie niekur nemini, kad išžudė savo tautos ar tautų mišinio virš penkiasdešimt milijonų žmonių. Jie lygiai niekur nemini, kad su Hitleriu kartu užpuolė Lenkiją ir pradėjo II-ą pasaulinį karą. Savo blogų darbų niekas nenori minėti ir prisiminti. Tačiau mūsų minimi įvykiai yra ne mūsų blogi darbai, o prisiminimas, ką reikiama ir kas atsitinka, kad žmonės netenka laisvės.

A. Balašaitienė pasisako ir prieš mirusiųjų prisiminimus - nekrologus. Ji rašo: "Savaime suprantama, kad tiek artimiesiems, tiek likusiems pažiūstamiems tai malonu, bet ir plačioji visuomenė turėtų pagaliau išsivaduoti iš nuolatinio gaudinimo ir ašarų. Mes verkiame ir Motinos Dieną, parodydami savo motinas kaip senutes kankines..."

Kiekvienas geras ir doras žmogus prisimena ir prisimins savo mirusius. O Motinos Dienos minėjimuose mes neverkiame, o parodome didvyrių lietuvių motiną, kad ji ir varge pa jėgė išauginti dorus vaikus, didelius patriotus. Tik lietuviškos motinos vargė ir priespaudoje išauginti vaikai atkūrė nepriklausomą Lietuvą.

Tad minėkime visas tautines šventes ir įvykius, kurie įeina į istoriją. Tik kaip aukščiau minėjom, sutinkam su A. Balašaitiene, kad prelegentai, prisimindami įvykius, kurie minimi, nekartotų ilgų istorinių faktų, o daugiau kalbėtų apie laiko ir dienos įvykius, kurie rišasi ir su mumis.

Prieš Iškreiptą Informaciją

Dienraštis "New York Times" išspausdino informaciją "B'Nai Brith Says Groups Try to Hinder Anti-Nazi Actions", kur vienašališkai kaltinami be kitų ir lietuviai, metant antisemitizmo šešėlį. ALT inf. dir. pa rašė laikraščio redakcijai raštą, pa brėždamas, kad Nepriklausomoje Lietuvoje žydai naudojosi pilna kultūrine, visuomeninio veikimo ir spaudos autonomija. Lietuviai nėra prieš musikaltelių baudimą, tačiau teismai turi vykdyti pagal JAV teisinę sistemą, parūpinant gynybos advokatą, leidžiant naudotis juri teismais, o OSI neturi bendradarbiauti su KGB. Pagaliau pilietybės netekusiųjų deportacija už geležinės uždangos būtų musikaltimas žmoniškumui, nes ten de portuotus laukė mirtis darbo vergų lageriuose.

ALT-bos Inf.

Teis., rašytojas MARIJUS BLYNAS

NAIVUMAS, AR...

MARIJUS BLYNAS

"Pasaulio Lietuvoje" tilpo straipsnis užvardintas "Tarp Lietuvių, Lenkų ir Gudų" (1985 m. birž. Nr. 6-7). Ten, tarp kitko, išreikštos tokios mintys: "... Lenkai nei dabar, nei ateity Lietuvai nepavojingi. Toliuote ateity kai Lietuva išsivaduos iš rusų jungo, lenkų pavojų Lietuvai sunku numatyti dėl šių priežasčių:

1. Ateity Lietuvoje nedaug lenkų beliks - ko lenkams list, kur jų niekas nelaukia.

2. ... Dėl Vilniaus krašto lenkai nenorės kariauti su Lietuva ir Gudija kartu.

3. Lenkijai rūpės išlaikyti vokiškas žemes, o su Lietuva palaikyti gerus santykius. Tiesa, atsiras vienas kitas lenkas, kurs savinsis Vilnių, bet jį tai nereikia kreipti dėmesio..."

Ne taip jau seniai, knygos RYTŲ LIETUVA išleidimo proga vienas mūsų istorikas (1981 m.) tvirtino, kad Vilniaus reikalas yra jau galutinai išspręstas, kad lenkai Vilniaus neims, nes KULTŪROS žurnalo redaktorius Giedroyc yra pasakęs, kad Lenkija dėl Vilniaus nekariautų...

Žinoma, būtų labai malonu, kad lenkų tankai ir mūsų sostinę Vilnių, pasikeitus sąlygoms, neriedėtų. Tik tai yra klausimas, ar koks nors naujas "želigovskis" labai klausytų ką KULTŪROS redaktorius kam tai pažadėjo... Kažir ar jis Kultūrą skaito? Buvo išreikštas patarimas pasiųsti visiems esantiems ir būsimiems Lenkijos vadovams ir generalams tą Kultūros numerį...

Kaip iš paduotų pavyzdžių matome, kai kurie mūsų veikėjai labai jau "graziai" žiūri į visą šitą istorinę problemą. Jų įrodinėjimai gal būtų svarbūs jiems patiems, tik... kiek jais remtųsi lenkai? Pvz., "Pasaulio Lietuvoje" straipsnio rašytojas turi labai jau gerą nuomonę apie lenkus: "... ko lenkams list, kur jų niekas nelaukia". Nei lenkams, nei jokiai kitai imperialistinei "laukimas" nėra svarbu. Jiems svarbu yra "mocarstvos" (imperijos) atgaivinimas! (Tas pats buvo su naciiais ir sovietais. - Ne daug kas "laukė" sovietinių rusų, bet jie atėjo ir "išvadavo" mus...).

Dėl lenkų - tai reikia žiūrėti į padėtį objektyviai ir savęs neraminti nai viomis filosofijomis. Politiniai įvykiai de ja, rodo ką kitą.

Ir Lenkijoje ir kitur Solidarnosc kai kur vaizdavo Lenkiją su vakarinėmis (dabartinėmis) sienomis ir rytuose su Vilniumi iki buvusio 1938 metų ribų. Būgi su Lvivo (Lvovo) miestu ir visa teritorija. Tas aiškiai parodo kokią Lenkiją tie nori matyti dalykam pasikeitus.

Lietuviai apsilankę Lenkijoje tvirtina, kad net mokyklose ten Vilnius (Wilno) laikomas lenkų miestu, tik laikinai atskirtu.

Vilniaus Universitetas lenkų yra skaitomas veikiančiu (St. Batoro) tikrai laikinai perkeltas į Lenkiją.

Vilniaus vyskupija net iki šių dienų tebėra Lenkijos bažnytinės provincijos ribose. Lenkų užimtos vokiečių sritys Vatikano buvo priskirtos prie Lenkijos vyskupijų, bet... Vilnius ir toliau pasiliko Lenkijos baž. teritorijos ribose, nors jau senai nėra Lenkijos valstybės teritorijoje. Taigi - aiškūs dvigubo masto pavartojimas.

LIETUVOS ATGIMIMO SĄJŪDŽIO SENIŪNŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMO REIKALU PRANEŠIMAS

1985 m. rugsėjo 21-22 dienomis yra kviečiamas Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Seniūnų Tarybos suvažiavimas Laisvosios Lietuvos patalpose, 2618 West 71-st Street, Chicago, IL 60629.

Pradžią rugsėjo 21 d., šeštadienį, 10 val. ryto.

Suvažiavime kviečiami dalyvauti visi seniūnai, vietininkai ir skyrių pirmininkai, Vyr. Valdybos nariai (ne seniūnai), Sąjūdžio garbės nariai ir seniūnai kandidatai.

Negalintieji dėl svarbių priežasčių dalyvauti suvažiavime, pagal įstatus, gali įgalioti seniūną kandidatą, o šiam negalint, bet kurį Sąjūdžio narį. Kad išvengtų vienam asmeniui kelių įgaliuojimų, yra prašoma, bent penkias dienas prieš suvažiavimą, pranešti Seniūnų Tarybos pirmininkui nedalyvavimo priežastį, kad būtų galimybė įgalioti vieną iš seniūnų kandidatų, o šioms nėsant, bet kurį Sąjūdžio narį atstovauti sprendžiamu balsu.

Seniūnų Tarybos Pirmininkas

KĄ KITI RAŠO

Visi šie faktai, manau, ryškiai parodo dalykų esmę. Lenkai nėra Vilniaus atsisakę ir tikrai laukia progos žygiui. Dėl save raminti visokiais "keistais" argumentais nėra nei tikslu, nei tikslinga. Reikia atviromis akimis žiūrėti į padėtį ir stengtis numatyti mūsų veiklos planus lenkų kėslų sutrukdymui.

Vadinamoji "repatriacija" lenkų skaičių Vilniuje ir Vilniaus krašte tikrai sumažino. "P. Lietuvoje" rašėjas kažkodėl to nemato ir laiko, kad lenkų Vilnijoje kaip ir nebeliko. Padėtis dabar ten yra tokia, kad sovietai sąmoningai stiprina lenkiškąjį elementą Vilniaus krašte, ten pristeigta gausybė lenkiškų mokyklų, net ten, kur jų anksčiau nebuvo.

Pačiame Vilniuje dar yra likę pakankamai lenkų. 1980 metais Vilniuje gyveno apie 500.000 žmonių. Pagal 1979 m. statistiką mieste buvo: lietuvių - 47.3%, rusų - 22.2%, lenkų - 18%, gudų - 6.4%, kitų - 6.1% (ukrainiečių ir t. t.). Taigi Vilniuje slavų ir kitų buvo 52.7%.

Lenkų emigrantai, organizacijos ir "vyriausybė" Vilniaus nėra atsisakę, bet - priešingai, visur mini Vilnių kaip lenkų miestą.

Dėl tame straipsnyje minimų vokiečių ir jų buvusių žemių, tai dažnai stiprieji susitaria "silnojo" sąskaiton Tap, pvz., padarė Hitleris su Stalinu, pasidalindami Lietuvą 1939 metais, kai Lietuvos vyriausybė neišdrįso eiti vaduoti Vilniaus ir Vilniaus krašto.

Taigi - ne "vienas kitas lenkas", bet gerai ginkluota lenkų armijos divizijos ir tankai bandytų savintis Vilnių. Lenkai turi savo valstybę ir savo armiją, kad ir sovietų kontroliuojama. Lietuva gi neturi nieko, net nei vienos lietuviškos divizijos. Kariauti su lenkais būtų sunku. Todėl užmerkti akis ir save vien raminti nai viomis mintimis tikrai yra klaidinga. Tikrai būtų gražu, kad lenkai taip galvotų, kaip Pasaulio Lietuvoje rašėjas nori, bet atrodė, kad to straipsnio autorius lenkų dar nepažįsta. Jie nėra tokie "naivūs", bet gudrūs ir klasingi. Istorijos eigoje jie daug kartų lietuvių apgavo (ir su Vytauto karūnos pagrobimu ir su Želigovskio puolimu!)

Vienoje vietoje to straipsnio autorius turi tiesos - tai dėl gudų apėitų Jie tikrai didėja ir šiuo metu kau kurie iš jų politikų jau nori ne tik Vilniaus ir Vilniaus krašto iki buvusios "administracinės" linijos, bet - jie nori ir Seinų, ir Suvalkų ir... visos Mažosios Lietuvos - Prūsijos Lietuvos, kurią sovietiniai rusai pavertė į "Kaliningradskąją Oblast". (Žiūr. knygoje LIETUVOS REIKALAIŠ idėtą gudų žemėlapi).

Išvadoje - ne rašyti "pasakas" apie lenkų "nenorą" ir t. t., bet yra svarbiau rimtai svarstyti galimas ateities politines problemas bei jų išsprendimo galimybes. Lietuvos padėtis dar nėra visai beviltiška. Lenkai dar gali būti sulaukyti dviem būdais: išvysčius išeivijos lietuvių politinį spaudimą Vilniaus reikalu ir sudarius galimai trumpesnį ryšį su ukrainiečiais! Jie yra Lietuvai draugiški ir... jų ir mūsų siekiai yra tie patys - apsiginti nuo lenkų, kurie reiškia pretenzijas

Jau kuris laikas spaudoje bei kituose komunikacijos šaltiniuose skaitant bei girdint apie holocostą, atseit Nacių įvykdytą holocostą, pasigirsta balsų ir apie kitus holocostus. Ne-muostabu todėl, kad žinomas žurnalistas J. Sobran, laikraštyje "Lee Co institution", Floridoje, (redaguojamas V. Bražėno), klausia kodėl nieko nesigirdi apie pabaltiečių holocostą? Kitoje šio laikraščio laidoje (birželio 13 d.), pats V. Bražėnas didelę antraštę teigia, jog "Red Holocaust Ignored Behind Curtains of Silence". Savo straipsnyje autorius sako, kad jeigu paklausi žmones ar jie žino kas yra Auschwitz - dauguma iš jų atsakys teigiamai ir net su paaiškinimais. Bet gi paklausk tuos pačius žmones apie sovietų konclagerius Kolyam, Vorkutą ar kitus, tik su labai mažomis išimtimis, išgirs neigiamą atsakymą. Toliau kalbama apie Sibire tiesiamą geležinkelį, prie jo dirbusių lietuvių Joną Kreiveną bei žmonių aukas apie kurias nepamato nei surinktoje dokumentacijoje, nei televizijoje, nei kitoje žinyboje.

Neperseniausiais L. L. skaitėme apie Maryknoll katalikų ordiną ir jų aukas Salvadore. Skaitėme ir apie kunigus, kurie buvo iš to ordino pašalinėti. Gi š. m. gegužės mėn. 25 d. "Human Events" praneša, jog devynios nuo mokesčių atleidžiamos organizacijos, įskaitant ir Maryknoll Fathers, yra apkaltintos nelegalia veikla Nikaragvos vyriausybės labai CFR (Citizens For Reagan) komitetas, esantis Vašingtone, savo laisše IRS (Internal Revenue Service) prašė iširti šių organizacijų mokesčių statusą, pareikalauti mokesčių ir pranešti šių organizacijų rėmėjams, kad jų aukos nebus murašomos nuo pajamų mokesčių. Be Maryknoll Fathers, organizacijos minimos sekančios: Sisters of Loretto, National Network in Solidarity With The Nicaraguan People, Community Church Of New York, Northern California Ecumenical Council, Presbyterian Church U. S. A. ir American Friends Service Committee.

Š. m. birželio mėn. 11 d. laikraštis "The Christian Science Monitor" patalpino korespondento G. T. Thatcher straipsnį, kurio pradžia pirmame puslapyje, "Museum of atheism reminds Lithuanians of church - State clash". Autorius gana įžvalgiai ir plačiai aprašo Katalikų Bažnyčios ir režimo santykius. Vyskupo Julijono Steponavičiaus ištrėmimas į Žagarę (jau 30 metų) okup. Lietuvos Tarybos Religiniams Reikalams direktoriaus pavaduotojo Edvardo Juozėno šitaip aiškinamas: "Jis buvo išsiųstas į kolonines vietoves ir ten tebėra, nes jis nepripažino valstybės įstatymų". Straipsnio autorius sako, jog Vatikano radijas sudaro čia gana opų reiklą. Pagal Juozėną jokių trukdymų nėra". Aš pats kartais klausausi Vatikano radiją, sako Juozėnas". Aš klausausi tų programų reguliariai. Niekuomet jokio vargo neturėjau..." Jis sako, kad "atmosferinės problemos" gali karts nuo karto pakenkti priėmimui. Vis tik korespondentas skauytojui primena, jog trys didžiuliai trukdymo bokštai šauna į Vilniaus padangę.

(Nukelta į 10 psl.)

Naivumas Ar...

į Lietuvos ir Ukrainos teritorijas. (P. S. Plačiau apie Lietuvos problemas su lenkais ir gudais žiūr. knygoje LIETUVOS REIKALAIŠ, išl. 1984m)

A.A. Savanoris-Kūrėjas Aleksandras Skopas

1985 m. liepos 20 d. mirė Lietuvos kariuomenės savanoris - kūrėjas Aleksandras Skopas, 11 metų komunistų kankintas Sibire.

Atsiveikinant su velioniu, liepos 21 d. Butkaus koplyčioje, Cicero jūrų kuopos "Klaipėda" uniformuoti šauliai kuriems velionis priklausė, stovėjo garbės sargyboje. Kalbėjo ALT-bos

Cicero skyriaus pirm. A. Juškevičius, šaulių pirm. J. Mikulis ir RL Bendruc menės atstovė L. Dubauskienė. Jūrų šaulys kun. B. Rutkauskas sukalbėjo maldas.

Liepos 22 d. uniformuoti jūrų šauliai karstą įnešė į bažnyčią, o po gedulinę pamaldų, kurias atlaikė kun. B. Rutkauskas, buvo palydėtas į Sv. Kaz

A. a. savanoris-kūrėjas A. SKOPAS

imiero lietuvių kapinės. Duktė Sofija Palionienė užbėrė saują žemės atvežtos iš Kauno kapinių, o rožių ir kitų gėlių žiedai taip pat krito ant karsto. Buvo sugiedta Marija, Marija ir Lietuvos Himnas, o Lietuvos tautinę vėliavą, kuria buvo apdengtas karstas, šaulių pirm. J. Mikulis, įteikė vyriausiam sūniui Apolinarui.

Velionis gimęs buv. Daujėnų valsč. Biržų apskr. 1919 m. savanoriu įstojo į Joniškėlio partizanų būrį, vadina- mą "Mirties Batalionu". Pasibaigus Lietuvos nepriklausomybės kovoms, įstojo į policijos tarnybą ir buvo paskirtas į Salantų nuovadą, Kretingos apskr. Kaip savanoris gavo 9 ha žemės. 1924 m. vedė Platelių valsč. sekretorę Elvyrą Rataitę. Salantuose gimė beveik visi 7 jų vaikai, kurių 5 dabar gyvena JAV, o 2 okupuotoje Lietuvoje.

Antrą kartą raudonarmiečiams artėjant prie Lietuvos, dauguma policijos tarnautojų buvo evakuoti į Tilžę, kur vokiečiai visus muginklavo, apėmė vokiškomis uniformomis ir išvežė aerodromų apsaugai. Velionis pateko į raudonarmiečių apsupimą ir buvo paimtas į belaisvę, paskui išvežtas į Vorkutos anglų kasyklas. 1956 m. po Stalino mirties, sugrįžo į okupuotą Lietuvą. Sužinojęs, kad dauguma jo šeimos narių yra JAV nuvyko į Amerikos ambasadą Maskvoje ir pasakė, kad iš jos neišeis, kol gaus leidimą vykti į JAV. Žmonai Elvyrai prašant BALF-o pirm. M. Rudienė jam sudarė iškviatimo dokumentus, bet tikiai 1978 m. gegužės 10 d. pasisekė jam atvykti į JAV ir koks buvo džiaugsmas mas po 34 metų susitikti žmoną ir vaikelius, jau visus suaugusius. Bet jam jau buvo 80 metų. Po dviejų metų mirus žmonai velionio sveikata ėmė labai silpnėti, o 1983 m. gale jis tapo paraližuotas, buvo patalpintas senelių prieglaudon, kur ir mirė. Išsėkis ramybės broli Aleksandrai. Velionis įamžintas Tautos Fonde, laidotuvių dalyviams suaukojus \$200. S. PAULASKAS

Lietuvių Tautinės

Kapinės

Nuo 1985 m. liepos 1 d. Lietuvių Tautinių Kapinių prezidentui kun. dr. Eug. Geruliui iš prezidento pareigų atsisakius, LTK prezidento pareigas perėmė buvęs pirmasis vice-prezidentas Julius R. Kuzas. Kun. dr. Eug. Gerulis toliau lieka LTK direktoriumi iki sekančio metinio sklypų savininkų susirinkimo, t.y. iki 1986 m. kovo m. Kun. dr. E. Gerulis šiuo laiku iš Chicago keliasi į Floridą nuolatiniam apsigyvenimui.

Jis būdamas LTK vadovybėje-6 metus direktoriumi ir tris su puse metų prezidentu, daug nuveikė Lietuvių Tautinių Kapinių labui; daug sumanumo ir darnumo įnešė dirbdamas įvairiose komisijose ir būdamas prezidentu.

Posėdyje, perduodant pareigas, visi direktoriai, ivertindami jo nuopelnus palinkėjo sėkmingai įsikurti saulėtoje Floridoje.

Dabartinė Lietuvių Tautinių Kapinių vadovybė yra tokia: prezidentas-Julius R. Kuzas, vice-prezidentas-Grozvydas J. Lazauskas, sekretorius-Matias Batutis, išdininkas-Robert Sebastian, darbo komisija-Vyto Uznys-pirm Aldona Daukas ir Emma Petrakis, komisija collumbarium (urnų laikymo patalpos) priestato projektui-G. J. Lazauskas-pirm., Aldona Daukas ir Emma Petrakis, komisija 75 metų jubiliejui rengti-G. J. Lazauskas, Julius R. Kuzas ir Aldona Daukas. Informacijos reikalams-G. J. Lazauskas ir Aldona Daukas.

Bruno Matelis, Algirdas Mickevičius ir kun. dr. Eugenius Gerulis yra direktoriai-nariai.

Teisės patarėjas-adv. Robert J. Zapolis ir inžinierius konsultantas Jonas Talandis.

Mirė Evangelikų Kunigas Mikas Klumbys

(Michael Klumbies) Blomberge

Kunigas Mikas Klumbys sulaukęs beveik 80 m. amžiaus (tris mėn. prieš savo 80 metų gimtadienio) mirė 1985 m. birželio 25 d. namuose po sunkios ligos ir palaidotas š. m. birželio 28 d. Blombergo kapinėse.

Kunigas Mikas Klumbys gimęs 1905 m. Laudžiuose, Šilutės apskr., Klaipėdos krašte. 1928 m. ekstern išgijo abiturą Berlyne, 1932 m. išlaikė pirmus teologinius egzaminus ir 1936 m. antrus. 1938 m. ordinatoras į kunigus Šv. Jono bažnyčioje Klaipėdoje. Ordinaro kunigai Obereigner, Vanagas, Tenikaitis ir Reisgys.

Nuo 1932 ligi 1937 m. kunigavo Rusijoje, nuo 1937 m. ligi 1942 metų Karklininkuose, Klaipėdos apskr., nuo 1942 m. ligi 1945 m. Allenburg, Wehlau apskr., Rytų Prūsijoje. Kunigo pareigas Blomberge-Lippe ėjo nuo 1947 m. ligi 1962 m. Nuo 1962 m. ligi 1971 m. aptarnavo paraprijiečius Lemgo-Lippe Nuo 1971 m. buvo pensininkas.

Tuojuo po Antrojo pasaulinio karo įsijungė į lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčios eiles ir aptarnavo lietuvių evangelikus stovyklose su pamal-

dom, lankė senelius bei ligonius. Perėjus į vokiečių Bažnyčią neberado laiko aptarnauti lietuvių evangelikus Vakarų Vokietijoje.

Būdamas pensininku tuojuo įsijungė į lietuvių evangelikų liuteronų Bažnyčią išėivijoje ir laikė pamaldų Annaberge, Salzgitter-Lebenstedt ir kitur. Nuolatos dalyvavo suvažiavimuose lietuvių evangelikų Annagerge ir 14 metų iš eilės kunigų ir bendradarbių suvažiavimuose, kuriuos kasmet rengia Pasaulio liuteronų sąjunga vokiečių tautinio komiteto įgaliotiniai Bažnyčios tarėjai dr. Ernst Eberhard ir paskutiniu laiku kunigas Edmund Ratz iš Stuttgart. Tuose suvažiavimuose jis irgi laikė pamaldų ir prisidėjo prie Biblijos studijų.

Velionis buvo darbštus, rūpestingas pareigingas, draugiškas ir ramus būdo.

Paliko liūdinčius: žmoną ir du sūnus.

Žmonai ir sūnams reiškiu bei kitiems giminėms savo gilią užuojautą ir kartu liūdzio netekęs ištikimo tėvo nainio ir klaipėdiško kunigo, kuris visuomet buvo susipratus ir nesigėdijo savo praeities ir lietuviško kilimo.

Daug vargų patyręs per savo ligą, skaudžių skausmų iškentėjęs per Antrąjį pasaulinį karą ir po to, išsėkis Viešpaties ramybės, mielas Broli Mikai, svetingos šalies žemėlėje Vakarų Vokietijoje.

Čia mes neturime pasiliekančios vietos, bet ieškome būsimos.

Kunigas Fr. Skėrys Mirusiam, Viešpatie, suteik ramybės, kuri viršija žmogaus išmanymą. Nė vienas mūsų negyvena sau pačiam ir nė vienas nemiršta sau pačiam. Nes jei gyvename, gyvename Viešpačiui, ir jei mirštame - mes mirštame Viešpačiui. Taigi ar gyvename, ar mirštame - mes esame Viešpaties Tam juk Kristus numirė ir pasidarė gyvas, kad jis būtų ir mirusiųjų ir gyvųjų Viešpats.

Romiečiams 14, 7-9

Lietuvių Tautinės...

Lietuvių Tautinės Kapinės buvo įsteigtos 1910 m. birželio 12 d., o Ilinojaus valstybės čarteris gautas 1911 m. kovo 28 d. Taigi, šių metų birželio 12 d. suėjo 75 metai nuo kapinių įsteigimo, o kitais 1986 metais per Memorial Day bus paminėtas 75 metų jubiliejus.

Kaip kapinių įstatuose pažymėta, šios kapinės yra įsteigtos ne dėl pelenų, bet kad Amerikos lietuviai turėtų savas lietuviškas, nuo jokios tarptautinės, politinės ar religinės organizacijos nepriklausančias, laisvas kapines, kuriose lietuviai ir lietuvių kilmės amerikiečiai bei jų šeimos nariai galėtų būti laidojami pagal senus ir dabartinius laidojimo papročius.

G. J.

DAINA RESTORANAS, SALĖS,

BANKETU SALĖS ATIDARYTOS 7 DIENAS SAVAITĖJE nuo 11 v.r. iki 8 v.v.

Šeštadienį ir sekmadienį atidaryta pusryčiams nuo 8 val. ryto Taip pat galima gauti visokių pyragų išsinešimui.

Maloniai kviečia jus atsilankyti nauji "DAINOS" savininkai Stasys ir Joana BAFIAI 2656 W.71-st St. Chicago, IL 60629 Tel. 312/434-9666

VINCE'S

Flower Shop - Gėlinyčia

DIDŽIAUSIAS GĖLIŲ PASIRINKIMAS: VESTUVĖMS, LAIDOTUVĖMS IR NITOM ĮVAIRIOM PROGOM

778-7400

2612 W.71-st. Street Chicago, IL 60629

BALTIC MONUMENTS, INC.

Leonida Kazėnas

ATDARA KASDIEN NUO 10 - 5 VAL. SEKMADIENIAIS PAGAL SUSITARIMĄ

Phone 312/476-2882

2621 W. 71ST STREET CHICAGO, IL 60629

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71-st Street Chicago, IL 60629

Tel. GR 6-2345/46

1410 South 50-th Ave., Cicero IL 60650

Tel. TO 3-2108/09

Aikštės automobiliams statyti

Lietuviai esame visi -
Lietuvių Fonde ar es!

LITHUANIAN FOUNDATION

3001 WEST 39TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE: (312) 471-3900
U.S.A.

Santrumpos: atm. įn. - atminimo įnašas, pavarde po dvitaškio - aukotojas, įm. - įmokėjęs, atst. - atstovauja, asm. - asmuo, įgal. - įgaliotinis, suma po pavai. - įnašų iš viso.

1985 m. gegužės mėn.

- 1 x \$10 Wolff Valeria R., \$140.
- 2 x \$50 Bratėnienė Morta atm. įn.: Januškevičiai Anelė ir Juozas, \$1,000; LB Brocktono apylinkė, atst. Jančauskas Povilas, \$375.
- 2 x \$100 Kindurys Alfonsas ir Ona, \$3,000; Mulokas Jonas atm. įn.: Mulokas Jadvyga, \$220.
- 1 x \$130 Maciukienė Antanė atm. įm. 9 asm., \$1,130.
- 1 x \$200 Lietuvių Padėkos Paminklo Fondas: Jakubauskas Jonas ir Albina, \$3,400.
- 2 x \$250 Azukas Albert J. \$250; X, \$1,000.
- 3 x \$500 Sakalas Juozas atm. įn.: Mitchell Ramutė ir Lesley Aušrelė, \$500; Sakalėnė Jadvyga atm. įn.: Mitchell Ramutė ir Lesley Aušrelė, \$500; Sapetka Kazimieras, \$1,000.
- 1 x \$590 Raštikiškis gen. Stasys atm.: Stadalnikas Vyt. \$40, Grūšas Pranas \$30, Činga J. A. \$25, Dzenkaitis J. B. \$25, Gustas Ona \$25, Lembergas Monika \$25, Pamataitis P. E. \$25, Saliamonas V. R. \$25, Simonėlis A. \$25, Skirmantas F. E. \$25 ir 26 kiti asm., \$1,690.
- 1 x \$600 Vinclovas Irene, \$700.
- 2 x \$1,000 Kežėnė Leonas ir Stasė, \$1,000; Mickevičius dr. Bronius ir Genė, \$1,000.
- 1 x \$1,205 Kolupaila prof. Steponas ir Janina atm. įn.: Kolu-pailių šeima \$1,000, Jakubauskas Stasys ir Prudencija \$25 ir 15 kitų asm., \$1,530.
- 1 x \$2,000 Broniaus Gražulio Fondas Studentų Stipendijų Reikalams: Gražulienė Akvilė, \$4,000.
- 1 x \$2,877.71 Ramanauskas Juozas, \$6,485.16.
- 1 x \$10,000 Byla Juozas (miręs) ir Ieva, \$12,300.
- Iš viso \$21,912.71

1985 m. birželio mėn.

- 3 x \$10 Kolupailienė Janina atm., \$1,540; Lasaitienė Adelė atm. įn., \$10; Morkūnas Petras atm. įn., \$10.
- 1 x \$20 LB Waukegan'o apylinkė, \$3,360.
- 1 x \$35 Daknienė Eleonora atm. įn.: įm. 5 asm., \$35.
- 1 x \$40 Sakavičius Alfonsas, \$100.
- 1 x \$50 Adamkavičius Ignas, \$100.
- 2 x \$100 Gėrdvilis Alfonsas W. atm. įn.: Rudokienė Stefaniya, \$100; Kšečkauskas Liudvikas ir Marija, \$500.
- 2 x \$200 Klevas Vincentas ir Sofija, \$900; Žygas Juozas ir Apolonia atm. įn.: Baltutienė Danutė, \$1,000.
- 1 x \$1,000 Markalonis William J., \$1,000.
- 1 x \$1,700 Stančius prof. Povilas atm. įn.: Stančienė Genovaitė, \$2,000.
- 1 x \$2,000 Pupelienė Jadvyga, testamentinis palikimas, \$4,405. Iš viso \$5,475.

Lietuvių Fondo pagrindinis kapitalas 1985.VI.30 pasiekė 3,167,525 dol. Gautomis palūkanomis parėmė meną, lietuvišką švietimą, kultūrą ir jaunimą 1,537,586 dol.

Palikimai sudaro svarbią Lietuvių Fondo dalį. Iš viso palikimais gauta 812,943 dol.

Sudarykime testamentus ir bent dalį turtų palikime Lietuvių Fondui. Testamente įrašykime šį tikslų pavadinimą:

"LITHUANIAN FOUNDATION, INC., A NOT-FOR-PROFIT TAX EXEMPT ILLINOIS CORPORATION, 3001 West 59th Street, CHICAGO, IL 60629".

Visi statykite Lietuvių Fondą, nes gautomis palūkanomis remiamas lietuvių išlaikymas.

Nida Delicatessen ir Valgykla

2617 West 71st Street, Chicago, IL 60629 Tel. 476-7675

Įvairūs šalti ir šilti valgiai išsinešti ir vietoje pavalgyti, įvairios sriubos, rūgštus pienas ir šaltibarščiai. Kasdieną balandėliai ir ceplinai, tortai, pyragai, lietuviško skonio dešros.

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 8 val. vak. Valgykla veikia nuo 11 val. ryto iki 8 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta.

Savininkai: Dana Balsienė
Laima Bildušienė

INTERSTATE INSURANCE AGENCY

Tel. 925-5671

2843 W.63-rd Street, Chicago, IL 60629

VISŲ RUSIŲ APDRAUDOS - asmenims, profesionalams ir biznis įstaigoms.

Pensininkams rašome MEDICARE papildymo ir trumpo termino apdraudas.

Turite problemą su apdraudomis? Kreipkitės ir pasiteiraukite. Gausite nemokamą apskaičiavimą, patarimą ir informaciją.

APDEAUDOS YRA MŪSŲ SPECIALYBĖ IR BIZNIS

Jonas KIRVAITIS

LITHUANIAN FOUNDATION

Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio, 8:30-9:00 v. vakaro. Visos laidos iš WCEV stoties 1450 AM banga.

6955 So CAMPBELL AVE. CHICAGO, IL 60629 Tel. 778-5374

St. PETERSBURG, FL. 12:30 v. 1110 AM Banga WTIS stotis Šeštadienį

J. Vil.

FAKTAI ir NUOTYKIAI

STAMBIAUSIA FALSIFIKAVIMO AFERA

Kaip belinksniuotumėm Vokietijos Nacional-socialistų (atseit "nacių") partijos Fuernerį Adolfą Hitlerį, dėl jo politinių, karinių nusikaltimų bei žydų naikavimo akciją vad "Holocaust" vis tiek reikia pripažinti, kad jis išties dešimtmetį buvo garsi asmenybė, kuri drebino visą Europą ir net kitų kontinentų kai kuriuos kraštus, kurie pastoj kelią jo milžiniškai idėjai. Toji Hitlerio idėja buvo sukurti 1000-ai metų didelį galingą Vokietiją Reichą, paverčiant daugelį mažesnių tautų ir silpnesnių kraštų. Savo politines idėjas jis išdėstė politiku ir istoriku pasmerktaj knygoje "Mein Kampf" (Mano kova). Šiaip Hitleris buvo asociali, uždara asmenybė, mažai su kuo bendravo.

Tačiau plačioji publika visuomet yra gana smalsi, stengiasi apie garsius asmenis ir jų privatų gyvenimą kuo daugiau žinoti, neišskiriant ir tų asmenų, kurie to laiko visuomenės bei istorikų yra pasmerkti, kaip kad ir Adolfas Hitleris. Savo smalsumui patenkinti godi publika negali užmokyti ir dideles kainas. O daugelį šių dienų ekonominiams dėsniams teigia, kad kur yra pareikalavimas, ten atsiranda ir pasiūlymas. Taip pat ir atvirkščiai.

Prieš porą metų plačiai pasklido intriguojanti žinia, jog yra surastas buv. Vokietijos diktatoriaus Adolf Hitlerio diennas, kur surašytos jo mintys, didingi planai ir kasdieniniai politiniai bei kariniai įvykiai. Niekas tikrai nežino ar Hitleris kada nors dienną rašė, nes jis šeimos neturėjo, gyveno tik su savo šeimininke Eva Braun, su kuria rusams Berlyną užimant, jis bunkeryje (slėptuvėje) situokė. Paskui neilgai trukus abu nušizūdė - Eva B. paėmusi nuodų kapsulę, o Hitleris nusišovė.

Nors Vokiečių karininkai kurie iš arčiau Hitlerį pažino, teigė, jog jis jokio diennyno nevedė, tačiau Stutgar- te gyvenęs nacių palaikų bei istorinių dokumentų kolekto-rius ir prekia- tojas Konrad Kujau atkakliai tvirtino, jog jo surastas ir įgytas 60 tomų A. Hitlerio diennas ir su juo susiję kiti rankraščiai esą tikri, autentiški.

Milijono tiražo V. Vokietijos žurnalo STERN apskrus reporteris Gerd Heidemann tą dienną labai išgyrė žurnalo leidėjams, tvirtindamas, jog tokios sensacingos medžiagos atspaudinimas, labai sukelia skaitytojų dėmesį, padidintų žurnalo tiražą ir duotų "STERN" leidyklai nemažą pelną. Šio reporterio sugestijos buvo priimtos. Stern žurnalo leidėjai, tą taria- mą Ad. Hitlerio dienną su kitais rankraščiais iš K. Kujau už 3,200.000 dolerių nupirko ir ėmė serijomis spa- usdinti tame žurnale.

Tačiau ilgai visi tik "yla išlindo iš maišo". Istorijos ekspertai išryškino, jog tariamas Hitlerio diennas yra neabejotinas falsifikatas. Stern žurnalo leidėjai gabų "dienną kūrė" Konradą Kujau, savo buvusį re- porterį G. Heidemann ir tos aferos talkininkę, K. Kujau meilužę E. Lieblong patraukė teismo atsakomybėn.

Bylos nagrinėjimas užtruko 10 mėn. Paaiškėjo, jog nacių gerbėjas Konrad Kujau pats vienas pagamino A. Hitlerio "dienną". O paskendęs skolo- se buvęs "STERN" reporteris G. Hei- demann sugebėjo tą "dienną" žurnalo leidėjams įpiršti.

Teisėjas gabiam nacių "istorikui" K. Kujau paskyrė 4 metų 6 mėn. ka- lėjimo bausmę, suktam reporteriui G. Heidemann - 4 metų 8 mėn. ka- lėjimo, o merginai Edith Lieblong už

Dariaus ir Girėno minėjime prie paminklo liepos 28 d. Iš kairės. Rep- šienė Antanina, Monahagn John, Kreivėnas Jonas.

J. Vasaičio nuotr.

SPAUDOJE ir GYVENIME

EIKIME Į KITATAUČIŲ SPAUDĄ

P. ŽIČKUS

Visi mūsų renginiai, visa mūsų spauda ir radijo tarnyba yra reikalingi, ypač priaugnčiai kartai, kad ji žinotų kas jie yra, kur yra jų šaknys kur yra jų protėvių ir tėvų tėvynė. Reikia, kad jie žinotų savo tautos istoriją, jos rūpesčius, siekius, lai- mėjimus ir net vargus. Reikia kad jie pažintų savo tautos kultūrą, iš- mokyti seniausių ir gražiausių visais mažiųjų ir grožybinių išsireiš- kimo ir variacijomis kalbą. Visur reikia skatinti ir rodyti didvyrišką tautos kovą dėl savo laisvės, kurią užgniaužė okupantai. Ir tik visa tai žinant ir pažįstant, galima pajusti ir pamilti, kas kiekvienam žmogui yra labai svarbu ir brangu. Savo gimimo šaknis, savo šeimą, savo tautą, savo tėvynę, kiekvienas turi mylėti ir branginti.

Pačioje tėvynėje tie klausimai ne- kyla, nes jais ir juose yra gyvenama. Bet išeiviams tie klausimai yra la- bai svarbūs. Svetima aplinka, sveti- ma kalba, kurioje išeiviams visi mok- slai, mokykla ir kasdieniniai drau- gai yra realybė, kuri labai veikia ir atitraukia nuo sentimentinės tėvynės ir joje gyvenančių brolių ir sesių lie- tuvių. Ši svetima aplinka tampa sa- va ir artima. Gi ta sentimentinė yra žinoma tik iš tėvų pasakojimų ar li- tuanistinių mokyklų, jeigu kur tokios yra.

Mūsų tėvynė yra svetimųjų okupu- ta. Ten mūsų broliai ir sesės veda labai sunkią ir nelygią kovą ne už duonos kąsnį, o už tautos išlikimą, už išlaikymą tos gimtosios gražios kalbos, kurią okupantas jau nuo vaikų darželių bando panaikinti, vietoj jos brudamas pavergėjų rusų kalbą.

Lietuva buvo tų pačių rusų, tik ki- tu vardu vadinamų, - caristinių rusų okupuota 120 metų. Tačiau lietuvių tauta, daugumoje kaimiečiai, tą oku- paciją atlaikė ir ne tik nemutau, bet tos liaudies inteligentijos dėka, atga- vo savo nepriklausomybę. Šių dienų okupantas yra tas pats rusas tik kitu vardu vadinamas - komunizmo, ir daro tą patį. Tik šis yra daugiau ra-

finuotas ir dar daugiau sutesnėmis priemonėmis siekia to paties tikslo - lietuvių tautos sunaikinimo. Tačiau lietuvių tauta, išgyvenusi žiauriau- sias okupacijas, caristinės Rusijos, Komunistinės Rusijos ir nacistinės Vokietijos yra labai užgrūdinta, tē- sia tą nelygią kovą ir jos lengvai ne- galima sunaikinti. Lietuvių tauta yra pavyzdys ir kitoms tautoms, kaip rei- kia mylėti ir dirbti savo tautos lai- svei, jos nepriklausomai ateičiai. Tik viena ko jie negali, tai laisvai kalbė- ti pasauliui, parodyti pavergėjo bai- sius darbus ir tautos ryžtą, kad yra nenumarinama.

Nuo čia ir prasideda didžioji išei- vių lietuvių tautos misija. Mūsų visų - nuo jauniausių iki seniausių parei- ga yra dirbti visomis išgalėmis, kad okupantas negalėtų atsiiekti savo tiks- lų, rodyti pasauliui, kad lietuvių tau- ta yra gyva, kad ji kovoja dėl savo laisvės ir nepriklausomybės. Mes turime išeiti į pasaulio spaudą, radi- ją ir televiziją. Kiekviena, kad ir mažiausia proga raskime galimybę, kad Lietuva ir lietuviai būtų minimi ir girdimi visomis kalbomis. Ta di- džioji pareiga dabar gula daugiau ant jaunosios kartos inteligentijos, kuri yra pajėgi ir gali prieiti prie svetim- taučių visos žinių tarnybos. Tik ky- la klausimas, ar mes išnaudojame tas visas progas ir atliekame savo pa- reigą?

Prisipažinkime, kad labai mažai išnaudojam Amerikos ir kitų tautų spaudą, radiją ir televiziją. Ameri- kos kongresas yra priėmęs ir prezi- dentas pasirašė rezoliuciją, skelbian- čią birželio 14-ją Baltų laisvės die- na. Visa eilė gubernatorių ir miesto majorų pasirašo panašias proklama- cijas. Mes per savo spaudą ir radi- ją jas paskelbiame. Bet ar padaro- me pakankamai žygių, kad amerikie- čių bei kitų kraštų žinių tarnyba tai paskelbtų? Amerikos balsas ir Euro- pos laisvės radijas perdavė tą prezi- dento pasirašytą proklamaciją, bet atrodo, kad mes nepadarėm pakan- kamai žygių, kad ir Amerikos gyven- tojai tai išgirstų ir sužinotų. O čia kaip tik ir yra išeivijos didžioji pa- reiga ir misija, kad pasaulis tai gir- dėtų ir žinotų apie sovietų pavergtas tautas ir jų bausius darbus. Ir ne tik rezoliucijų reikalu, bet tautinių šven- čių, tragiškųjų birželio įvykių ir vi- somis kitomis progomis turime dary- ti žygius, kad nors trumpomis žim- tėmis tas būtų paskelbta vietinėje spaudoje, kur būtų minima Lietuva ir lietuviai ir ką su jais išdarinėja rusai.

Tad darykime viską, kad galėtume išeiti į kitataučių spaudą, radiją ir televiziją, kas mūsų tautos išlikimui yra labai svarbu.

KITATAUČIAI VIENUOLIAI SUSIRŪPINO KENČIANČIA BAŽNYČIA

Š. m. balandžio 29 d., pirmadienį, Trinitorių vienuolyne prie Baltimo- rės, Marylande, Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos reikalų vedėjas, kun. Kazimieras Pugevicius, ir pavaduo- toja Marijona Skabeikienė, tarėsi su trinitoriais kunigais, apie trinitorių galimą pagalbą Lietuvos kenčiančiai Bažnyčiai.

Trinitorius Su Religine Šalpa suva- žindino Lietuvių Jezučių Provincijo- las, Kun. Antanas Saulaitis, S. J.

Lietuvių Enciklopedijoje rašo - "Trinitoriai (lot. Ordo Santissimae Trinitatis redemptionis captivorum) vienuolių ordinas, įkurtas šv. Jono Matiečio ir šv. Felikso Valois, 1198. XII. 17. patvirtintas pop. Inocento III. Jo tikslas buvo išpirkimas krikščionių belaisvių, patekusių saracėnų nelaisvėn kryžiaus karo metu...."

Krikščionių belaisvių išpirkimo rei- kalui pasidarius neaktualiam, trinito- riai leidosi į daugiau įprastą misijo- nierių darbą. Tik paskutiniu metu, trinitorių vyriausybė nutarė, kad jų ordino tikslą prasmingai galima da- bar įgyvendinti per solidarumą su pe- sekiojamais krikščioniais.

Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa an- kščiau raštu, per LKB Kroniką, su- pažindino vienuolius su Lietuvos tikin- čiųjų būkle. Per pasimatymą, Reli- ginės Šalpos atstovai jiems parodė są- rašą lietuvių sąžinės kalinių, kuriais trinitoriai labai susidomėję. Jie ža- dėjo taip pat prisidėti prie pasaulinės akcijos už Taikos Karalienės Bažny- čios sugrąžinimą Klaipėdos tikintie- siams.

Religinė Šalpa su trinitoriais susi- tarė toliau bendradarbiauti. Turint moderniškas komunikacijos priemo- nes, Religinės Šalpos kompiuteriu bus galima su trinitorių kompiuteriu susirūti ir skubiai perduoti reikalin- gas žinias apie kalinius ir pan.

Religinės Šalpos atstovė, p. Skabe- ikenė, kalbės birželio mėnesį viso or- dino provincijos rekolekcijs, kurių metu ji padarys pranešimą apie tikin- čiųjų persekiojimą Sovietų Sąjungoje.

L. I. C.

* * *

Sveikindamas kun. Kazimierą Pu- gevičių, Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos vedėją, su šv. Velykomis, se- natorius Paul Sarbanes iš Marylan- do, padėjo už pasiūstą LKB Kroni- kos Nr. 64. Lietuvių Katalikų Reli- ginė Šalpa leidžia Krikmą anglų kal- ba atskirais numeriais ir jas siun- čia visiems Amerikos kongresma- nams bei senatoriams.

Senatorius apie Kroniką rašo, "Tai faktinis ir labai paveiklus lietuvių tau- tos kankinimo liudijimas. Malonė- kite perduoti mano nuoširdžiausius lin- kėjimus Jūsų bendradarbiams, kurie ryžtingai stoja už religinę laisvę Lie- tuvos katalikams..."

L. I. C.

* * *

18

Laikas, įvykiai ir Žmonės

(Iš V. Žalvio archyvų)

1940 m. liepos mėn. 19 d.

- Kauno karių mitinge politinis vadovas Grakauskas pareiškė, "Mes reikalaujame, kad būtų įgyvendinta Stalino konstitu- cija, kad būtų įgyvendinta Sovietų S-gos tvarka, mes tik tada jausimės laisvi, kai būsim prijungti prie didžiosios Sovietų S-gos".

- Radijas paskelbė: iš pareigų atleistas specialinių mokslų departamento direktorius inž. Germanas. Inž. J. Jankevičius atleistas iš susisiekimo ministerijos gen. sekretoriaus parei- gų. Inž. L. Tuskenis atleistas iš vyr. kelių valdybos direkto- riaus pareigų.

- Per Kauno ir Vilniaus radiją pradedama transliuoti paskai- tos: "Kas yra sovietų valdžia", "Didžiosios Sovietų S-gos pilie- čių teisės", "Valstybinė motinos ir vaiko apsauga Sovietų S-go- je", "Ko galima pasimokyti iš SSSR", "Sovietų S-gos piliečių teisės ir darbas ir poilsis", "Sovietų S-gos tautų draugystė", "Ko dėl jaunimas myli Staliną" ir t. t.

- Kauno radijas paskelbė, kad liaudis turės progos klausytis L. Seimo atidaroamojo posėdžio transliacijos.

- Darbo Lietuvoje, Darbininkų Žodyje, Tiesoje reikalaujama kad Lietuva būtų įjungta į Sovietų S-gą.

1940 m. liepos mėn. 20 d.

- L. Seimo susirinkimo išvakarėse Lietuvos Žinių vedamasis baigiamas sūkiu "Tegyvuoją socialistinė sovietų Lietuva". Lai- kraštyje pradedama ištiesai spausdinti Sovietų S-gos konstitucija. - Komunistų partija Radiofonui praneša, kad L. Seimo atida- romojo posėdžio radijo transliacija nepageidaujama. Radiofo- nas savo klausytojus informuoja, "...dėl techninių kliūčių pramatytoji L. Seimo posėdžio transliacija neįvyks".

- Klausytojai Radiofonui rašo, kad raudonarmiečiai ardo Lietuvos piliakalnių, grobsto dvarų inventorių, naikina isto- rinis dokumentus, bibliotekas, degina kryžius ir rūpintojė- lius.

- Į priverčiamojo darbo stovyklą ištremti: V. Macijauskas, K. Marganovičius, M. Buřakovas, A. Lukšys.

- Likviduotas Šaulių S-gos turtas perduodamas komjaunimui ir pionieriams.

- Visoje Lietuvoje komunistai paskubomis suorganizuoja su- sirinkimus. Juose perskaitomos kompartijos redaguotos rezol- ucijos, būk gyventojai reikalauja įsijungti į Sovietų S-gą ir įgyvendinti Stalino konstituciją. "Vienbalsiai" priimtos rezol- ucijos skubiai persiunčiamos kompartijos centrui ir ministe- rių tarybai.

- Per radiją kalbą komunistai savo kalbas užbaigia "Dėkimu, per galingosios socializmo S-gos", "Suriškime savo likimą su Sovietų S-ga", "L. Seimas privalo išgirsti liaudies troški- mus".

- Vėlai vakare į Kauno vasaros teatro patalpas (Miesto So- de) atvaroma raudonarmiečių kuopa ir apgyvendinama. Valsty- bės Teatre viduje ir lauke išstatomos enkavedistų ir lietuvių saugumiečių sargybos.

1940 m. liepos mėn. 21 d.

- 9 val. Valstybės Teatro sodas praeiviams uždaromas. Ap- link Teatrą ir sode išstatomos sustiprintos seklių-slapukų sar- gybos.

- 9 val. 30 min. L. Seime nariai nuvyko pagerbti Požėlos, Greifenbergerio, Čarnio ir Giedrio kapo. Plevėsuoja keturius raudonos vėliavos, K. Grosman-Didžiulis pasako kalbą: "Šian- dien mes, L. Seimo atstovai, turėsime išspręsti Lietuvos liau- džiai istorinės reikšmės klausimus, t. y. konkrečiai nutarti panaikinti kapitalistinę santvarką Lietuvoje ir įgyvendinti so- cializmą, sukurti sovietų valdžią ir prisijungti prie didžiosios Sovietų S-gos šeimai. Už tai kovoją keturi žuvusieji draugai."

Orkestras groja žuvusiems pagerbti maršą. Vainikus pade- da L. Seimas, Kompartijos centro komitetas, Darbo Rūmai, Lietuvos Rašytojų D-ja, darbininkų organizacijos.

- 11 valandą NKVD majoras pradeda iš Vasaros Teatro pa- talpų vesti į Valstybės Teatro sceną automatais ginkluotus rau- donarmiečių būrelius. Raudonarmiečiai slepiami už girlian- dų, užuolaidų, sukratų dekoracijų, šviesos rampų, scenos užpakalyje, orkestro patalpose. Teatras suvaroma 180 raudon armiečių. Nakties metu Prezidento ložėje ir Teatre aukštuose budėjusi civiliai aprenpta NKVD sargyba pakeičiama naujais sekliais ir raudonarmiečiais. Scenoje, po Seimo prezidiumui skirtais stalais suguldomi šeši raudonarmiečiai ir pridengiami grindis siekiančiom staltiesėm.

- 11 val. 30 min. Valst. Teatras įleidžiami L. Seimo atsto- vai ir kvietimus turį "svečiai". Prie įėjimo dokumentus tikri- na NKVD pareigūnai ir jiems priskirti vertėjai lietuviai. Sė- dimos vietos nenumuotos. Parteryje kartu su "svečiais" su- sėda Seimo atstovai, raudonarmiečiai, Sniečkaus skirti sekliai kompartiečiai, komjaunimas ir kt.

- 11 val. 50 min. po pirmojo duoto skambučio užimti vietas Teatro užkulisyje įvyksta "ginčas". Teisingumo ministeris P. Pakarklis paaiškina, kad jam nėra įteiktas jo kalbos tekstas. Sovietų Pasiuntinys Pozdnjakovas Pakarklį ramina, liepia pa- laukti iš Maskvos atskrendančio lėktuvo. Vl. Niunka pataria su sirišti su Ryga ir pasitikrinti - ar Pakarklio kalbos tekstas nē- ra prikludęs prie Latvijos L. Seimo narių kalbų. Pakarklis įsi- karščiuoja ir pareikalauja, kad Seimo posėdžio atidarymas bū- tų nudelstas, kol iš Maskvos atskrendantis lėktuvas atgabens jo kalbos tekstą. Vl. Niunka į aiškinimus nekreipia dėmesio ir duoda antrąjį skambutį.

Maskvos radijo įsakymu, L. Seimo posėdžio eiga turėjo būti įrašyta į plokšteles. V. Teatre apsaugos pareigas einąs NKVD majoras uždraudžia pastatyti mikrofoną bei daryti kokius nors įrašus. - "Iš Maskvos nėra gauta parėdymas", - aiškina ma- joras.

Kipro Petrausko grimavimosi kambarėlin susirenka. Palec- kis, Gedvilas Sniečkus, Meskupas, Cvirka, Radiofono direkto- rius J. Banaitis paaiškina susidariusią padėtį - "NKVD majoras trukdo Radiofono veiklai".

(Bus daugiau)

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

Dariaus ir Girėno Posto vadovybė ir nariai pasiruošę žygiuoti prie estrados.

Jau prieš kelias savaites spaudoje pasirodė žinutės, raginančios organizacijas ir visą lietuviškąją visuomenę skaitlingai dalyvauti tragiškos Dariaus ir Girėno mirties 52-ųjų metinių minėjime, kuris įvyks š. m. liepos 28 d. sekmadienį, 2 val. po pietų prie jų paminklo, esančio prie 67-tos ir S. Caliifornijos gatvių.

Išaušo šilta liepos 28-toji diena. Jau vidurdienį termometras rodė 90 laipsnių. Nežiūrint to, gerokai prieš antrą valandą ne mažas lietuvių būrelis grupavosi, ieškodami vietos medžių pavėsyje. Užpakalinėje paminklo pusėje pastatytas paaukštintas estrada su keliomis kėdėmis.

Lygiai 2-trą valandą Dariaus ir Girėno Posto pirmininkas John Paukštis, jautriais žodžiais, apibūdindamas žuvusių lakūnų pasiaukojimą, atidarė minėjimą. Buvo sugiedotas Amerikos himnas (plokštelė). Toliau sekė eiseną. Ši kartą dalyvavo tikrai 6 vėliavos Dariaus ir Girėno Posto 4 ir R. L. B-nės Marquette Parko Apylinkės dvi. Po vėliavų parado be šešių Dariaus ir Girėno Posto atstovų dar į estradą buvo pakviesti. ALT-bos pirmininkas Teodoras Blinstrubas, inž. Edmundas Jasiūnas ir R. L. B-nės Marquette Parko Apylinkės pirmininkė Antanina Repšienė.

Labai gerai paruoštą paskaitą apie Darius ir Girėną skaitė inž. Ed. Jasiūnas. Be to, jis palietė ir lakūnų Vaitkų, kurio albumą dabar rengiasi išleisti. Jo paskaitos nekartosi, nes kiek girdėjau, bus išspausdinta "Laisvoje Lietuvoje". Po paskaitos pirmininkas John Paukštis pakvietė šiuos asmenis tarti keletą žodžių. J. Welgorą - 4 dis-trikto vyr. ant 40 Postų kamandierių, William Errmel-kamandierių, S. Nebriežą-motery vadovę, T. Blinstrubą-ALT-bos pir-ką ir A. Repšienę-R. L. B. pirmininkę. Visi kalbėtojai dėkojo Dariaus ir Girėno Postui, o ypatingai pirm-kui John Paukščiui už šio garbi-go minėjimo surengimą. Vėliau pakvietė S. Nebriežą ir W. Errmel padė-ti trispalvį gyvų gelių vainiką prie lakūnų garbei pastatyto paminklo. Padė-jus vainiką, 21-mu šautuvų šūviais bu-vo paberbti žuvę lakūnai Darius ir Gi-rėnas. Keliom minutėm tyliai gedulo muzikai grojant, kun. Petras Cibulskis sukalbėjo maldas. Minėjimą baigiant pirm-kas John Paukštis pakvietė visu-

Dariaus ir Girėno skridimo minėjimo proga. Iš kairės: William Errmel ir John F. Paukštis.

J. Vasačio nuotr.

dalyvius sugiedoti Lietuvos himną. Džiugu buvo matyti ir klausytis, kaip iš tūkstantinės žmonių minios krūtinų sklido himno žodžiai ir lyg girdė-josi. "Šį skridimą mes Tau aukojame, Jaunoji Lietuva!..." Tuo minėjimas ir baigtas.

Baigiant šį reportažą, negalima pra-eiti tytomis pro šį ne eilinį įvykį. Pir-miausia pagarba ir padėka priklauso Dariaus ir Girėno Posto vadovybei ir nariams, o ypatingai John Paukščiui už surengimą šio minėjimo. Per 52 metus jis nepamiršo, kas įvyko 1933 m. liepos 17 d. Ir tikrai jie nepamir-iki jų gyslose tekės nors lašelis lietu-viško kraujo...

Tuo tarpu mes, vadinami "dypukais" jau pamiršome 1940 ir 1941 metų įvy-kius!... Kelionių biuro sąrašai užpil-dyti... Nėra vietų... Veržte veržiamės šiais metais nuvykti į okupuotą Lietu-vą ir kartu su okupantu švesti Lietu-vos "išlaisvinimą"... Gėda mums! Ir-kime pavyzdžių čia gimusių arba seniau atvykusių lietuvių, tada bus vieningas darbas ir vieninga kova dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės. Dieve, mums padėk!

A. REPŠIENĖ

Inž. EDM. JASIŪNO KALBA

pasakyta š. m. liepos 28 d. Marquette Parke, Chicagoje, minint Dariaus ir Girėno žygio 52 metų sukaktį.

Mieli šio minėjimo dalyviai ir dalyvės!

Po Dariaus ir Girėno tragiško žu-vimo Soldino miškelyje, Pomeranijoje, 1933 m. liepos 17 d., verkė ne tik visa Lietuva, bet ir visi išeivijos lietuviai. Mūsų tautos didvyrių žygio pagerbi-mui ir jų atminimo įamžinimui, Ame-rikos lietuviuose kilo du skirtingi pla-nai: vieni siūlė pastatyti didingą pa-minklą, o kiti kėlė Antrojo Transatlan-tinio Skridimo idėją, tuomi išpildant Dariaus ir Girėno Testamentą.

Lietuva kaip ta geroji motina, tiek vieną, tiek ir antrą sumanymą pagyrė, nuomonių skirtumus sušvelnino. Abu sumanymai buvo įgyvendinti:

a) buvo sukurta Antansis Transat-lantinio Skridimas, kurį įvykdė ltn. Fe-likssas Vaitkus 1935 m. rugsėjo 21-22 dienomis;

b) išeivijos Lietuvių sostinėje Chi-cagoje, kur Darius su Girėnu gyveno

ir kur pasiruošė Skridimui, buvo pa-statytas šis didingas paminklas.

Paminklo atidengimas įvyko 1935 m. tų liepos 28 d., taigi lygiai prieš 50 m. tų. Todėl ši diena yra ypatingai istori-nė, sukaktvinė diena.

Šios sukakties proga noriu pasakyti keletą žodžių apie šį paminklą.

Paminklo statybos lėšų sukėlimui, įvairiose Amerikos lietuvių kolonijose buvo įsteigti komitetai, kurie ruošė aviacijos dienas, platino Dariaus ir Girėno fotografijas, rinko pinigines au-kas. Pavyzdžiui, Chicagos Harlem aerodrome, kurio jau senai nebėra, 1933 ir 1934 metais buvo suruoštos net dvi labai sėkmingos aviacijos šventės. 1933 m. spalio mėn. Chicagos gatvėse buvo pravesta paminklo fondui rinklia-va.

Paminklo pastatymas iš viso kainavo 11,450 dolerių. Prisimenantano me-to dolerio vertę ir visus varginusių e-

konominę krizę, tai buvo gana didelė suma.

Paminklo projekto konkursą laimėjo lietuvių kilmės architektas Ch. Konce-vičius. Statyba vyko labai greitu tempu.

1935 m. gegužės 5 d. įvyko pamatų prakasimo iškilnės, dalyvaujant trims chorams ir 7 tūkstančiams žmonių. Žemę prakasė DULR pirmininkas adv. R. Skipitis, konsulas A. Kalvaitis ir Chi-cagos mero įgaliotinis Harrington.

Po dviejų mėnesių, liepos 7 d., buvo pašventintas paminklo kertinis akmuo. Religines apeigas atliko kun. H. Vai-čiūnas, o kartinio akmens įdėjimo cer-moniją - kons. A. Kalvaitis.

Liepos 28 d. įvyko paminklo atiden-gimo iškilnės, dalyvaujant 60 tūkst. žmonių miniai. Patrankų šūviai paskel-bė iškilnių pradžią. Virš parko skrai-dė penki lietuvių valruojami lėktuvai ir barstė gėles. Programą pravedė adv. A. Olis, paminklą pašventino J. E. Vysk. T. Matulionis. Eisenose dalyvavo daug orkestrų, Amerikos Legijono daliniai, Amerikos lietuvių organizacijos su vė-liavomis, chorai, tautiniais drabužiais pasipuošusios moterys. Ta proga buvo išleista graži 96 psl. knygelė-leidiny-s.

Paminklas pastatytas ant 40'x60' be-toninės bazės. Jo medžiaga - vaivo - rykštini granitas, gautas iš vienos lau-žyklos Minnesotoje, ten vietoje supjaus-tytas į reikiamo dydžio bei formos ga-balus ir nušlifluotas.

Paminklas gal pats gražiausias Chi-cagoje, yra 20 pėdų aukščio ir 35 pėdų ilgio. Jis simbolizuoja nulaūžtą sparną ir aviacijos idėją. Paminklo priekio viršuje yra bronzinis žemės rutulys su jame atžymėtu "Lituanikos" skridi-mo keliu. Žemiau - aukuras su bronziniais lakūnų veidų profiliais, jų var-dais, gimimo ir žuvimo metais bei Sri-dimo Testamento ištrauka. Dar žemiau - Vyčio kryžius ir Lietuvos herbas. Nakties metu aukuras ir žemės rutulys būdavo apšviečiami.

1936 m., skridimo minėjimo metu, prie paminklo pamato buvo pakasta žė-mė, atvežta iš istorinių ir lietuviams brangių vietų Lietuvoje. Ši žemė sim-bolizuoja draugystę Lietuvos ir Ameri-kos, į kur vieno šimtmečio begyje emi-gravo daugiau kaip vienas trečdalis lietuvių tautos.

Nuo pat paminklo atidengimo me-tų iki dabar, Amerikos Legijono Da-riaus ir Girėno kuopos dėka kasmet liepos mėnesiais yra rengiami Dariaus ir Girėno žygio minėjimai.

Praeitįjį paminklą yra aplankę žy-mesnieji lietuvių visuomenės ir politi-kos veikėjai bei valdžios žmonės. Pa-minklas tapo ir ta centrine vieta, kur lietuvių susirenka ypatingai svarbiais momentais, kaip pvz. Romo Kalantos ir Simo Kudirkos įvykių atvejais. Prie pa-minklo lietuviai semiasi dvasinės tvir-tybės.

Šia proga norėčiau suminėti ir ki-tus paminklus, pastatytus Dariaus ir Girėno atminimo įamžinimui.

Lietuvoje, be įspūdingos Lituanikos salės Karo muziejuje Kaune, kur yra ištatyti Lituanikos lėktuvo likučiai, yra ar buvo pastatyti dar trys paminklai.

1. Dariaus ir Girėno mauzoliejus Kau-no kapinėse, suprojektuotas arch. V. Žemkalnio-Landsbergio ir atidengtas 1937 m. Mauzoliejus balto granito. Oku-pantui panaikinus kapines, buvo be pėd-sakų sunaikintas ir šis labai gražus ir įspūdingas mauzoliejus.

2. 1943 m. jau vokiečių okupacijos metais, didžiausiam Lietuvos laukų akmenyje "Puntuke", esančiame netoli Anykščių, skulpt. B. Pundžius iškalė lakūnų galvų profilius ir jų Skridimo Testamentą.

3. Sovietų okupacijos metais, jau po kario laikotarpio, Medicinos rūmų rūsyje Kaune buvo atrasti paslėptieji Dariaus ir Girėno karstai su belza-muotais jų palaikais. Kadangi kūnų ge-dimo procesas dėl potvynio vandens buvo jau toli pažengęs, nutarta juos pa-laidoti Karių kapinėse, šančiuose (Kau-no priemestis). Laidotuvės įvyko 1964 m. rugpjūčio 12 d. Ant milžinkapio formos kapo buvo pastatytas skulpt. Vyt. Mačiūkos pagamintas paminklas iškalts iš Lietuvos laukų granito.

Lakūnų žuvimo vietoje, Soldino miš-kelyje, Lietuvos Aero Klubo iniciaty-va buvo pastatytas puikios balto grani-to paminklas, atidengtas ir pašventin-tas trečioje žuvimo metinėse - 1936 m. liepos 17 d. Šis paminklas pokario me-tais buvo labai apgadintas. Lenkijos lietuvių pastangų ir dalinai užsienio

INŽ. EDM. JASIŪNAS, autorius albumo "Darius - Girėnas" 1933 - 1983 "

lietuvių paramos dėka, paminklas bu-vo labai vykusiai restauruotas ir ta-po Lenkijos lietuvių kasmetinio susi-tikimo vieta.

1958 m. spalio 19 d. Brooklyne, New Yorke, buvo atidengtas dar vienas Da-riaus-Girėno paminklas, o aikštė ap-link jį pavadinta Lituanikos skveru.

Lietuvos miestuose ir miesteliuose Nepriklausomybės metais buvo apie trys šimtai gatvių, 24 aikštės, 18 til-tų ir 8 mokyklos pavadintos Dariaus-Girėno ar Lituanikos vardais. Viena Lituanikos gatvė yra ir Chicagoje.

Būtume dėkingi, jei Amerikos paš-tas Dariaus ir Girėno herojiško žygio paminėjimui išleistų bent vieną pašto ženklą. Deja, iki šiol dėtos pastangos buvo nesekmingos.

Bet gal didžiausią paminklą mūsų didvyriai Darius ir Girėnas sau pasta-tė viso pasaulio lietuvių širdyse, kur ir po pusės šimtmečio meilė ir pagal-ba jiems tebėra gyva. Tai įrodė 1983 m. čia įvykęs Skridimo 50 metų sukakties paradas - minėjimas, sutraukęs apie 20 tūkst. žmonių, tai rodo ir šis eili-nis minėjimas šiandien.

Baigdamas noriu padėkoti visiems šio minėjimo dalyviams, o ypatingai John Paukščiui, buv. Amerikos Legijo-no Dariaus ir Girėno kuopos komandie-riui (jis yra buvęs Am. Leg. Cook apsk-ričio vadas, Am. Leg. 4-to distrikto va-das, jis pravedė D-G kuopos 50 metų sukaktuvinį minėjimą - banketą ir su-organizavo D-G Skridimo 50 metų su-kakties parada-minėjimą).

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ PIRKIMAS * PARDAVIMAS * VALDYMAS
* NOTARIATAS * VERTIMAI
VISŲ RŪŠŲ DRAUDIMO AGENTŪRA

J. BACEVIČIUS-BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE
6529 So. Kedzie Ave-778-2233

TALMAN Grocery & Deli

NAMIE GAMINTAS LIETUVIŠKAS MAISTAS;

KEPSNIAI

UŽSAKYMAI PRIMUMI PARENGIMAMS IR

VESTUVĖMS

Savininkai:

M. L. Kupcikevičiai

2624 West Lithuanian Plaza

Court, Chicago, Ill. 60629

Tel. 434-9766

A.G. AUTO REBUILDERS

Čia automobiliai išlyginami ir nudažomi. Darbas atliekamas sąžiningai ir gerai, prityrusių darbininkų. Kainos nebrangios. Darbo valandos kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 8 val. ryto ligi 12 val. dienos.

SAVININKAS LIETUVIS

3522 West 63rd Street - Chicago

Telefonas 776-5888

Tel. 737-8931

Natūralūs vitaminai-proteinai. Įvai-riausios gydomos žolės-arbatos. Dieti-nis maistas. Vaisių sultys be cukraus. Daržovių aliejai. Stambiai malti įvairūs miltai. Daigintų kviečių ir kitų stambių miltų duonos. Natūrali kosmetika.

2439 West 71st Street
Chicago, IL 60629

Laisboji Lietuva

Baisiojo Birželio Minėjimas

Gyvenau ramiai, kaip ir visi gyveno Kaune. Tik staiga, lyg perkūno trenktą žinia- rusų raudonoji kariuomenė per žengė Lietuvos nepriklausomos valstybės sieną ir eina toliau. Tai buvo 1940 m. birželio 15 dieną ir nuo tosiat bingo momento prasidėjo lietuvių tautos naikinimas, persekiojimas, kančia- žudynės ir tas tęsiasi iki šių dienų.

Skausmo ašaromis apliūdo visas kraštas, o žiaurusis rusas okupantas, sudaręs naują Maskvą paklusnią vyriausybę, dar toliau terorizavo visus gyventojus ir 1941 m. birželio mėn. 12-16 dienomis ir naktimis sunkvežimiais rinko, gaudė, miegančius, iš lo- vų priekeldavo ir vežė į geležinkelio stotis, kur į paruoštus gyvulinius vag- nus nekaltus grūdė išvežimui ir sunai- kinimui į Sibirą.

Tai pastebėjęs, pasitraukiau iš Kau- no, kaip man patarė, į Žemaitiją pas žmonos tėvus, kurie buvo įrašyti išve- žimui, bet geri žydellai iš sąrašų iš- braukė. Mano trys broliai gyvulinio- se vagonuose išskelavo, o vieno brolio šeimoje mažas vaikuis vagono užtroš- ko ir buvo išmestas čia pat pašlaitėje užkastas, palaidotas be jokio ženklo, kryželio, nes sargybiniai neleido.

Šiais metais sueina 45 metai nuo žiaurios okupacijos, išvežimų gyvul- niuose vagonuose sunaikinimui lietu- vių tautos Sibire, žudymų įvairiose Lietuvos vietose kaip Rainių miškely- je, Praveniškiuose, Petrašiūnuose ir kitur.

Okupantas atlikęs judiška darbą, k- viečia visus iš laisvųjų kraštų atsilan- kyti ir kartu pasidžiaugti. Gimę tais metais nežino, nematė išvežimų, to baisiojo žudynių vaizdo, jiems tas vis- kas uždengta, laikoma paslapy, net daugelis iš mūsų matė nužudytus Rai- nių miškely ir kitur. Kaip galima nu- vėžiuoti ir su okupantu džiaugtis sto- vėdamas prie jo paties nukankintų ar- timųjų asmenų kapo.

St. Petersburgo Lietuvių Klubas bi- želio 12 d. pasikvietė "Grandies" šokė- jus, džiaugėsi, šoko ir kaip išgalėjo linksmino žiūrovus... palydėjo gyvu

liniuose vagonuose išvežtus į Sibirą 35, 000 savo tautiečių! Tai ne pasaka, bet skaudi tikrovė!

Vietos šaulių birželio 16 d., sekma- dienį, buvo užprašytos šv. mišios Šv. Vardo bažnyčioje, kurias atnašavo 4 kunigai: Maldose prisiminėm miru- sius, nukankintus kalėjimuose, Sibire, nužudytus Rainiuose ir kitur. Kun. V. Zakaras pasakė patriotinio turinio pa- mokslą. Tai buvo jautri ir išpūdinga malda. Romo Kalantos ir Palangos jū- rų šauliai dalyvavo su vėliavomis.

Lietuvių klube birželio 16 d., susi- rinkusieji, kaip ir visada, valgė pietus po pietų pakviesti šauliai padarė taką ir visiems atsisojus, buvo įneštos šaulių vėliavos, sugiedota JAV ir Lie- tuvos himnai, sukalbėta V. Zakaro tra- giškų faktų invokacija. Po to buvo per- skaitytas mergaitės laiškas apie trer- tį ir papasakota apie pokarinius įvy- kius, parodyta išvežtųjų statistiniai skaičiai, paskaityta eilėraščių, klubo choras padainavo kelias dainas ir pa- baigoje visi sudainavo Leiskit į Tėvy- nę. Šauliams bei susirinkusiems buv- neaišku, kodėl žiaurasis išvežimo pa- veikslas buvo uždengtas. Paskaitinin- kas būtų pakėlęs uždangą ir visiems parodytų kaip birželio 12-14 d. d. buv- iš visų Lietuvos kampų sunkveži- miais vežami nekalti mūsų tautiečiai

Mes neturim slėpti tuos žiaurios faktus, dangstyti skaudžius įvykius, bet per kiekvieną minėjimą kalbėti, aiškinti, parodyti neužmirštamą vaiz- dą jaunajai kartai ir šaukti pasauliui kaip buvo naikinama ir tebėra terori- zuojama lietuvių tauta. Šauliai pakvie- sti į klubo pasirodymą pasijuto įžeis- ti tokio uždengtu, paslėptu nuo žmo- nių, o ypač nuo naujosios kartos, mi- nėjimu, skausme ir nuliūdime išnešė iš salės vėliavas.

Ruošiant minėjimą patariama Lie- tuvių klubui sudaryti rengimo komi- tetą, o ne dangstyti birželio išvežimo vaizdus! Svarbiausia, kad jaunimas žinotų kaip buvo vykdomi išvežimo žiaurieji darbai.

Mykolas Karaitis

Pagerbtas Dr. Vytautas Dambrava

JULIUS VAISIŪNAS

Šių metų birželio mėn. 13 dieną Venezuelos Lietuvių Bendruomenė pa- gerbė Centro Valdybos pirmininką dr. Vytautą Antaną Dambravą, birže- lio mėn. 10 dieną sulaukusį 65 metų amžiaus. Ta proga jo gerbėjai suruo- šė gražią vakarienę Tamanaco vieš- butyje.

Sakoma, kad žmogaus atmintis yra ilga sau ir trumpa kitam. Kai tik ku- ri sutinkame, kuris mums turėtų bū- ti dėkingas, tuojau tai atsimenama. Tačiau dažnai mes galime sutikti tą, kuriam mes patys turėtume būti dė- kingi, ir apie tai nepagalvojame. Ne- dėkingumas yra dalis žmogaus silp- numo, nes nesutiksim šaunaus žmo- gaus, kuris būtų nedėkingas.

Solenizantas yra reta lietuvių as- menybė. Ne vienas jau spėjo užmirš- ti, kaip dr. Vytautas Dambrava, dir- damas JAV ambasadoje, lietuvius bū- riais kvietė ir vaišino. Jo rezidenci- ja buvo virtusi savotiškais lietuvių na- mais ir jaunimo centru. Atsimenu ir šiandien, kaip jis Baltų kultūros sa- vaitės proga, jaunimui leido šeim- ininkauti visoje jo rezidencijoje, kad jie turėtų smagų linksmavakarį. Jo didelėje rezidencijoje buvo surengtos Kūčios ir Bernelių mišios. priimtas

kardinolas Mindszenty; ten rengėme minėjimus ir susirinkimus. Ir ten nuolat vaišinomės. Ir dabar, būda- mas mūsų Bendruomenės pirmininku, ne kartą lietuvių pas save kvietė. Pa- gal Vaidžantą jis pirmiausia mus my- lėjo, pats kantriai ant savo pečių prieš kalną tempdamas sunkų Bendru- omenės vežimą. Iš tikro, Bendruome- nės darbe jis valgė už vieną, bėgo už du ir dirbo - už tris? Ne, kartais gal už mus visus. O mes?

Mes, buv. Lietuvių Katalikų Misi- jos Tarybos pirmininko inž. Antano Šulco ir p. Elenos Gutauskienės pa- ginti, pagaliau mutarėm į prisimin- ti ir savo kukliu žestu pagerbti ir pa- dėkoti už išvartą milžinišką darbo vagą ir už parodytą kiekvienam savo draugiškumą. Ir taip jo pasirinktąjį Antaninių dieną jis galiausiai prie- mė mūsų kvietimą drąsiai drauge praleisti malonų vakarą. Susirinkome po atvi- ru dangumi, tačiau greitai užpuoles tropikų lietus mus suvarė į vidų ir taip, restorane, atšventėme jo suka- tavinę šventę.

Inž. Antanas Šulcas įžanginiame žo- dy pasveikino sukaktuvinininką Venezu- los lietuvių vardu dėkodamas už atlik- tą darbą.

Minėjime dalyvavo VLB Krašto Val

OKUPACIJŲ IR IŠVEŽIMŲ MINĖJIMAS VENEZUELOJE

Birželio 21 d. vakare Caraco lietu- viai suorganizavo sovietinės okupa- cijos bei trėmimų sukačių minėji- mą su latviais ir estais. Minėjimas buvo pavadintas "Žvakių Vigilija", ir beveik visi dalyviai, o ypač gausus būrys tautiniais rūbais, lietuvių ir latvių jaunimo rankose laikė uždeg- tas žvakes su gobtuvėliais. Lietuvių jaunimas bažnyčioje dalyvavo net su penkiolika mūsų vėliavų ir darė gra- žų vaizdą filmuotojams.

Pirmas dalykas, kas metėsi į aki, tai trijuose dienraščiuose, parašyta dr. Vytauto Dambravos, žinia apie šį minėjimą. Praeietyje apie tai tik mes patys žinodavome, ir ne visi. Kita originali mintis buvo praversta Mišių metu, kurias laikė vyskupas Miguel Delgado, asistuojamas dviejų

kunigų ir aukojimo metu jaunimas į- teikė išvežtųjų sąrašus dviejuose to- muose. Tai buvo tikrai jaudinantis momentas ne vienam išspaudęs aša- rą.

Po Mišių vigilija tęsėsi palydint giesmėmis ir šia proga Algimantas Dugnas perskaitė dr. V. Dambravos parašytą tekstą, kuriame paminėtas ir slapstis Ribbentropo-Molotovo su sitarimas sunaikinti ir pasidalyti Ry- tų Europą bei Serovo planas, kuriuo apie trečdalį tremtinių buvo pasmerk- ti lėtai mirčiai darbo vergų stovyklo- se Sibire. Apie trėmimus Lietuvoje savanoriškai liudijo lenkų Bendruo- menės atstovas inž. Feliks Zubr tuo metu buvęs Lietuvoje. Savo pareiški- mą giliai susijaudinęs, baigė zo- džiais: "Aš tai prisiekiu". Dvi tele-

dybos Nariai, Lietuvių Katalikų Misi- jos Taryba pilname sąstate, o taip pat Kultūros Fondo, Caracas apylin- kės, Maracay apylinkės ir Jaunimo Sąjungos atstovai bei artimi draugai. Buvo labai malonu tą vakarą sveikim- sių tarpe matyti iš Maracay miesto specialiai atvykusį VLIK-o atstovą Henriką Gavorską, kuris šia iškilmin- ga proga perdavė solenizantui Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto sveikinimus ir linkėjimus, kuriuos gal būt geriausiai išreiškė rašytojas Česlovas Grincevičius, ta proga at- siuntęs jam savo naujai išleistą kny- gą "Vidudienio varpai" sekančiu į- rašu:

"Mano mieliausiam Vytiui, amži- nai jaunam..."

Venezuelos lietuviai gali jaustis tik- rai laimingi turėdami jauną, stiprią asmenybę, savarankią mastymą bei darbuose, drąsų ir nepriklausomą nuo mūsų laikų neigiamos ir apatiš- kos aplinkos. Kad šiandien Lietuva yra žinoma Venezueloje, kaip niekad praeietyje ir kad Lietuvos bylai reiš- kiamas, nuoširdus prielankumas -tai jo nemulstamo darbo dėka.

Linkime dr. Vytautui Dambravai geros sveikatos, ilgiausių metų ir - taip - negestančios energijos ir jau- nystės. Ačiū už pulkų mūsų Bendruo- menės reprezentavimą šiame krašte ir visame pasaulyje. Ačiū už drąsų rašytą žodį. Ačiū už meilę Dievui, Tėvynei ir mums, nedėkingiems ir tinkamai įvertinti nesugebantiems už- uotarmšoms.

Ilgų, sveikų, linksmų ir laimingų metų, gerbiamas solenizante!

vizijos visa filmavo, o reporteriai fotografavo.

Vidunaktį iš bažnyčios sujudėjo pr- testo eiseną su uždegtomis žvakėmis rankose. Eiseną sustojo prie Sovietų ambasados ir protesto kalbą pasakė didelis lietuvių bičiulis ir oficialus televizijos religinių programų vedė- jas Tėvas Miguel Diaz. Protesto kal- ba buvo aiški ir drąsi: buvo reika- laujama grąžinti Lietuvai, Latvijai ir Estijai smurtu atimtą laisvę. Apie tai kalbėjo ir lietuvių jaunimo neša- mas plakatas su įrašu: "Baltijos tau- tos reikalauja laisvės!" Tėvas M. Diaz pabrėžė, kad yra Katalikų Baž- nyčios pareiga smerkti žmogaus teis- sių pažeidimus bet kur pasaulyje; Bažnyčia smerkia priespaudą, tero- rą bei nelaisvę. Jis linkėjo Baltams išlaikyti savo tautinę gyvybę sunkio- se sąlygose ir gyventi tikėjimu, kad laisvės diena ateis ir šios valstybės galės kurti savistoviai krašto gerbū- vį. Baigus kalbą, mskambėjo Lie- tuvos ir Latvijos himnai. Po to eji- sena vėl grįžo bažnyčion baigti "žva- kių vigiliją".

Televizijos jau sekančią dieną aš- tuntas kanalas žiniose pranešė apie įvykusią vigiliją. Savaitės laikotar- pyje aštuntas kanalas davė specialų dešimties minučių, o ketvirtasis "Ve- nision" kanalas kiek trumpesnę re- portażą. Rodė taip pat ir penktas ka- nalas.

Nustebino dienraštis "La Religion" kuris po 24 valandų davė kuone visą lapą Armando Luis Moreno praneši- mui, iliustruotam septyniomis mi- nėjimo nuotraukomis. Minėjimo pro- ga buvo išdalinta (dr. V. Dambravos parašytą) tūkstantis egzempliorių "El Universal" dienraštyje tilpusio strai- psnio apie deportacijas ir JAV prezi- dento Ronald Reagan Baltų Dienos proklamacija.

Minėjime buvo vengrų, lenkų ir kroatų atstovai. Minėjimu pasitenki- nimas buvo visuotinis. Gražiai pasiro- dė lietuvių ir latvių jaunimas, o ypač dėkingi buvo latviai, kadangi be lietuvių jie patys nebūtų nieko pana- šaus padarę. Jie entuziastiškai iš- reiškė norą ateityje dar daugiau da- lyvauti. Reikia džiaugtis, kad į šį minėjimą iš Maracay miesto specia- liai atvažiavo VLIK-o atstovas ir na- ują perrinktas Maracay lietuvių apy- linkės pirmininkas Henrikas Gavors- kas. Jam priklauso padėka ir pagar- ba. Minėjime, deja, nebuvo "Elgos Informacijų" atstovės, nors kalbama kad tokia yra Venecueloje. Sunku sup- rasti, kad "Eltos Informacijose" nie- kad nebuvo nė žodžio užsiminta apie joki lietuvišką įvykį Venezueloje ar periodinį straipsnį pasirodymą apie Lietuvą Venezuelos spaudoje. VLIK- as turėtų jausti pareigą atkreipti dė- mesį į čia atliktą, Venezuelos Lietu- vių Bendruomenės Krašto Valdybos dr. Vytauto Dambravos, milžinišką darbą, nors "Eltos Informacijose" netruksta daug smulkesnių žinių. Gal būt nemalonu prisipažinti, kad tai yra Bendruomenės, o ne VLIK-o dar- bas.

Tiesios žodžiai gali kai kam nepa- tikt, bet teisybė jau laikas pasakyti.

JULIUS VAISIŪNAS

GEN. J A N I S I N D A N S

(1885. II. 25 - 1941. VI. ? Šimto metų gimimo sukakties proga)

E. JASIŪNAS

Iš Latvijos karo aviacijos istoriko A. Gerbers man pavyko gauti šiek tiek tikslesnių žinių apie paskutinio Latvi- jos karo av. viršininko gen. J. Indans gyvenimą ir jo likimą.

J. Indans gimė 1885. II. 25. I-jo Pas. karo metu, 1916 m. jis baigė Vilniaus vidurinę technikos mokyklą, išvyko į Petrapilį, ir dar tais pačiais metais ten baigė artilerijos ir karininkų mo- kyklą.

Tarnaudamas caristinės Rusijos ka- riuomenėje leitenantu, nuo 1916. X. 20 iki 1918. II. 18 dalyvavo kovose prieš vokiečius ir buvo du sykius sužeistas Nuo 1918. II. 18 iki XII. 12 buvo vokie- čių karo nelaisvėje. 1919. IV. 10 pakel- tas į kapitono laipsnį.

Nuo 1919. VI. 13 tarnavo Lietuvos kariuomenėje.

Nuo 1919. VIII. 16 iki 1920. I. 20 tarna- vo Latvijos kariuomenėje ir dalyvavo kovose prieš bolševikus ir bermonti- ninkus.

1920. I. 22 įstojo į karo aviacijos m mokyklą Rygoje ir, kaip pilotas, ją baigė 1921. VII. 2.

1925. VI. 22 pakeltas į plk. ltn. laips- nį.

1928. III. 1 lėktuvo avarijoje sunkiai sužeistas.

Nuo 1928. IV. 25 iki 1929. X. 6 gyven- Kaune irėjo Latvijos karo attachė pa- reigas. Vėliau dar dviem atvejais lan- kėsi Kaune (1935. VI. 20-22 ir 1939. VIII. 12-22).

1930. . VIII. 30-IX. 7 vadovavo trijų Latvijos lėktuvų skridimui apie vidu- rio Europą, maršrutu: Ryga-Kaunas- Berlynas-Praha-Viena-Budapestas- Belgradas-Bukareštas-Lvovas-Var- šuva-Krustpilis-Ryga.

1930. XI. 18 pakeltas į plk. laipsnį.

1933. VIII. 23 baigė Aukšt. karininkų kursas.

Nuo 1935. VIII. 9 iki 1937. II. 15 buvo Aviacijos pulko, viršininku.

1934. XI. 29 Latvijoje buvo įsteigta civilinės aviacijos inspekcija, kuriai priklausė visa latvių civilinė ir šau- lių aviacija, o vėliau ir Latvijos aero klubas (įsteigtas 1935. I. 16). Plk. In- d- ans buvo paskirtas civ. aviacijos ins- pektorium, ir tose pareigose išbuvo nuo 1935 iki 1940 m.

1936. VI. 22-VII. 5 jis vadovavo tri- jų Latvijos hodroplanų skridimui šia- rinėje Europoje.

1940. VIII. 13 jis buvo pakeltas į ge- nerolo laipsnį ir paskirtas eiti Latvi- jos karo aviacijos viršininko pareiga- gas. Latvijos karo aviacija tada dar e egzistavo, bet buvo jau pilnoje soviet- ų kontrolėje. 1941. I. 22 jis buvo iš ei- namų pareigų atleistas, o II. 15 NKVD agentų areštuotas. Rygos kalėjime nu- žudytas 1941 m. birželio mėn. Tikslī data nežinoma.

Per visą tarnybos laiką buvo iš - skraidęs 1287 val. Buvo vedęs, ir tu- rėjo vieną sūnų.

Karinės tarnybos metais J. Indans buvo apdovanotas net 47 medaliais, ordinais ar pasižymėjo ženklais. Jį tarpe - Vyčio Kryžiaus ordinu suka- dais, D. L. K. Gedimino ordinu, Lietu- vos Nepriklausomybės 10 metų suka- ties medaliu ir Lietuvos karo aviaci- jos "Plieno Sparnų" garbės ženklu.

Apie J. Indans labai šiltai atsilie- pė gen. St. Raštikis savo atsiminimų I t. " Kovose dėl Lietuvos", psl. 468-9

" Is visų Latvijos karo atstovų Kau- ne geriausias buvo aviacijos pulkinin- kas Indans. Gimęs Lietuvos-Latvijos pasienyje, netoli Subatos miestelio. Sunku pasakyti, ko buvo jam daugiau - latviškumo ar lietuviškumo. Su lie- tuviais jis kalbėdavo tik lietuviškai ir labai gražiai, visai lengvai ir lais-

Gen. JANI INDANS

vai, be jokio latviško akcento. Man teko lankytis jo tėviškėje Latvijoje Grauzs didelis vieniemio ūkis. Su ūkio darbininkais negalėjau susikal- bėti latviškai, bet visi Indans šeimos nariai kalbėjo labai gražiai lietuviškai. Indano tėvas net visais atžvilgiais bu- vo daugiau panašus į lietuvi, negu į lat- vį. 1919 metais plk. Indans savo tėviš- kės apylinkėje buvo suorganizavęs lat- vių partizanų pulką (Aukst. urzėmės partizanai), kuris vieną laiką buvo net Lietuvos kariuomenės vadovybėje ir kariavo kartu su lietuviais prieš bolše- vikus. Už anas kovas plk. Indans buvo apdovanotas mūsų Vyčio Kryžiaus or- dinu. Indans buvo neabejotinai nuošir- dus mūsų draugas. Visi be išimties mūsų karininkai, pažinoję plk. Indans, labai apgailestavo, kada jis turėjo pa- likti Lietuvą ir vėl grįžti į Latvijos ka- ro aviaciją".

Su J. Indans asmenimu yra surištas gana šurpus nuotykis Lietuvos karo aviacijoje, įvykęs 1928 m.

Pirmaisiais metais po I-jo Pas. ka- ro, Latvijos karo aviacija turėjo kele- tą Sopwith "11/2 Struter" tipo lėk- tuvų, su kuriais buvo skraidęs ir J. In- d- ans. Lietuva taip pat turėjo vieną to- kio tipo lėktuvą, 1919 m. paimtą prie Jezno, kovų su bolševikais metu.

Karo attachė plk. ltn. J. Indans, lan- kydamas mūsų karo aviaciją 1928. IX. 21, pareiškė norą dar sykį su tokio ti- po lėktuvu pasiskraidyti. Jau senai be- naudotas mūsų lėktuvas buvo išstum- tas iš angaro, patikrintas ir paruoštas skridimui. Prieš leisdamas sveičiui skristi, lėktuvą išbandė pats 4-os eska- drilės vadas kpt. L. Peseckas. Žvalgo sėdynėje skrido ltn. K. Šimkus. Lėktu- vą išbandžius ir artėjans prie aerod- romo, užsidedę variklis. Parašūtų ta- da mūsų aviacijoje dar nebuvo. Nepa- kęsdami didelio karščio, abu lėktūnai išlipo anto sparnų ir, savo kūno svo- rinį balansuodami lėktuvu pusiausvyrą (L. Peseckas dar prilaikė ir vairolaz- dę, tuomi labai pavojingai apsideginda- mas ranką), privedė lėktuvą prie žė- mės. Lėktuvas atsitreukė į aerodromo pakraštyje buvusias fortifikacijas ir sudužo, bet abu lėktūnai išliko gyvi.

Jau čia Chicagoje, man asmeniškai apie šį įvykį pasakodamas, L. Pese- ckas pabrėžė, kad jų gyvybes tada iš - gelbėjo ne vien drąsa ir sumanumas, bet ir atsitiktinumas: dėl dideliokarš- čio atsilaitavo nuo benzino tanko į va- riklį einąs tiekimo vamzdelis, ir di- džiuma benzino ištekėjusi lauk.

Šis įvykis, gal vienintelis tos rūšies aviacijos istorijoje, buvo labai plačiai aprašytas Europos ir viso pasaulio spaudoje.

Pastaba: Ši trumpa Latvijos karo av. virš-ko gen. J. Indans biografija yra labai panaši į Lietuvos karo av. virš-ko ir "ANBO" lėktuvų konstruk- toriaus gen. inž. ANTANO GUSTAIČIO biografiją. Ir vienas ir kitas buvo la- bai draugiškos, kilnios ir talentingos asmenybės, abu vadovavo savo kraštų karo aviacijos pajėgoms, abu labai jau name amžiuje pasiekė aukščiausius karinės karjeros laipsnius ir abu jau pirmaisiais bolševikų okupacijos me- tais buvo nužudyti.

SKAITYKITE IR PLATINKITE LAISVĄJĄ LIETUVĄ

Pasaulyje vienas iš tūkstančio žmonių kalba lietuviškai...

Ar tu vienas iš jų?

Ir nieku kito tauta neapreiš savo
širdies, sielos ir dvasios taip,
kaip savo kalbą.
VVDŪNAS

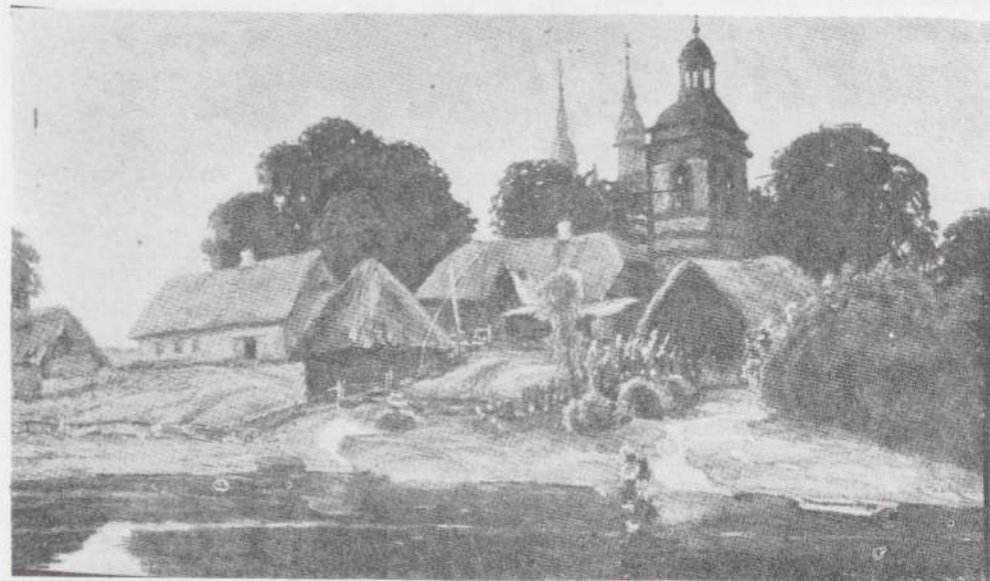
USU
AUNIMAS

TRAKŲ PILIS 19-to šimtmečio pradžioje.

VASARIO 16-sios gimnazijos juostų audėjos miške

KVIETKŲ MIESTELIS.

Dail. Petras Kalpokas

DAINININKŲ INSTRUMENTALISTŲ KONKURSAI

JAV LB Kultūros Taryba skelbia antrąjį jaunųjų dainininkų bei instrumentalistų konkursą. Konkursas įvyks Clevelande, Ohio 1985 m. spalio 5 d. Dievo Motinos Parapijos Auditorijoje kviečiami dalyvauti visi lietuvių kilmės jaunieji menininkai. Amžius nuo 16 metų iki 30 metų. Premijos bus skiriamos trijose kategorijose - dainavimo - styginių ir pučiamųjų instrumentų fortepiono. Norintieji dalyvauti prašomi užsiregistruoti ligi 1985 m. rugsėjo 15 d. pridedant trumpą biografinę apybrai-

žą ir pavyzdinę juostelę (nebūtinai iš konkursinio repertuaro). Konkursui repertuaras sudaromas laisvu pasirinkimu. Dainininkų programa turi būti neilgesnė 15 minučių, visų kitų - ligi 20 minučių ilgumo. Pirmajame Kultūros Tarybos konkurse (1982 m.) pirmas premijas laimėjusieji šiame konkurse dalyvauti negalės. Prašome registruotis šiuo adresu: Andrius Kuprevičius, 2166 N. St. James Pkwy., Cleveland Hts., Ohio 44106 tel 216-321-1710.

TAU, LIETUVOS JAUNUOLI

VICTOR LIBERTIS

1917 - 1937

Sonetas "TAU LIETUVOS JAUNUOLI", dedikuotas užsienio ir Lietuvos jaunimui Tarptautinių Jaunimo Metų proga.

Pagrindinę vietą šiame sonete užima Nepriklausomos Lietuvos kilnia-dvasio jaunuolio Petro Perkumo aprašymas eiliuotoje-lyrinėje formoje. Tas aprašymas eina chronologine tvarka, paminint jo biografijos ir dvasinio gyvenimo momentus, o be to, padaromi socialinio-moralinio pobūdžio samprotavimai - ekskursai su tikslu prabilti į šių laikų jaunimą, kuriam ypatingai reikalingas dorovinis, dvasinis auklėjimas bei didžiadvasio - morališkai tvirto jaunuolio pavyzdys. Toks kaip, tik ir yra Petras Perkumas, Žemaitijos sūnus, kuris, sakytum, tinkamas pristatyti Altoriui, kaip jaunas dvasios galiūnas, kaip jaunimo, betkokio jaunimo, dorovės ir moralės inspiratorius...

Jaunuolis Petras Perkumas, kaip saleziečių auklėtinis-aspirantas, pasižymėjęs Torino, Italijoje, dideliu dievobaimingumu ir nepaprastai giliu tikėjimu, be abejonės, yra ir dabar pašaukimų įkvėpėjas ir žadintojas.

Šis sonetas, parašytas lietuvių kalba, eina kartu su trumpais įvadais ir kai kuriais specialiai atrinktais teksto vertimais portugalų ir anglų kalbomis. Saleziečių nuomone, tokios informacinės knygtės išleidimas trimis kalbomis, būtų labai naudingas ne tik lietuviams, bet ir kitų tautų jaunimui.

Be to, pagrindinė idėja yra išpopuliarinti šį nepaprastai dorą, tiesiog, šventą Lietuvos jaunuolį, kurio 50-sias Mirties Metines Lietuvos Saleziečiai užsieny planuoja iškilmingai ir plačiai atžymėti 1987 metais.

PROLOGAS

Nenorint kalidžiojau pasaulį
O kiek kraštų puikių radau,
Ir po gimtinės-mano saulės,
Brasil myliu - už vis labiau...

Myliu ją aš už jos džiaugsmą bran
Už taiką, meilę, visą ją... gū
Jos žydrą ir lietingą dangų, -
Čia pirmą kartą radau save...

Myliu už širdingumą didį,
O kiek čia turtų ir erdvės.
Net tas - labiausiai nusivylęs,
Atras čia laimę ir mylės...

Pulsą jaučiu didžios širdies,
Brasil myliu... Leisk man kalbėt.

SUTINKANT JAUNO
DVASIOS GALIŪNO
50
MIRTIES METINĖS

MOTTO

Skaidrus kaip gintaras Tėvynės,
Mano Tėvynės - Lietuvos
Mickevičiaus, Maironio lyros
Ir apdainuotos šios kartos...

Kartos, kuri Tave, ar myli?
Gal abejoja, o gal ne?
Bet Tu buvai anosios mylimas,
O mes kaip vertinam Tave?

Laikai pasikeitė, kaip srovės,
Sistemos, žmonės, daugel kas...
Bet Dievo ir moralės normos -
Tos pačios - tikime į jas.

Jei Dievo meilė mumis lies,
Tai šventa dvasia mus apšvies...

Drauge skaityk eiles jam skirtas,
Fakelą meilės jam nešu...
Jaunuoli Lietuvos išgirskim -
Jis spindulys doros visų...

Su juo labiau myliu tą šalį,
Piliakalnių, kalvų, miškų.
Jaunuoli skaisčių didžiavali,
Kaip dangų mėlyną myliu.

Tikėkim jam - dvasios galiūnui,
Kaip angelui, kurs nemarus.
Aš jojo dainius, gal klajūnas
Buvau, tačiau dabar nesu.

Geriausius jam skiriu posmus -
Petriukas įkvėpimas mus...

Ten, kur vaidilos, vaidilutės,
Kur antkapijai tautos vadų,
Miškai su ažuolais Stelmuzėj,
Prie Kuršių, Baltijos krantų;

Veikla Kent Teisių Mokykloje

Illinois Technologijos Instituto Kent Teisių Mokyklos lietuvių kilmės studentai suorganizavo Lithuanian American Law Students Association. Organizacijos pradininkais yra: Rasa Norušytė, James Chereskin, Vitas Lanauskas, Anita Lukus, Jeffrey Coman ir John Lapinskas. Organizacijos atstovai apsilankė Lietuvos Generaliniame Konsulate susipažinti su Konsulato veikla ir pasiteirauti, kuo jie bei jų organizacija galėtų padėti Konsulatui ar bendrai lietuviškai veiklai prieš Lietuvos okupantą. Po ilgo informacinio pasikalbėjimo, gen. konsulė J. Daužvardienė apdovanojo juos gausia literatūrine medžiaga apie Lietuvą ir dabartinę jos būklę.

Dainuoja VASARIO 16-sios gimnazijos jaunimas.

Pabaltiečiai demonstruoja Detroite.

Gihto Zarankos nuotrauka

LIETUVIŲ KAMBARYS WAYNE UN-TE

Laisvosios Lietuvos Nr.14, šių metų, paskelbtas Antano Griniaus straipsnis, kad Detroite gyvenantieji lietuviai ruošiasi pradėti garsinti Wayne universitete esantį LIETUVIŲ KAMBARI, 1978 m. vasario 16 d. atidarytą Detroite, Wayne universitete. Tas lietuvių kambarys įrengtas pagal arch. Jono Muloko (jau miręs) projektą. Sumanymas gražus, visų remtinas. Kodėl vadina kambariu? Ar toji patalpa tokia nedidelė? Kodėl nevadinti sale, jei didesnė patalpa.

Rašoma, sudarytas Komitetas Wayne un-te lietuviškos salės leidiniui paruošti. Kartais, įvairiom progom sudaryti komitetai, kaip daug kartų įsiti - kinta, parengia greitomis leidinį, kurį nei paties turėti, nei svetimiems parodyti. Tokių nesąmonių yra padariusi L. B-nė, VLKas ir kiti. Tikėkime, šis Komitetas atsargiai parinks medžiagą duos tinkamą Lietuvos žemėlapi, kurį yra išleidę istorikai ir šauliai.

Prašytina, kad Wayne universiteto vadovybė leistų prie Lietuvių salės budėti rinktiniam Detroito lietuviams

Jie galėtų ir privalėtų parduoti arch. Jono Muloko knygą Architektūra kuri gražiai atspausdinta Italijoje, redaguota kun. P. Celiešiaus, nors įrašyta Los Angeles, 1983 m. Knygą galima gauti Drauge ir per kun. P. Celiešių, rašant Lo Angeles veikėjams. Toje knygoje yra ir Wayne un-te esantis išpuostas lietuvių kambarys (salė). Geresnės lietuvių salės nuotrauka yra Šaulių Sąjungos išleistoje A. Gustaičio knygoje Tiktoji Lietuva, kurią platina visi šaulių vienetai, kuopos, taigpi ir Detroito šauliai. Naudinga parduoti ir Lietuvos žemėlapi, kad visuomenė žinotų, kur yra Lietuva.

Tame A. Griniaus straipsnyje skaitame Wayne univ. lietuvių kambario garsinimui sudarytas Komitetas, kuriame įskaitome garbingus asmenis, pirmininkaujant Stefanijai Kaunelienei, žinomai visuomenininkei, Tremties redaktorei Kario žurnale. Tai užtikrina, kad jų pasirinktas tikslas bus gerai atliktas.

J. J.

Yra Tėvynė - jos negalim
Užmiršti, kur bebūsim mes.
Ten glūdi visos mūsų galios,
Tautos šventa ugnis neges...

Keliai per amžių ten kryžiaivos -
Į Vakarų ir į Rytus...
Bet niekas jos neužkariavo,
Tik gaires keitė, ar stulpus...

Gyvybės amžinos versmė....
Sruvena ten - ji neišblės....

VASARĖLĖ IŠTEKĖJO

Vasarėlė išteklėjo,
Už linksmučio, jauno vėjo.
Debesėliai palydėjo,
Kai vėjelis gėles sėjo.

Vasarėlė pievoj žydi,
Saulė iš dangaus ją lydi,
Vėjas eglės šakoj supas,
Vasarėlėj blogas ūpas...

KULTŪRINIS PUCLAPIS

JURGIS GLIAUDA

Broniaus Aušroto Atsiminimams "Sunkių Sprendimų Metai" Pasirodžius

Itaigus knygos viršelio piešinys (dailininko P. Jurkaus) rodo, kaip rieda Lietuvos žemėlapiu sovietiniai tankai. Tad ir be knygos žanro nurodymo žinome, kad turime rankose knygą, kurios turiny spindi tragiškas Lietuvos istorijos sunkmetis. Tai Broniaus Aušroto atsiminimai "Sunkių sprendimų metai". Knyga išleido Lietuviškos knygos klubo leidykla.

Šių atsiminimų knygoje rutuliojama reta, bemaž unikali mūsų lektūroje tema. Tai Lietuvos karinės žvalgybos darbuotojo atsiminimai. Tik 1967 metais buvo išleista panašios tematikos knyga, pomirtinė Jono Budrio atsiminimų "Kontržvalgyba Lietuvoje" laida.

Plačioji lietuvių visuomenė gerai pažįsta energingą ir įdomų publicistą Bronių Aušrotą, kuris visad gerai informuotas, visad turįs savo nuomonę. Jis apžvelgia ir vertina mūsų periodikoje vietinės ir pasaulinės politikos variantus.

"Prieš keletą metų, kai rengiausi savo atsiminimus paskelbti", pastebi autorius įžangos vietoje (psl. 7), "buvo nepriklausomos Lietuvos vurišybei artimi ir įtakingi asmenys mane įtikinėjo, kad jų neverta rašyti."

Tačiau autorius pasirėmė gera ir gyva publicisto ir patrioto nuojauta-savc atsiminimus parašė, juos paskelbė, užpildė tam tikrą tematinį vakuumą Lietuvos valstybės istorijoje, ir paliko savo atsiminimus bendraamžių ir istorijos teismui. Labai daug vertingiausių istorijai duomenų nusineša į kapą istorinio proceso liudininkai, kurie savo liudijimo nepalieka. Broniaus Aušrotas savo patyrimo nepaliko dūlė ti be viešumos žvilgsnio. "Sunkių sprendimų metai" yra istorinio ir specifinio rutuliojimosi detalė, tam tikro valstybinio aparato veiklos skeveldra.

"Dabar, beveik po 45 metų nuo tų tragiškų mūsų kraštui įvykių, aš esu beveik vienas likęs gyvas liudininkas, "rašo Autorius. Ir jis gyvai rašo savo atsiminimuose ne apie savo tarnybinių biografijų, ne apie savo asmenį, ne savo curriculum vitae... Broniaus Aušrotas žinoviškai dėsto savo atsiminimuose apie daugumai žmonių nei girdėtą, anei matytą valstybinio organizmo gyvavimo bėgą - apie lietuviškos karinės žvalgybos ir kontržvalgybos veikimą. Jis rašo plačiai, atvirai viener detalizuodamas, kitur apibend-

rinančiai, nevengdamas pavaizduoti savo išgyvenimų šio sunkaus ir sudėtingo darbo labirintuose.

Žvalgyba! Valstybės priešų, kenkėjų, karinių paslapčių vagių, ir panašių sekimas. Pastaruoju metu dunda JAV periodikoje ir teismų salėse karinių slaptųjų vagių bylos. Žvalgyba yra valstybės kova dėl gyvenimo. Tai nėra scenarijų rinkinys motyvių filmams, kuo minta televizijos ekranas ir detektyvinių romanų leidykla.

Žvalgyba yra, kaip tiksliai musakė pulkininkas O. Urbonas (Lietuvių Enciklopedija, t. XXV), priemonių ir veiksmų visuma, vartojama specialių valstybės įstaigų, išgauti ir surinkti žinias apie kitos valstybės politinį, ekonominį ir karinį pajėgumą.

Pagal šį nusakymą veikė Lietuvos kariuomenės štabo II skyrius, kur kapitonas Bronius Aušrotas dirbo keletrius metus iki sovietinės invazijos vandanų.

Broniui Aušrotui teko dirbti pirmoje žvalgybinio fronto linijoje, už kelių kilometrų nuo lenkų kariuomenės dislokacijos Vilniaus krašte, prie Vievio. Jam teko organizuoti žvalgų tinklą, verbuoti agentus, daryti išvadas iš surinktų duomenų ir informuoti Antrąjį skyrį, kuris koordinavo žvalgybos visumą. Veikla buvo, savaime aišku, griežtai konspiracinė: slaptazodžiai, slaptų susitikimų būstinės, agentų slapyvardžiai, šifrai kalboi ir telefonu...

Tai buvo didžio pasiaukojimo tarnyba, nes tai buvo nuolatinis susitikimas su mirtiniais pavojais. Autorius labai santurus, kada jam tenka neišvengiamai paliesti savo asmenišką gyvenimą. Ir tati yra puikus tematinis laimėjimas, nes atsiminimai skirti apsaugoti darbą Antrajam skyriuje. Autorius dėsto dokumentiškai, sustojęs ant gero reportažo bėgių. Preciziška męsta būti lakoniška: vardai, vietovardžiai, asmenų išvaizda ir jų savybės kalboj, elgesys, būdė. Tekste iškyla detalės, net oro stovis įvykių srity.

Šis puikus tikslingumo kultas yra, be abejo, darbo dokumentacijos palikimas, nes darbe teko kalbėti trumpai, o pasakyti daug. Tačiau autorius retkarčiais reaguoja į savo pergyvenimą, kas natūralu žmogaus prigimčiai - jo žodžiuose prasiveržia ir gaudulys, ir sentimentas, ir patrioto ap-

maudas susitinkant su savo krašto laisvės netekimo tragedija.

237 puslapių tomas padalintas į dvi dalis. Pirmoji, ir trumpesnioji dalis skirta žvalgybos veiklai lenkų pasienyje vaizduoti. Antroji dalis - žvalgybos veikla prieš sovietų armiją. Autoriui teko vesti sovietinės okupacijos istorijon įėjusio sovietinio dezertyro Butajevo byla. Tai Butajevo informacinė tarnyba, jo ketinimas sprukti į Vokietiją, ir, finale, nagrinėti Butajevo savižudystę Vilniaus gatvėje. Kečiuose puslapiuose, kurie skirti Butajevo avantiūrai, skamba istorijos didybė. Juk dėl Butajevo veiksmų Mas- kva parašė savo ultimatumą Lietuvai.

Dvi esminės tomo padalos sutalpinio 70 smulkesnių poskyrių. Šis turinio padalinimo būdas talkino pasakojimui bėgti gyvai, lyg tati dienyno tekstas. Savaime aišku, kad keturios ilgosios, skausmingos dekadros prabėgusios Lietuvos žemę palikus, turi savo stingdančią įtaką mnemonikai, bet nurodymų detalės, faktų aplinkybės ir patikslinimai, rodo, kad nuostabi autoriaus atmintis šį pavojų niveliauo. Stambus Broniaus Aušroto stilistinis laimėjimas yra jo nuoširdumas, atvirybė faktui ir lengvas skambus sakiny.

Keliolika retų motraukų, žemėlapis papildoma tekstą. Vardams bei vietovardžiams tikty indeksas.

Knygos epilogas autorius apžvelgia "Sunkių sprendimų metų" istorinę panoramą, kuri susidarė Lenkijai žuvus, Lietuvai gavus Vilnių su šarvuotomis sovietinėmis divizionomis.

Šią knygą autorius dedikavo Lietuvos kariuomenės štabo II-jo skyriaus mūzydytiems ir mukančioms karininkams ir civiliams tarnautojams prisiminti. Autorius padėkojo Broniui Kvikiui už suteiktas motraukas ir savo žmonai Veronikai už našią talką.

* * *

Bronius Aušrotas - Sunkių sprendimų metai.

Lietuviškos Knygos klubas. Lietuvių kalbą taisė Leonardas Žitkevičius ir Paulius Jurkus.

Aplankas dailininko P. Jurkaus. Kaina: minkštieji viršeliai \$ 8.00, kietasis viršeliais \$ 12.00

Spausdino "Draugo" spaustuvė, 1985 m., 4545 West 63rd Street, Chicago, IL 606 29. 237 psl.

ir nuo pirmosios syn-posion (simpozium) reikšmės-pokylio, kur bus valgoma, vynelių užgeriama, gal ir muzika bei šokiai. Tikrasis šio pokylio tikslas, tai lėšų kaupimas. Tam pačiam tikslui simpoziumo rengimo komitetas rugsėjo mėn. 14 dieną Liet. Taut. namuose, Chicagoje, yra numatę suruošti specialų pobūvį.

SIMPOZIUMŲ VERTĖ

Mes mokame iškilmingai ir grandioziškai pasirodyti viešai su mūsų tautos liaudies šokiais ir dainomis, ir kuriuos apsilanko ir ne mažas skaičius kitataučių. Bepigu juos ten suprasti, nes visokios rūšies menas vartoja tik vieną kalbą, kurią supranta visas pasaulis. Per tokius pasirodymus mes plačiai išgarsiname mūsų tautiečius ir pačią Lietuvą. Deja, simpoziumai ruošiami tikrai lietuvių kalba, kuri tikrai mums patiems tesuprantama. Kitaip ir negali būti, nes simpoziumų metu visai mūsų visuomenės aiškiai parodomė kiek daug mes turime prisiminkinė žymių intelektualų ir net mokslininkų. Lietuviškos spaudos bendradarbių dar ir šian dien turime, berods, ne mažai, bet amerikiečių spaudoje savuosius mes retai tematomė. Kitas vaizdas būtų, jei ir amerikietis jų pačių spaudoje pamatyto mūsų intelektualus ir jų darbams mokslinius darbus Amerikoje. Reikia manyti, kad didelė jų dalis pamatyto, jog lietuviai tikrai verti turėti jų nepriklausomą valstybę.

Perbėgus mintyse per praeitin jau nukeliavusius simpoziumus, vaizduojė pasimato Jaunimo Centras ir jame didžiulis žmonių judėjimas. Per tokius susibūrimus lietuviai atsinaujina lietuviybėje ir ima net didžiulius kad mūsų gretose esama tiek daug mokslo žmonių. Be to, per tais tris dienas čia galima daug ko išgirsti ir daug ko pamokti.

(Nukelta į 10 psl.)

4 K. Prapuolenio "Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje"

ALGIRDAS BUDRECKIS

Vyskupas Steponas Zveravičius (1897-1902), būdamas be galo priešinąs lietuviams, i nuolatinis jų prašymus paskirti kunigą "lietuvi" tą ar kitą parapiją, visados lenkiškai atsakydavo: "Jei jūs nesuprantate lenkiškai, - tai aš liepsiu uždaryti jūsų bažnyčią". Kun. Prapuolenis laikė jį endekijos "žaislu". Zveravičius net buvo grąsinęs atimti nuo Vilniaus lietuvių Šv. Mikalojaus bažnyčią. Metropolitas Klopotovskis privertė vyskupą Zveravičių pavesti "lietuvių reikalą" Šv. Tėvo muosprendžiui.

Išvažiavus vyskupui Zveravičiui į Tverę, laikinis vyskupas valdytojas, prelatas Franckievičius (1902-1903 m.) nei nemanė patenkinti lietuvių dvasinių reikalų. Prelatas Franckievičius kilnojo lietuvių kunigus iš lietuviškųjų parapijų į Gudiją.

Paskutinis Vilniaus vyskupas, apie kurį rašė kun. Prapuolenis, baronas Edvardas Liberis von der Ropas (1903-1908 m.), savo valdymo pradžioje, norėjo būti tikruoju katalikų vyskupu; jis net pagaliau lietuvių kalbą įvedė i Vilniaus seminariją. Vis vien vyskupas Ropas pateko į endekų įtaką. Pavyzdžiui, žaslių parapijoje kurioje vos 1/5 kalbėjo lenkiškai, vyskupas, pritardamas lenkininkams, davė lietuvių ir lenkų pamaldoms lygiai teises. Panašiai buvo kitur. Rėmė endekų Kurier Litewski, ragino lietuvių ir gudus remti "Lenkijos Karalystės autonomijos" klausimą ir priimti lenkiškus vadovėlius ir maldaknyges. Tuo būdu vyskupas Ropas prisidėjo prie katalikybės sutapatinimo su lenkiškumu. Nepaisant prolenkiškų polinkių, dėl to, kad davė lietuviams katalikams šiek tiek paramos, lenkai rusų valdžiai apskundė vyskupą Ropą, girdi, remiąs lietuvių prieš rusus, ir rusų valdžia Ropą pašalino iš Vilniaus vyskupijos. Bet šie vokiečių kilmės katalikas hierarchas neatsisakė nuo Vilniaus katedros. Užtat Vilniaus vyskupija iki didžiojo Karo liko be naujo vyskupo.

Vilniaus vyskupijos apaštališkų administratorium buvo paskirtas bajoras, bet be patirties kun. Kazimieras Mikalojus Michalkevičius (1908-1912 - t. y., iki laikotarpio, kurį aprašė kun. Prapuolenis savo studijoje). Anot kun. Prapuolenio, kun. Michalkevičius netiko vyskupijos administratoriaus pareigoms. Jis pataikavo "lenkiškoms" užmačioms. Lietuviai kunigai buvo mėtomi iš vietos i vietą, buvo išmesti iš lietuviškų parapijų.

Kun. Prapuolenis nusiskundė: "Ačiū neteisiesiems teismams sulig lietuvių - kunigų, aiškiai pataikaujant kunigams -lenkams, dabartinės Vilniaus dvasiškosios valdžios autoritetas mpuolė iki minimumo, - bažnyčioje atsirado neapraktikuotas iki šiol plebiscitas ir brutalė minios valdžia, - tarpe dvasiškosios ėmė skleisti, kunigų paleisti, įžeidžiantie dvasiškosios vyriausybės garbę ir svarybą, iki ant galo, priėjo iki to negirdėto katalikų bažnyčios gyvime ir nepastebėto Vilniaus vyskupijos istorijoje fakto: - Aštuoniasdešimtys kunigų lietuvių, kun. Michalkevičiaus valdomų, pasiuntė Šv. Tėvui raštą, protestuodami prieš neteisėną savo dvasiškojo viršininko valdžią! To, rodos, jau gana." (psl. 199)

Ir pagaliau autorius išvedė: "... dabartinis kun. administratorius kaip tai neįstengė pataikyti nei lietuviams, nei lenkams, ir iki šiol ne rado būdų lenkiškai-lietuviškam antagonizmui numalšinti, užmegsti naujam, tikrai katalikiškam darbui jo valdomoje vyskupijoje."

Platesnių žinių apie kun. Michalkevičiaus administravimą buvo pateikta 80 lietuvių kunigų memrandume i Šv. Tėvą Pijų X, kuris buvo parašytas italų kalba ir buvo užvardintas "Le Condizioni del Lituanì Cattolici nella Diocesi di Vilna egli Ecclesi del Panpolonismo, Memorandum del Clero Cattolico Lituanò. Roma, 1912".

Kun. Prapuolenis toliau aptarė kitus liūdus lenkų apaštalavimo aspektus. Vienas toks liūdnas, kartu juokingas aspektas yra maldų kalbos su darymas. Cituodamas Vaideloto "Kim jestes? Litwinem czy polakem kem?" (Vilnius, 1911 m.), kun. Prapuolenis rašo: "lietuviai nemoka poetiųjų ir katechizmo itin tose vietose, kur bažnyčiose mokoma tikrai lenkiš

ka!". Kun. Prapuolenis apščiai duoda sudarkytų giesmių ("lenkiškai-žydiška majufes") ir poterių.

Lenkininkai XX a. pradžioje varė savo propagandą liaudies tarpe per tokius sensacingus, šovinistinius Vilniaus laikraščius, kaip "2-grosze ir Gazeta Codzienna, kuriuos rėmė lenkuojantieji dvasiškai. 1912 m. Gazeta Codzienna varė straipsnius prieš išgalvotą "litvomaniađą". Blogiausia, kad lenkų bažnytinė hierarchija ragino lietuvių ir gudus tikinčiuosius pirkti šitokius šmeižiančius, gatvinio lygio laikraštai - kius!

Be religijos, politikos ir visuomenės veiksmų, Lietuvos lenkinime Vilniaus "lenkų apaštalai" turėjo savo rankose dar vieną galingą veiksnį - lietuvių žemę. Atimk žemę nuo lietuvių valstiečio, kas lieka iš jo? nužemintas, mualintas, pavergtas žmogysta! Anumetinė dvasiškija Lietuvoje buvo gausiai apdovanoata žemės turtais, iki 1613 m. ji nemokėjo jokių mokesčių. XVII-XVIII amžiai yra laikotarpis per kurį žemės buvo atimtinėjamos iš lietuvių ir gudų lenkiškojo elemento naudai.

Pasak kun. Prapuolenio, štai yra eilė "sulenėjusių" Lietuvos vyskupų, kurie dovanojo lietuvių žemes lenkams, antai:

1. Vyskupas Benediktas Vaina (1600-1615 m.) užrašė iki gyvos galvos Pilypui Staromirskuii Peršajų dvarą ir viensėdijas: Katauščižną, Borevščizną, Armanavą ir Margauščizną.

2. Vyskupas Eustachas Valavičius (1616-1630 m.) 1628 m. spalio 12 d. Boguševščizną, Ašmenos pavietę, dovanoja savo tarnui Kristupui Balaschui, o 1629 m. spalio 5 d. Kruplevičių kaimą su visais žmonėmis dovanojo Adamui Jemelitui.

3. Vyskupas Abraomas Vaina (1631-1649 m.) buvo labai duosnus dalindamas lenkams bažnytinis turtus: 1634 m. vasario 8 d. dovanojo Vainiškių palivarką Samueliui Lapinskiui, 1634 m. rugsėjo 8 d. Jonui Daugelevičiui dovanojo iki gyvos galvos Simoniškių palivarką, 1634 m. gruodžio 28 d. Kristupui Zielvičiui - medinį namą su daržų Vilniuje, 1639 m. spalio 19 d. Lipniškio palivarką Martynui Čerskiui, 1635 m. balandžio 18 d. Briniškio palivarką atidavė Andriui Joachimavičiui, 1635 m. gegužės 5 d. Fabijonui Kochanaskiui Molduciškio palivarką, 1635 m. gegužės 17 d. Mikalojui Kvintai davė Pustošiško, Kukutiškio palivarką, 1636 m. rugpjūčio 1 d. Kristupui Lembievskiui - Lipnicos palivarką, 1636 m. sausio 1 d. Vaitiekiui Tomaševičiui - palivarką ir mūro namus Stemplovą, 1637 m. sausio 30 d. Mykolui Kučinskiui - Čerepauščizną su baudžiaininkais, 1637 m. gegužės 30 d. Radkevičiui - vieną valaką Peršajų rakte ir 2½ valaką įvairiose kitose vietose. Vienai žydų šeimai, perėjusiai į katalikų tikėjimą, dovanojo Vilniuje namą. Tai buvo Jokūbas ir Margdelena Navrocciai nuo žodžio lenkų kalba nawroccia - atversti).

4. Vyskupas Jurgis Tiškevičius (1650-1656) nemaža dvarų išdalino smulkiems lenkų bajorams, būtent: 1652 gegužės 15 d. Aleksandrui Durovskuii dovanojo viensėdį Ladokiškį, Vidžių rakte, 1652 m. rugsėjo 27 d. Samueliui Gumbriui - viensėdį jį Peršajų rakte, 1652 m. spalio 6 d. Simonui Pisanskuii ½ valako žemės Narbutauščizną ir t. t. ir t. t. Viso labo 10 išdalinimų.

5. Vyskupas Jurgis Bialozaras (1661-1667 m.) taip pat neužmiršo 7 bajorus.

6. Vyskupas Karolis Petras Pancežinskis (1724-1730 m.) užrašė Pa parčių palivarką, Tauragės rakte, savo namų prižiūrėtojai Eustachui Kanonovičiui (1726) ir (1727 m. Jurgui Miedynieckiui - palivarką Rukoniškį, Zarasų rakte.

7. Vyskupas Mykolas Jonas Zienkavičius (1730-1761 m.) padarė 5 užrašus.

8. Vyskupas Ignacas Jokūbas Masalskis (1762 - 1794 m.) užrašė, architektui Gucevičiui - mūrinį namą Stenpovką Vilniuje ir 15 valakų žemės Šešuolių rakte, tarp Širvintos ir Kretuzos upių. Vyskupas Masalskis dar užrašė dvarus savo turtų ministroiui kananinkui Antanui Kruševs

(Nukelta į 10 psl.)

Penktasis Mokslo Ir Kūrybos Simpoziumas

Lithuanian Simposium on Science and Creativity, Inc., lietuviškai-Mokslo ir kūrybos Simpoziumas yra inkorporuota Illinois valstijoje kaip pelną nesiekianti organizacija. Šios organizacijos vadovybė yra išipareigojusi lietuvišką visuomenę supažindinti su lietuviškosios išeivijos kūrybiniais atsiekimais griežtųjų mokslų, kaip technologijos, architektūros, humanitarinių bei socialinių mokslų ir medicinos srityse. Tam reikalui simpoziumai yra rengiami kas ketveri metai. Šiymetinis Mokslo simpoziumas, jau penktasis iš eilės, įvyks lapkričio mėn. 27-30 dienomis Jaunimo Centro patalpose, Chicagoje.

Prieš pradėdant šį tą apie šiymetiniam simpoziumui ruošimasi pasakyti manau, kad bus ne pro šalį kai ką ir apie patį žodį simpoziumas paaiškinti, nes kai kas gal to žodžio prasme ne visai pilnai suvokia.

Senoje graikų kalboje šis žodis gimė sulipinus prievieksmą syn (kartu, drauge) su daiktavardžiu posis (girkšnojimas, gėrynė) vieną žodį, ir buvo gautas simposion (n, kaip taisyklė, priešp virsta i m). Jo reikšmė tada buvo tokia: grupės artimųjų ar šiaip kokios nors specialybės žmonių valgymas kartu, užgeriant praskiestu su vandeniu vynu, klausantis muzikos bei šokant, arba net ir kokiąs linksmybes išsivalgojant. Kad ir kodėl šis simposion pavirto i simpozium ir atsirado anglų kalboje, tai jau kalbininkų reikalas. Mes jį pasiiskolinome iš anglų kalbos, tik čia Amerikoje, nes mūsų kalbos žodymuose šis neužtikinamas. Neteko girdėti jo nei vokiečių, nei prancūzų kalbose.

Šiais laikais anglų kalboje (na, žinoma, čia ir mūsų) simpoziumas reiškia intelektualų ir mokslo žmonių susibūrimą viešai nagrinėti šių laikų įvairių mokslo sričių atsiekimus. Jo sudėtingą gali sudaryti visi, kas tik domisi šių laikų pažanga ir ateities perspektyvomis.

SIMPOZIUMO STRUKTŪRA IR APIMTIS

Šios organizacijos šiandieninę tarybą sudaro įvairių mokslo sričių bei Lietuvių Bendruomenės šie atstovai, inž. A. Kerelis (Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjunga), dr. K. Ambrozaitis ir dr. J. Valaitis (Pasaulyio Lietuvių Gydytojų Sąjunga) J. Rėklaitienė, Phd ir J. Vaišnys (Lithuanistikos Institutas), T. Remeikis, Phd, ir V. Rimšelis, Phd (Lietuvių Bendruomenė).

Moksliniam Komitetui pirmininkauja J. Bilėnas, Phd. Jo žinybon įeina trys mokslo sritys. Griežtieji mokslai-technologija ir architektūra, sesijos vadovas B. Jaselskis, Phd. Humanitariniai ir socialiniai mokslai; sesijos vadovas A. Norvilas, Phd ir Medicinos mokslas, sesijos vadovas dr. J. Daugirdas. Kiekviena sesija suskirstyta i tris poskyrius. Kiekviena poskyris turės po tris paskaitininkus. Kiek tikrenybėjų paskaitininkų bus suorganizuota, šiandien dar sunku pasakyti. Kiek teko girdėti-jų bus virš 150.

Organizaciniam Komitetui pirmininkauja R. Vaitys, kurio sąstatan įeina I. Kerelienė, A. Tamošiūnaitė, S. Zatoritūtė ir K. Burba.

Tokios apimties simpoziumui suruošti reikia daug pinigų, daug triūso ir pasišventimo. Reikia žinoti, kad visų rūšių paskaitininkai negyvena vien tikrai Chicagoje-juos reikia sukviesti iš visų Amerikos kampų ir net iš kitų kraštų.

Lėšų telkimo reikalais rūpinsis P. Masilionienė. Be to, bus išleistas ir specialus simpoziumo leidinys, tam vadovaus N. Užubalienė. Registraciją praves A. Budrionienė. Kavinėje vyks susipažinimo vakaras, svečius priims M. Marcinkienė. Literatūros ir muzikos vakarą praves A. Grininė.

Tai dar ne viskas. Nebus atsisakyta

NAUJI ATRADIMAI

METEOROLOGIOJE

(Vietoj Fėjetono)

Stepas Jakubickas

Nuo to laiko kai amerikiečiai pakėlė ir erdvę meteorologijos satelitą prasiėjo oro atmainų atspėjimų pažanga. Satelitas padeda susekti artėjančias audras, uraganus, taifūnus ir kt. Tačiau tuomi dar nesitenkinama. Meteorologijos žinovai, suvažinę savo konferenciją, ėmė ieškoti naujų būdų kaip atrasti instrumentą, kuris mažai kainuotų ir tiksliai rodytų oro atmainas, kas yra svarbu ypač ūkininkams, kurie daugiausia priklauso nuo oro atmainų.

Po ilgesnių svarstymų ir naujų išradimų ieškojimų, vienas konferencijos dalyvis pakėlė ranką. Visi jį sužiūro ir laukė kokį išradimą šis pasiūlys. Išradimo autorius atsistojęs atsikosėjo, akimis peržvelgė konferencijos dalyvių nuotaikas ir sako:

- Kolegos, reikalus yra rimtas ir ji reikia rimtai apsvarstyti. Aš siūlau visai naują, kurį kiekvienas gali pasigaminti pigia kaina instrumentą, kuris tiksliai parodo oro atmainas.

Konferencijos dalyviai sužavėti tokiu išradimu, o svarbiausia, kad tas bus nauja galimybė padaryti pelno, net kvapą sulaukę laukė pranešimo apie tą stebuklingą išradimą. Išradimo autorius matydamas konferencijos dalyvių didelį susidomėjimą, kiek patvė-

jęs, ėmė dėstyti savo naują išradimą: - Kiek pakilesnėje vietoje, atokiau nuo medžių ir gyvenamųjų pastatų reikia įmontuoti ilgą stebą, o jo viršuje pririšti trijų metrų ilgio virvę. Norint sužinoti oro atmainas, reikia sekti, jei virvė ima judėti, tai reiškia, kad yra vėjas. Jei iš virvės galo ima varvėti, tai reiškia, kad lietus lija, o jei ima temti - tai rūkas.

Konferencijos dalyviai apsilvėję pranešimu vieni iš to gardžiai pasijuokė, kiti pranešėję pavadino kvakštelėjusiu bet atsirado ir tokių, kurie sakė: palaukit ponai, nesijuokit, čia yra gera proga prašyti iš vyriausybės pinigų. Reikia tik sudaryti komisiją ir tegul ji daro tirimus dėl ko ta virvė juda, jei yra vėjas ir kodėl iš virvės varva kada lyja lietus.

Kad prašyti iš vyriausybės pinigų, tai daugumas konferencijos dalyvių entuziastiškai pritarė, tik vienas suabejojo iš kur komisija gaus tas moksline žinias apie virvę. Projekto entuziastai net kelias balsais iš karto sušuko: mums yra svarbu gauti pinigų, o apie žinias nesirūpinkim, jas lengvai gausim iš Sovietų K. G. B. jie yra visokių žinių pasauliniai meistrai.

PAKELIUI Į FELJETONĄ

Kai per Tėvynės klonius riedėjo pragariską muziką grojanti generalisimo vargonai, prasidėjo masinis lietuvių bėgimas ir lenktyniavimo su raudonu ju drakonu. Tos lenktynės baigėsi Vokietijoje, kur pergyveno visas karo laisenybes, buvome priglauti UNRRA stovyklose. Netrukus pabėgėliai įsteigė TREMTINIŲ bendruomenę. Nors Vokietijoje dar buvo tremtinių, t. y. tokių, kurie vokiečių buvo išvežti dar bams, bet jų dauguma po rusų politrukų globa repatriavo į tarybų Lietuvą. Likusieji kartu su visais pabėgėliais prisiglaudė tremtinių bendruomenėje. Emigracijai į aukso šalį prasidėjus pirmiausia laimė nusišypsojo tik mąskuliems miškų ir mainų darbininkams, o paskui juos sugužėjo ir mūsų elitas nepalikdamas Vokietijoje ir tremtinio etiketės.

Vyrai, atlikę darbo sutartis miškuose, aukso ir nikelio kasyklose, sugrįžę miestus. Čia rado lietuvišką biznie-

rių įsteigtas valgyklas. Vaisindamiesi lietuviškai gamintais skanėstais, gal nei vienas nepagalvojo, kad ir juos kokia bacila paguldys ant menčių ir jie įsijungs į lietuviškos veiklos dirvonus. Pirmoji TREMTINIŲ bendruomenė šioje pusėje kūdros įsisteigė Kanadoje, o vėliau subruzdavo ir pasaulio lietuvių sostinė Čikaga. Pradžiai įsikūrė Lietuvių tremtinių draugija, Tremtinių mai, L. T. D. Mokytojų sekcija. Netrukus Lietuvių tremtinių draugija persiorganizavo į TREMTINIŲ bendruomenę. Pridėjo kaip grybų po lietuvių tremties mokyklėlių. Susiorganizavo ir šauliai TREMTYJE. Išbujojo lietuviška spauda papuošta graudžiais tremtinio sentimentalais. Tremtinio vardas buvo giliai įkūnytas mūsų sąmonėje...

Dėja, laikui bėgant, toje bendruomenėje pasirodė įvairių ligų simptomai. Vieni sumegalavo Lozoraitiniu, arba Kybartų Aktų gripu, antri išdidumo mniroje grūmėsi už kėdutes atsivežtas

K. Prapuolenio "Lenku..."

(Atkelta iš 9 psl.)

kiui, palivarkų generatiniams komisarui kun. Bukatai ir dvarų generaliniam valdytojui Kazimierui Hornovskui. Paminėtina, kad Hornovskis, šalia gauto palivarko "Panevėžis", už grobė sau dar Ličūnų kaimą, priklausanti dominikonams, ir užgrobė seminarijos dvarus, kad net klierikai buvo priversti išsikirstyti.

Nors ne visi kun. Prapuolenio suminėti apdovanotieji buvo lenkai bajorai (pvz. Gucevičius, Imbras, Gumbrys buvo grynai lietuviai), vis vien jo pastaba yra istoriškai tiksliai. "Neminėtasis surašas... nėra išsėmtilas šitame klausime. Yra tik rodyklės, kur link reikia pakreipti tyrinėjimą tinkamam mūsų vietiniam lenkiškų darbų ir "augštesnės lenkų kultūros" pasekmę, jėzuitų, vienuolynų ir parapijų dvarų, kurie po sekularizacijos perėjo į lenkų rankas, jei atkreipsime atidumą į tai, kaip gausiai sulenkėję Lietuvos ponai apdovanodavo žemę bajorus ir savo dvaronis, lenkus, tai lengvai sustosime prie šiais tikrąją priežastį - dėl ko bėdas baltgudis-lietuvis kaimietis, išbuvęs per 5-6 amžius lenkų globoje, pasiliko tamsus ir virto pavyzdžiu "žemesnės kultūros" Lietuvoje". (pp. 239-240).

Paskutinis veikalo skirsnis apie bažnytinį turtą ir dvarų sekularizaciją Lenkijoje ir Lietuvoje. Jame autorius išdėsto bendrais bruožais kaip

žėčpospolitos lenkai masonai pradėjo konfiskuoti bažnytinį turtą, pradėdant su Jėzuitų ordino turtų pasisavinimu valstybei. Vėliau tokią politiką tęsė rusų valdžia, ypač po nesėkmingų 1831 ir 1863 m. sukilimų. Bet čia jau kita tema, liečianti ekonominę Lietuvos istoriją.

Kun. Prapuolenis baigė veikalą su pastaba: "Nuo tos valandos, kada Lietuvoje katalikų Bažnyčia neteko milžiniškų savo dvarų, mūsų "sulenckėj" ponai-magnatai nebematė reikalo vilkties dvasišką jupą; tokių, kurie pasirinkdavo sau dvasiškąjį stovą "non propter Jezum, sed propter esum" ("Ne dėl Jėzaus, bet dėl esesio" - A. B.), nebeviliojo vyskupų katedros be iplaukimų, todėl vietoje Radzvilų, Pacų, Sapiehų, Tyškevičių ir Giedraičių, ant didžponių kitados vyskupų katedrų Lietuvoje - matome dabar lietuvių kaimiečių sūmus. Tų mitratų, išėjusių iš po lietuvių pasto gės, eilei davė pradžią - Žemaitijos vyskupas Motiejus Valančaitis (Valančius, 1850-1875 m.) ir Seinų vyskupas Antanas Baranuskas (Baronas 1897-1902 m.), ir tikrai Vilnius, nuo kelių šimtų metų, vis dar laukia tinkamo lietuvių ganytojo!"

Tie žodžiai buvo parašyti 1912 metais. Žinoma, tai šališka išvada, nes ir žemesniųjų luomų lenkai dvasininkai neketino ir nebekeina atsiskirti lietuviškų beneficijų ir žemių. Nepaisant polemikos ir tam tikrų klaidų, kurios kilo iš panaudotų lenkų šaltinių, kun. Prapuolenio knyga ir šandien yra vienintelė išsamesnė studija lietuvių kalba apie Lietuvos, ypač Vilniaus krašto lenkinimą istorijos tekme.

(Pabaiga)

dar iš Lietuvos mandatų teise, atsirado apskrėtusių ir kosmopolitinės santvarkos bacilomis, kiti pradėjo tiesti tiltus kultūriniam bendradarbiavimui su Kremliaus statistais arba piršti šovininę uniiją su Lenkija. Nors ir sentimentaliai sufrizuota tremtinių bendruomenė, tapo epidemijų pakirsta. Dabar turime jau dvi bendruomenes ringe. Kurios nokautas bus tvirtesnis - parodys ateitis.

Vienas žymus paskaitininkas pasakė mums aukso devizą. Girdi, kai Sovietų S-ga sugrius, tai mes grįžę į Lietuvą, - užbaigsime tremties dienas...

Praslinko virš 40 metų nuo to galvotrūkščiais bėgimo - lenktyniavimo su raudonąja gorila, bet mūsų spaudoje vis dar sutinkame besiramsčiusiojančius tremtinio lazdele viskuo pertekusioje Amerikoje... Neatsižvelgiama, kaip į tai reaguoja šio krašto šeiminkai. Mes negirdime, ar nenorime girdėti bei suprasti, kad šio krašto patriotai skelbia: MYLĖK AMERIKĄ, ARBA PALIK JĄ!...

Čionykštė tremtinių spauda dejuoja kad po generalisimū ir jo įpėdiniai neįsileidžia jos į Lietuvą. Gailla, kad taip yra. Bet jei mūsų spauda pasiekia Lietuvą, tai sudarytų didelį kartėlį mūsų tautiečiams kalėjusiems ir tebekalinamiems Sibire ir Kazachstane Ukrainoj ir Urale ir visose šiaurės taigų vergų stovyklose, ištremtiems badui ir lėtai mirčiai.

Užsieniniai sufleriai vis kužda Dėdei Samui, kad rytų europiečiai nepasiduos sulydinami į vieną lydinį - kamieną.

- Greičiau, - sako, - jūs katilai ištirps, negu jų nacionalinis užsispyrimas. Taigi, - ištremkite, - sako, - juos, o mes mielai priimsime perauklėjimui.

Sekstėtas dirba sutartinai. Paruošia liudininkų parodymus, organizuoja patikimus palydovų kadrus, priruošia bylas ir kelialapius išsiunčiamiesiems, tik ne į Sočį ir ne Jaltą, bet kur balta, balta, balta, net mėnulis dreba, šalta!

Tremtinio sąvoka ryškėja.

Pagyvensim pamatysim.

Kęstutis Radvilėnas

ELTOS INFORMACIJOS

KONFERENCIJA APIE RELIGIJOS LAISVĘ

Balandžio 15-16 d. Vašingtone įvyko konferencija religijos laisvės klausimu. Konferenciją suruošė JAV-ių Valstybės Departamentas, kuriam talkininkavo protestantų "Religijos ir demokratijos institutas", "Amerikos žydų komitetas" ir katalikų "Mariatino draugija". Dalyvavo įvairių religijų atstovai ir tyrinėtojai iš viso pasaulio, įskaitant ir Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Brookline vadovą, kunigą Kazimierą Pugevičių. Dalyvių tarpe buvo du ypatingi Lietuvos bičiuliai, "Kryžių šalies" autorius Michael Bourdeaux ir Londono universiteto profesorius Peter Reddaway. Pastarasis ypač aštriai kritikavo pernai Sovietų Sąjungoje apsilankiusios krikščionių delegacijos vadovo Bruce'o Rigden'o pareiškimus apie ten egzistuojančią "religijos laisvę". Diskusijų metu buvo paminėta ir religijos padėtis Lietuvoje - pacituoti tikinčiųjų protestai, išvardinti suimtieji kunigai bei pasauliečiai. Apie "kenčiančios Lietuvos katalikus" kalbėjo ir rabinas Marc Tannenbaum.

AMERIKIEČIŲ SAVAITRAŠTIS APIE IEŠMANTO DRĄSĄ IR PASIŠVENTIMĄ

Ottawoje vykstant debatams apie

Penktasis Mokslo.

(Atkelta iš 9 psl.)

Tokius simpoziumus suruošti tegalėsime tikrai tuo atveju, jei mūsų pinigėlis bus praviros. Neskriausime materialiai tų, kurie iš tolimų Amerikos kampų atvyks į Chicagą mūsų žinių багаžu papildyti. Savuosius ir iš toli tuos atvykusius sutikime su pilna lietuviška širdimi, ir užmiršę visas tarpusaves rietenas, pasiūskime tokiais, kokiais mes viens kitą jautėme iš tėvynės nuo mirties bėgdami.

JUOZAS ŽEMAITIS

Šaulių Rezoliucija

LŠST Visuotinio dalinių atstovų suvažiavimo dalyviai, 1985 m. balandžio 27 d. Čikagoje, keturiasdešimt penkių metų Lietuvos Nepriklausomybės netekimo, jos okupacijos proga ir dabartinio mūsų tautos genocido aktyvaus doje pareiškiamo:

1. Skatiname visus lietuvius ir toliau vieningai kovoti bei dirbti už mūsų tautos išlikimą, mūsų tėvynės laisvę ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.
2. Sveikiname Nepriklausomos Lietuvos diplomatią, linkime jai ir toliau aktyviai ginti Lietuvos laisvinimo akciją tarptautinėje plotmėje.
3. Remiame mūsų veiksmų, VLIK-o, ALT-os ir Lietuvių Bendruomenės veiklą Lietuvos laisvinimo darbe. Sveikiname jų pastangas sutartinai dirbti ir visą veiklą derinti.
4. Remiame lietuviškos spaudos ir radijo darbuotojus, įvertiname jų darbą ir pastangas lietuviškos išlaikymo baruose.
5. Didžiuojamės lietuvišku jaunimu. Įvertiname ir remiame lietuviško švietimo darbuotojų ir jaunimo organizacijų vadovų darbą bei pastangas užauginti susipratusių lietuvių jaunuolių.
6. Sveikiname ir visokeriopai remiame mūsų meno, dainos ir tautinio šokio vienietų ir kultūros darbuotojų veiklą. Linkime jiems jėgų ir niekad nepavargti reprezentuojant mūsų tautą savųjų ir svetimųjų tarpe.
7. Užjaučiame mūsų seses ir brolius pavergtoje tėvynėje ir Sibiro tremtyje.
8. Esame susirūpinę nekalta apkaltintų mūsų brolių likimu. Pasisakome prieš OSI įstaigos bendradarbiavimą su KGB, bei šios įstaigos naudojamus metodus ieškant ir teisiant antrojo pasaulinio karo nusikaltėlius.

- a. Prašome veiksmus kreiptis į JA valstybių departamentą reikalaujant, kad būtų pakeistas įstatymas.
- b. Taip pat prašome, kad nutestieji nebūtų deportuojami į US SR. Nes vykdam tai, būtų prasižengta su Pabaltijos valstybių okupacijos nepripažinimo faktui.

žmogaus teises, įtakingame amerikiečių savaitraštyje pasirodė straipsnis, pavadintas "Kraujų ir neištrinamų rašalų", kurio pagrindinė figūra yra Gintautas Iešmantas. Šis patiriotas poetas buvo 1980-ais metais nuteistas šešerius metus kalėti griežto režimo konclageriuose ir penkeriems metams nutėmimo už savo nuomonių ir idėjų reiškimą savilaidos būdu. Apie jį liberalų katalikų laikraščio "Commonweal" gegužės 17 d. numeryje rašė Boria Sax, poetas, kritikas ir žmogaus teisių gynėjas, išleidęs keletą knygų apie Rytų Vokietijos literatūrą.

Anot Saxo, Iešmantas teberašo poeziją kalėjime: "Tai darydamas - ir nenustodamas protestuoti prieš savo kalinimą - jis rizikuoja, kad jo bausmė bus prailginta. Iešmantui buvo uždrausta rašyti eiles, o kalėjimo vadovybė pagal 1983-iais metais paskelbtus naujus įstatymus gali iki penkerių metų pratęsti bausmės tų kalinčių, kurie, jos manymu, atsisako laikytis nuostatų."

Straipsnio autoriaus nuomone, vokiečiai, įpratę prie labai trivialaus požiūrio į menus, į tokį Iešmento pasipriešinimą autoritetui reaguos su pagarbia nuostaba ir sąmyšiu... "Iešmento elgsena mums gražina pasitikėjimą, nes ji patvirtina poetinio pa-

Ką Kiti Rašo

(Atkelta iš 3 psl.)

Autorius yra puikiai susipažinęs su Lietuvos padėtimi, su Katalikų Bažnyčios Kronika, su stoka religinių spausdinių, kunigų trūkumu ir kitais reikalais nors tvirtina, kad neturėjo progos pasikalbėti su Bažnyčios atstovu. Pagal jį, dvasiškis atidarys duris ir pamatys du amerikiečius reporterius pasakę: "Atleiskit. Aš neatsakinėsiu į klausimus. Jūs galite apžiūrėti bažnyčią, bet jokių klausimų..."

*

The Miami Herald birželio mėn. 11 d. laidoje patalpino straipsnį "Pressure builds on Nazi hunters..." kuriame kalbama apie žydų organizacijos Anti-Defamation League (ADL) 40 puslapių raportą, kur dalinai kaltinami "emigre groups", kurie, girdi, susitarę nori uždaryti OSI įstaigą... Šitokį raportą apibūdinimą padarė Teitelbaum, ADL pietinės srities direktorius, Miamiyje. Ši organizacija mini apie "aktyvius narius" iš ukrainiečių, latvių, lietuvių ir estų tarpo, kurie ruošia masinį laiškų rašymą bei bando paveikti Kongreso narius norėdami susilpninti federalinius įstatymus liečiančius teisę deportuoti nacių kolaborantams. ADL raportas pagiria Lenkų Kongresą Amerikoje, kuris savo laiške teisingumo departamentui sako, jog OSI pastangos... are in accord with the beliefs we share, that America exists as a haven for the victims of persecution and not for the perpetrators of it".

Galima būtų sutikti su lenkų kongreso išvadomis, bet... toje pačioje Amerikoje Franciszek Walus buvo apkaltintas kaip nacių-žudikas ir tik po didelių vargų ir jam praradus visas gyvenimo sutaupas, OSI turėjo suimti, kad jis yra nekaltas. Pasirodo, jog "victims" arba aukos bet kur gali būti "gaminamos".

V.Sp.

šaukimo vertę ir tęstinumą."

Į klausimą - ar Iešmantas stambus poetas? - Boria Sax taip atsako: "Jo pasižventimas įtaigoja, kad jis galėtų tokiu būti. Mums neįmanoma to sužinoti. Kol kas nei vienas jo kūrinys nepasiekė Vakarų. Tikrai keletas jaudinančių jo laiškų buvo išspausdinti savilaidoje... Vienu ar kitu būdu, kai kurie Iešmento eilėraščiai greičiausiai atras kelią į Vakarus" ir atkreips ne tik į išeivijos, bet gal ir plačiosios literatūrinės publikos dėmesį.

Straipsnyje pateikiama ir daugiau Iešmento atvejį panašių pavyzdžių. Saxo žodžiais, "rašymas kalėjimo ar konclagerio aplinkoje... tampa beveik pirminiu impulsu, kuris labiausiai išryškėja, kai nuplėšiami visi kiti motyvai - garbė, pinigai, politinė įtaka. Rašydamas, autorius patvirtina savo ir tuomi visų žmonių esminę vertę... Kai autoriui uždraudžiama rašyti, kėsina masi į patį žmogišką orumą..." Pasak straipsnio autoriaus, "kaikuriems gali atrodyti, jog Iešmantui būtų labai paprasta laikinai paklusti sovietinei valdžiai ir tuomet užtikrinti, kad ji paleis. Jis galėtų nustoti rašęs savo poeziją ir protestavęs prieš savo įkalinimą. Vadinkit jo elgesį kvailiu, užsispyrusiu ar didvyrišku. Vadinkit jį humanistiniu ar bergždžiu. Bet nepaklusti jį verčia patsai poetinis impulsas - tai, ką be matant pažins rimti rašytojai. Net ir mūsų laikais tas impulsas sugeba įkvėpti lojalumą ir baime."

TEISININKŲ FIRMA SUSIDOMĖJO LIETUVIŲ REIKALAIS

St. Balzeko paskatinta Sidley & Austin teisių firmos advokatė Edna Selan Epstein ėmėsi tyrinėti, ar nebūtų galimybių Lietuvos klausimą iškelti naujame tarptautiniame forume, kaip Hagos Tribunoale ar Jungtinės Tautos se. Taipgi ji ryžosi patyrinėti, ar nebus galima įieškoti kompensacijos už paliktas nuosavybes Lietuvoje.

Globoja

Čia įstatymai globoja Vagis, plėšikus, šnipus; Jiems marksistai diriguoja Kaip apeit paragrafus.

Unijos čia proteguoja Kyšininkus, teroristus, Tik niekad neasistuoja. Tikrus antikomunistus.

Koalicijos užstoja Ir laukinius gyvulėlius - Tik ne tuos, kurie kovoja Prieš Tėvynės pavergėjus.

Apkaltins, kad nacių buvai, Ir teis kaip žmogžudį didžiausią Būk tai... jiems tu primelavai Ko jie tavęs niekad neklausė!...

Sekstėtas "trojką" jungtinis Tau Requiem" sugiedos - Tai žingsnis "teisės" paskutinis Ir... Gulagų budeliams išduos... Stasys Kiela

Vst.

**SERVING CHICAGOLAND
SINCE 1905**

Laisvoji Lietuva

LAISVOJI
LIETUVA

2618 West 71-st Street
Chicago, Illinois 60629
Tel.: 476-3371
or 839-5531

Laisvajai Lietuvai
Parenti Auksio

Sav. kūr. A. Vaitiekaitis, Fairview
Hts., IL 50.00
Stanley R. Kaslas, St. Pet. Beach
FL 15.00

M. Dambrauskas, Prescott, AZ 10.00
Albertas Misiūnas, Detroit, MI 10.00
Jurgis Stravinskas, Chicago, IL 10.00
Pranas Kašuba, Las Cruces,
NM 10.00
Vincas Bitinas, Miami Beach 10.00
Vanda Stašaitienė, Chicago, 10.00
Aleksas Degutis, East Chicago 10.00
M. Karaitis, St. Petersburg, FL 5.00
Sofija Palionis, Berwyn, IL 5.00
Vaclavas Birutis, Moriches, NY 5.00
Stasys Budas, Cedar Lake, IN 5.00
Henrikas Laucius, Burbank, IL 5.00
Salome Grybas, Australia 5.00
Albinas Satriaitis, Chicago 5.00
Boleslovas Novickis, Cicero, IL 5.00
Leo Abramavičius, West-
field, WI 5.00
Leo Dautartas, Ormond Beach,
FL 5.00
Visiems nuoširdžiai dėkojame!

MARIJA KRAUCHUNIENĖ pasi-
traukė iš vicekonsulės pareigų, nes jai
reikia skirti visą laiką ir dėmesį rim-
tai susirgusio vyro adv. Viktoro Krau-
chuno priežiūrai.

Didžiai Gerbiamas p. Redaktorius

Š. m. balandžio 4 d. Laisvosios Lietuvos Nr. 7, aprašant š. m. kovo 31 d. Či-
kagoje įvykusį, Gen. Stasio Dirmanto mirties sukakties paminėjimą, kalbam
straipsnio autorius p. Jonas VASAITIS yra padaręs klaidingus tvirtinimus, kad:
-buvo minima Gen. S. Dirmanto penkerių metų mirties sukaktis;
-prie Lietuvos Laisvės Kovų paminklo, šaulių vardu vainiką nešė plk. Da-
bulevičius ir Karolis Milkovaitis;
-Tautinių namų salėje, akademijai vadovavo Karolis Milkovaitis;
-Gen. S. Dirmantas kalbėjęs iš jam dar gyvam esant susukto filmo. Anato-
tolijaus šluto pagamintas filmas buvo labai aukštos kokybės.

Kad čia kalbam straipsniu nebūtų klaidinama lietuviškoji visuomenė ir Lai-
svosios Lietuvos skaitytojai, malonėkite aukščiau nurodytus klaidingus teig-
mus šia prasme patikslinti:

-buvo minima Gen. S. Dirmanto dešimties metų mirties sukaktis;
-plk. K. Dabulevičius ir Karolis Milkovaitis prie Lietuvos Laisvės Kovų
paminklo nešė ir padėjo bendrą ramovėnų ir šaulių vainiką;
-Tautiniuose namuose akademijai vadovavo, ją pravedė ir pagrindinį žodį
tarė plk. K. Dabulevičius;
-buvo parodyta ramovėnų pastangomis pagaminta, kun. A. Kezio susukta
filma "Gen. S. Dirmantas".

Iš anksto dėkojant už Jūsų malonų dėmesį ir aukščiau nurodytų klaidų at-
taisymą, Gen. S. Dirmanto 10-ties metų mirties paminėjimo organizaciniai
komitetui pavedus,

1985. VIII. 2

Su pagarba
(pasirašė) E. Venčianskas

Antrasis Lietuvių

Transatlantinis Skridimas

Kaip žinome, Antrąjį lietuvių transatlantinį skridimą įvykdė lt. F.
Vaitkus 1935 m. rugsėjo 21-22 d. Šio skridimo 50 metų sukaktis pami-
nėti yra jau baigiamas spaudai ruošti leidinys-albumas. Šis leidinys bus
panašaus formato ir apimties, kaip ir 1984 m. išleistas Dariaus-Girėno
albumas. Leidėjas - specialus komitetas.

Leidiniui labai stings fotografijų iš Lietuvių aviacijos dienų, suruoštų
1934-35 metais įvairiose JAV lietuvių kolonijose. Jei kas iš Laisvosios
Lietuvos skaitytojų tokių fotografijų turėtų, malonėkite nedelsiant praneš-
ti leidinio redaktoriui E. Jasiūnui, adresu:
3704 West 70-th Place, Chicago, IL 60629.

KUPONAS: prašau užpildyti ir iškirpus pasiųsti LAISVAJAI
LIETUVAI, 2618 West 71-st Str., Chicago, IL 60629.
Sūmčiu 15 dol. metinei prenumeratai ir prašau siųsti LAISVĄ-
JĄ LIETUVĄ.

Vardas ir pavardė
Numeris ir gatvė
Miestas, valstija ir pašto zona

Lietuvių Dienos

"Lietuvių Dienų" žurnalo birželio
mėnesio numeryje randama: inž. Liū-
tas Grinius. Būk didelė ir galinga. J.
Vitėno pasikalbėjimas su Liūtu Gri-
niumi - Ruošiamasi teisti Sovietų Są-
jungą. In Memoriam Stasys Laucius
Stasio Lauciaus eilėraščiai: Lyra ir
Satyra. Lietuvių išeivijos kultūros k-
lausimais. Klevelando lietuvių veikla.
Pasisekusi premijų šventė - V. R. Ju-
lija Švabaitė - Motiejus portretas.
Bronys Raila - Pasternako ir Putino
likimai.

Anglų kalbos skyriuje randama:
Pabaltiečių vergija. Naujas narys Hel-
sinkio tarnyboje. Gintaras - lietuviškas
auksas. Sovietų milicija "susekė"
marškinių fabrikėlį. Sovietai puola
Laisvės ryžto ekskursiją laivu. Jau-
nas lietuvis pabėgo iš Afrikos.

Žurnalas gausiai iliustruotas nuot-
raukomis. Viršelyje inž. Liūto Gri-
niaus nuotrauka.

"L.D." prenumerata 20 dol. metam
Kanadoje 25 dol. Prenumeratas siųsti
redakcijai, 4364 Sunset Blvd., Los
Angeles, CA. 90020.

Gegužinė

Pailsėti ir gamta pasigrožėti yra
vasaros nusiteikimo išdavas. Pabūvo-
ti gražioje gamtoje ir malonijoje drau-
gijoje laiką praleisti yra gražių vasa-
ros dienų išnaudojimas. Tokia graži
gamta ir jauki aplinka yra netoli Chi-
cago, iš visų kraštų atplaukiančių ke-
lių kryžkelėje, J. ir K. Čiurinskų so-
dyba. Toje sodyboje R. Lietuvių Bend-
ruomenės, East Chicago, IN, sky-
riaus valdyba š. m. rugpjūčio 18 dieną
ruošia pasilinksminimą-gegužinę ir
kviečia visus narius ir svečius atsi-
lankyti į pasilinksminimą.

Gegužinės pradžia 12 val. , svečių
laukiama iš Marquette ir Brighton Pa-
kų, Cicero ir kitų apylinkių bei vieto-
vių.

Veiks virtuvė, šeimninės išalku-
sius maitins įvairiais, skaniais patie-
kalais. Ištroškusius gaivins baras. Bu-
gausų ir vertingų fantų loterija. Šo-
kiam gros muzika.

Automobilių pastatymas ir įėjimas
į gegužinę - nemokamas. Nepalankian-
orui esant, gegužinė vistikė įvyks.

J. ir K. Čiurinskų adresas: 11233 W.
80-th Court, St. John, IN.

Joninės Vytauto

Didžiojo Šaulių

Rinktinėje

Kaip ir kasmet, Vytauto Didžiojo
Šaulių Rinktinė Chicagoje, š. m. biržė-
lio 22 d. savo namuose suruošė Joni-
nių parengimą. Juozas Gurevičius su
savo "štabu": M. Dapkiene, M. Gudai-
tine, E. Antanaitiene, J. Sasnauskie-
ne, A. Paukste ir K. Juškevičium su-
ruošė tikrai turtingą loteriją. Loteri-
ja turėjo puikų pasisekimą, nes ilga
eilė laimės mėgintojų stovėjo iki bu-
vo parduotas paskutinis laimėjimų bi-
lietukas. Gaila, visų norinčių patekti į
parengimą sutalpinti negalėjo, nema-
žai turėjo grįžti atgal. Tai ženklas,
kad į Vyt. Didž. Šaulių Rinktinės pa-
rengimus, blietus reikia apsirūpinti
iš anksto.

Jau nuo 6-tos val. vakaro, viešnios
ir svečiai vaišinosi šaltais užkandiais
ir gaivinosi įvairiais gėrimais. Pasi-
baigus loterijai rinktinės sekretorius
J. Mackonis pakvietė prie scenos vi-
sus Jonas ir Jones, o sesės šaulės
jiems prisegė po raudoną gėlę. Po šių
ceremonijų šaulės patiekė šiltą vaka-
rienę. Visiems iki sočiai pavalgus,
prasidėjo šokiai prie B. Pakšto orkes-
tro ir tęsėsi iki vėlumos. K. J.

NUOTRUPOS IŠ LIETUVIŲ
INFORMACIJOS CENTRO-
LIETUVIŲ KATALIKŲ RELIGINĖS
ŠALPOS GYVENIMO

Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa -
Lietuvių Informacijos Centras paruc-
sė informacijos pakietus apie Lietu-
vą JAV kongresmanams, ir juos įtei-
kė prieš jiems išvykstant balandžio
mėn. į Sovietų Sąjungą. Pakiete bu-
vo suglaustai aptarta dabartinė Lie-
tuvos padėtis, ypač Amerikos plie-
čio Vytauto Skuodžio likimas. Buvo
išvardinti ir svarbūs Lietuvos katali-
kus liečiantys rūpesčiai. Religinės
Šalpos reikalų vedėjas kun. K. Puge-
vičius delegacijos nariams skubiai
parūpino medžiagą talkinant Ameri-
kos žydų komitetui, JAV Katalikų ko-
ferencijai bei Joint Baltic American
National Committee. L. I. C.

Lenkija ir Daballė.
Dolene et Days Baltiques.
Polen und das Baltikum.
Poland and the Baltic.

Pranešimas

su Office of Public Liaison vedėja Li-
nda Chavez ir jos asistentu etniniam
reikalams Linu Kojeliu. Susirinkime
buvo pristatomi teisiniai, etiniai, bei
etniniai rūpesčiai ryšium su Teisingu-
mo Departamento Office of Special
Investigations (OSI). ADP kvietimu,
teisines problemas pasiūkino advoka-
tai David Springer ir Povilas Žumba-
kis. Americans for Due Process or-
ganizacija atstovavo koordinatore Ra-
sa Razgaitienė. Coalition for Constitu-
tional Justice and Security (CCJS) ats-
tovavo vedėjai Antanas Mazeika ir
Mari-Ann Rikken.

Adv. Springer pristatė išpilietini-
mo procedūros platus pobūdžio api-
būdinimą. Ypatingas dėmesys buvo at-
kreiptas į tai, kad OSI bylose nega-
lijoja tradicinės teisės. Adv. Žumba-
kis kalbėjo apie sovietinės medžiagos
trūkumus. Jis pailiustravo savo tei-
gimus naujaisiais pavyzdžiais.

CCJS pristatė etninių bei amerikie-
čių konservatorių grupių politinius nu-
sistatymus. Buvo pabrėžta, kad CCJS
nėra patenkinta su dabartinėmis OSI
procedūrom.

Rasa Razgaitienė iš ADP pristatė
pavyzdžius, nuo kurių aišku, kad OSI
nevisiškai tiksliai yra nušvietę jų nau-
dojamą procedūrą. Jinai taip pat iš-
kėlė deportacijų į Sovietų Sąjungą kla-
usimą ir prašė aiškaus Reagano Admi-
nistracijos pasisakymo šiuo reikalu.

ADP organizacija teigia, kad tokios
deportacijos yra nepriimtinos ameri-
kiečiams, nepaisant jų etninės kilmės.

Dar kartą buvo pakartota, kad nei
ADP, nei CCJS nesiekia uždaryti OSI.
Sutinkama su mandatu, kuris įkūrė O-
SI. Tačiau, dabartiniai naudojami me-
todai yra nepriimtini daugumai ame-
rikiečių.

K A S O S vadovybė, susirinkusi aptarti penkmečio sukaktuves. I-moje
eilėje iš k.: dr. Rimas Vaičiūnas, Laima Lilleikienė, prez. Vytautas Vėbeliū-
nas, vicepr. Vytautas Alksnis, II-je eilėje - Juozas Bružas, Romas Kezys,
Zenonas Jurs, III-je eilėje Tomas Aleksandravičius, Aloyzas Balsys Al-
girdas Šilbajoris. P. Bivainio nuotrauka

ALT-bos Informacijos

PRAPLEČIAMAS LIETUVIŲ
TEISĖMS GINTI KOMITETAS
Savo valdybos posėdyje birželio 14
d. ALT-ba nusprendė, kad reikia su-
stiprinti Lietuvių Teisėms Ginti Ko-
miteto sudėtį ir veiklą. Dabar į jį ša-
lia ligšiolinių narių dr. Vl. Šimaičio
ir Gr. Lazausko iš ALT-bos dar įeis
Ramunė Trišytė ir kun. Juozas Prun-
skis. Tikimasi, kad ir VLIK-o valdy-
ba bei JAV Lietuvių Bendruomenė su-
stiprins savo atstovavimą tame komi-
tete.

NAUJA ČIKAGOS LIETUVIŲ
TARYBOS VADOVYBĖ
Čikagos Lietuvių Taryba išsirinko
naują vadovybę: pirm. Matilda Mar-
cinkienė, vicepirmininkai P. J. Bučas
T. Kuzienė, Edm. Jasiūnas ir Vl. Šoi-
lūnas, sekr. dr. P. V. Dargis, pro-
tocolų sekr. St. Mankus, išd. O. Kre-

meris, finansų sekr. J. Jasiūnienė,
patikėtiniai E. Mikužytė, J. Kuzas,
V. Samaška ir Ign. Andrašius. Ki-
ti nariai: Chr. Austin, J. Bagdžius,
A. Beška, J. Blažys, Edv. Boreiša,
J. Buchinskis, St. Jonutienė, E. Či-
žauskienė, V. Lenkevičius, Ang. Ka-
telienė, S. Klatt, G. Maidėnė, D.
Noreika, K. Oksas, M. Pranevičius,
V. ir J. Stanaičiai, I. Sankus, J. Šid-
lauskas, J. Vasaitis.

SPAUDA DOMISI LIETUVA
"Los Angeles Times" redakcijos
narys David Haldone telefonu kreipė-
si į ALT-a, prašydamas informacijų
apie padėtį Lietuvoje, apie JAV lietu-
vius apie ALT-bos veiklą. Jam buvo
suteikta plačių informacijų ir pasiū-
ta spausdintos medžiagos.